

IES DE SALES
TR de ciències socials
2n Batxillerat C

GENI O BOIG?

La Fragilitat de la Ment Brillant

Fet per: Alexia Cabrerizo Ruiz i
Claudia Abellán Moreno

Tutora: Sandra Montserrat

Curs: 2024-2025

Data d'entrega: 25 d'octubre

RESUM

Aquest assaig explora la possible relació entre genialitat i bogeria, investigant si hi ha un vincle real i com es manifesta aquesta connexió. S'estableixen definicions clares de termes clau com a excentricitat, creativitat i bogeria per evitar confusions. El treball examina tant perspectives històriques com contemporànies, fent servir exemples de figures cèlebres com Vincent van Gogh i Friedrich Nietzsche. A més, s'hi analitza la influència social sobre la percepció de la genialitat i la bogeria, destacant l'impacte de l'estigma i el romanticisme cultural, així com la representació mediàtica. En última instància, es buscarà determinar si existeix algun tipus de vincle que es pugui sostenir de manera inequívoca, fonamentant-se en la solidesa de la informació disponible, mentre es considera fins a quin punt la societat influeix a reforçar o distorsionar la relació entre genialitat i bogeria.

PARAULES CLAU

bogeria, geni, creativitat, Filosofia, Psicologia, Art, Pintura

ABSTRACT

This essay explores the possible relationship between genius and genius, investigating whether there is a real link and how this connection is manifested. Clear definitions of key terms such as eccentricity, creativity and genius are established to avoid confusion. The paper examines both historical and contemporary perspectives, using examples of famous figures such as Vincent van Gogh and Friedrich Nietzsche. In addition, it analyzes the social influence on the perception of genius and logic, highlighting the impact of stigma and cultural romanticism, as well as media representation. In the first instance, it will seek to determine whether there is any kind of link that can be sustained unequivocally, based on the solidity of the available information, while considering to what extent society influences to reinforce or distort the relationship between genius and genius.

KEY WORDS

logic, genius, creativity, Philosophy, Psychology, Art, Painting, Creativity

Índex

1. Introducció

- 1.1 Justificació de la investigació /Hipòtesis
- 1.2 Objectius del treball
- 1.3 Estructura del treball
- 1.4 Fonts i metodologia

Bloc teòric

2. Dimensions de la Creativitat: Excentricitat, Bogeria i Geni

- 2.1 Definicions: bogeria, malaltia i salut mental, creativitat i art
- 2.2 Aspectes sobre la creativitat
- 2.3 La naturalesa del creador artístic: valentia i excentricitat
- 2.4 Excentricitat i Bogeria
- 2.5 Sobre la diferència entre el creador i el geni
- 2.6 Creativitat i Psicopatologia
- 2.7 Genialitat i psicosi crònica
- 2.8 Relació entre trastorn mental i creativitat (perspectiva de la neurociència)

3. Teoria de l'Aprenentatge de Bandura (influència social)

- 3.1 Principis Bàsics de la Teoria
- 3.2 Aprenentatge per Observació
- 3.3 Modelatge i Imitació

4. La Percepció de la Salut Mental i els Factors que la Condicionen

- 4.1 Salut i malaltia: normalitat i anormalitat
- 4.2 Estigma social

Bloc pràctic

Part 1:

5. Investigació empírica - metodologia qualitativa

5.1- Entrevistes a especialistes

- 5.1.1 Josep Monseny
- 5.1.2 Mª Rosario Cejas Méndez
- 5.1.3 Daniel Sotelo

- 5.1.4 Conclusions entrevistes

5.2- Enquesta

- 5.2.1 Objectiu del Qüestionari
- 5.2.2 Anàlisi de l'enquesta
- 5.2.3 Conclusions generals enquesta

5.3- Estudi de casos

- 5.3.1 Salvador Dalí
- 5.3.2 Van Gogh
- 5.3.3 Conclusió general estudi de cas

Part 2:

6. Proposta d'intervenció educativa (Influència social)

6.1- Pla d'intervenció

- 6.1.1 Justificació de la intervenció
- 6.1.2 Objectius
- 6.1.3 Metodologia

6.2- Anàlisi intervencions

- 6.2.1 Aula 1
- 6.2.2 Aula 2
- 6.2.3 Conclusions

7. Conclusió del nostre TDR

8. Bibliografia

9. Webgrafia

10. Filmografia

11. Annexos

AGRAÏMENTS

Aquest Treball de Recerca (TDR) no hauria estat possible sense les aportacions desinteressades de diverses persones, molts d'ells especialistes, a les quals es dedica aquest apartat.

En primer lloc, volem agrair a la nostra tutora, **Sandra Montserrat**, per la seva paciència, suport i dedicació al llarg de tot el procés. Els seus consells i orientació han estat fonamentals per poder portar aquest treball a bon port.

També volem agrair profundament a les persones que ens han acompanyat i proporcionat informació valuosa durant les entrevistes, com el **Sr. Josep Monseny**, **Mª Rosario Cejas Méndez** i **Daniel Sotelo**, que han compartit els seus coneixements i experiències de manera desinteressada, enriquint enormement aquest projecte.

Un reconeixement especial va pels nens de **1r d'ESO** del nostre institut, que han participat activament en la part pràctica del treball. Amb la seva motivació, implicació i aportacions rellevants, han fet possible obtenir dades que han estat clau per a la nostra recerca. Sense ells, aquest treball no hauria tingut el mateix valor.

Finalment, volem agrair a les nostres famílies per l'acompanyament constant durant tot el procés. El seu suport, comprensió i paciència ens han ajudat a superar els reptes que han anat sorgint, i sense elles, no hauríem pogut arribar fins aquí.

A totes i tots vosaltres, moltes gràcies!

1- INTRODUCCIÓ

La interacció entre la genialitat i la bogeria ha estat un tema recurrent que ha captivat filòsofs, artistes i científics al llarg de la història. Des de les albers de la civilització, els pensadors de l'antiga Grècia com Plató i Aristòtil han debatut sobre la connexió entre la malenconia i la creativitat. Plató, en el seu diàleg Fedre, suggeria que la bogeria, quan prové de les Muses, és una font de gran inspiració i creativitat. D'altra banda, Aristòtil, en "Problemes", relacionava la malenconia amb els grans genis, afirmant que els homes excepcionals en la filosofia, la política, la poesia i les arts tendeixen a ser malenconiosos. Aquestes idees clàssiques van assentar les bases per a una reflexió contínua sobre la intersecció entre la genialitat i la bogeria.

El Renaixement va ser una època especialment prolífica per a l'exploració d'aquestes idees. Figures com Marsilio Ficino van reprendre i van ampliar les teories gregues, relacionant la malenconia amb el geni artístic i científic. Durant aquest període es creia que la malenconia era una font d'inspiració divina que alimentava la creativitat. Aquest concepte es va reflectir en l'art i la literatura de l'època en què s'exaltava la figura de l'artista turmentat i visionari.

Al segle XIX, el Romanticisme va consolidar encara més l'enllaç entre creativitat i patiment mental. Poetes com Lord Byron van exaltar la figura del geni turmentat, mentre que artistes com William Blake van explorar les profunditats de la ment humana a través de les seves obres. La idea de l'artista com un ésser que patia pel seu art esdevingué un tema recurrent en la literatura i l'art de l'època.

En l'àmbit científic, investigacions modernes han abordat aquesta relació des de diverses perspectives. Estudis psicològics, psiquiàtrics i neurocientífics han explorat com els trastorns mentals poden influir en la creativitat i viceversa. Per exemple, la psiquiatra Nancy Andreasen va fer un estudi a la dècada de 1980, el qual va servir per trobar una prevalença més gran de trastorns de l'estat d'ànim entre escriptors creatius en comparació amb la població general. Un altre estudi, dut a terme per Kay Redfield Jamison, va revelar que un alt percentatge d'artistes i escriptors presentaven símptomes de trastorn bipolar.

A més, els estudis de neuroimatge han aportat noves perspectives sobre els processos neurològics implicats en la creativitat i els trastorns mentals. S'ha trobat que els cervells de persones creatives mostren patrons d'activitat diferents, amb més connectivitat entre regions cerebrals implicades en el pensament divergent i la regulació emocional. Aquestes troballes suggereixen que certs desequilibris

neuroquímics, que poden predisposar a trastorns de l'estat d'ànim, també poden facilitar la creativitat en permetre formes de pensament menys convencionals.

D'aquesta manera, la investigació no rau a decidir qui va ser un geni i qui un boig, sinó que intenta ampliar el camp especulatiu per comprendre quin tipus d'individu és el geni, com es configura i arriba a convertir-se en aquesta figura, mentre s'explora la relació entre bogeria i genialitat.

Més aviat, amb això es vol emfatitzar altres qüestions ocultes en els intents per definir-ho, com la noció de normalitat i anormalitat, així com, les definicions de salut i malaltia.

1.1- Justificació/Hipòtesis

Com a adolescents, ens trobem en una etapa cabdal de la vida en què estem formant la nostra identitat i explorant les nostres capacitats creatives. Ens interessa aprofundir en la relació entre genialitat i bogeria perquè, en el nostre entorn, observem com la societat tendeix a etiquetar i jutjar certs comportaments que no s'ajusten a la norma. A través d'aquest tema, busquem entendre millor com s'han configurat històricament les nocions de genialitat i bogeria, i com aquestes idees influeixen en la percepció que tenim de nosaltres mateixos i dels altres.

El tema ens sembla rellevant perquè actualment estem immerses en un context en què les expectatives socials i acadèmiques són elevades, i la pressió per destacar en diverses àrees és intensa. En aquesta etapa, estem exposades a una gran influència social, ja sigui a través dels mitjans de comunicació, els nostres grups d'amics o la nostra família, la qual pot reforçar o desafiar els prejudicis existents.

En investigar aquesta relació, volem explorar fins a quin punt les concepcions d'èxit i fracàs, així com les idees sobre creativitat i desordre mental, estan condicionades per valors culturals i per la manera com se'ns ensenya a interpretar el món. Aquest enfocament ens permet reflexionar sobre la nostra pròpia realitat i sobre com la creativitat i la salut mental impacten les nostres vides i les dels qui ens envolten, proporcionant-nos una visió més àmplia i comprensiva de l'experiència humana. Així, d'aquesta reflexió, sorgeix la nostra hipòtesi:

En cas que hi hagi una relació entre bogeria i genialitat, estaria aquesta determinada per factors socials?

Interessades en aquesta dicotomia, vam començar a sospitar, arran d'un vídeo vist a la classe de psicologia, que, a més de la possible relació entre els conceptes de geni i boig, la societat tendeix a considerar les persones amb conductes o pensaments que es desvien de la norma com a més "boigs", especialment quan aquests comportaments són revolucionaris o desafien les normes socials. Alhora, la creativitat i l'originalitat associades amb la "genialitat" són reconegudes i valorades positivament, sempre que s'ajustin als estàndards culturals acceptats.

1.2- Objectius

L'objectiu principal, per tant, del següent treball és doble:

- Analitzar la relació entre la creativitat i els trastorns mentals, així com les seves generalitzacions populars (genialitat i bogeria).
- Avaluar la influència social en la construcció dels anteriors conceptes de ("boig" i "geni") durant la segona etapa de socialització (infància-adolescència) i la tercera etapa (edat adulta).

Tot i això, també són presents altres objectius a assolir en aquesta recerca:

- Investigar les troballes neurocientífiques que donen suport a la idea que la creativitat i la bogeria estan connectades a través de complexos factors neurològics i socioculturals.
- Explorar com la percepció social de la "bogeria" i la "genialitat" influeix en la valoració dels individus creatius.
- Realitzar un abordatge des de la psiquiatria del possible vincle entre psicopatologia severa, creativitat i genialitat, particularment al terreny de les arts.
- Investigar l'esdevenir històric de persones excepcionals que han patit trastorns psiquiàtrics, posant èmfasi en les manifestacions clíniques i en el patiment que produeixen.
- Promoure una anàlisi crítica del tema que integri llums i ombres de grans creadors.

1.3 Estructura del treball

Aquest treball està organitzat en dos grans blocs: un bloc teòric i un bloc pràctic, amb l'objectiu de proporcionar una visió integral sobre la relació entre creativitat, trastorns mentals i influència social.

El Bloc Teòric es divideix en diverses seccions que cobreixen els fonaments teòrics del tema. Comença amb una introducció que inclou la justificació de la investigació, la hipòtesi central, els objectius del treball, l'estructura general i les fonts i metodologia utilitzades. A continuació, s'exploren les dimensions de la creativitat, amb una discussió sobre les definicions de bogeria, creativitat i art, els aspectes clau sobre la creativitat i els trastorns mentals, així com la naturalesa del creador artístic, la relació entre excentricitat i bogeria, i les diferències entre creador i geni. Es presta especial atenció a la genialitat i la psicosi crònica, i es considera la relació entre trastorns mentals i creativitat des de la perspectiva de la neurociència.

El següent apartat del bloc teòric aborda la Teoria de l'Aprenentatge de Bandura, centrant-se en els principis bàsics, l'aprenentatge per observació, el modelatge i la imitació. Finalment, es tracta la percepció de la salut mental i els factors que la condicionen, incloent-hi la distinció entre salut i malaltia, l'estigma social i la influència de la indústria farmacèutica.

El Bloc Pràctic es divideix en dues parts principals. La primera part es dedica a la investigació empírica, amb entrevistes a especialistes, l'anàlisi d'enquestes i l'estudi de casos de figures destacades com Van Gogh i Salvador Dalí. La segona part proposa una intervenció educativa basada en la influència social, que inclou el disseny de la investigació, la selecció de la mostra, els instruments de recopilació de dades, i el procediment per a la recopilació i l'anàlisi de dades.

Els resultats i la seva interpretació es presenten en el següent apartat, amb resultats de les entrevistes, enquestes i la proposta d'intervenció educativa. Finalment, les conclusions ofereixen una recapitulació de les troballes principals, consideracions finals i repercussions pràctiques, i una reflexió sobre la hipòtesi inicial.

El treball es completa amb una secció de fonts bibliogràfiques, incloent-hi bibliografia, webgrafia i filmografia, i annexos amb materials complementaris.

1.4 Fonts i metodologia

La metodologia emprada per a la realització d'aquest assaig, que explora la possible relació entre genialitat i bogeria, s'ha estructurat en cinc fases principals:

Fase 1: Revisió conceptual i delimitació dels termes clau

En aquesta fase inicial, s'ha realitzat una revisió exhaustiva de la literatura per establir definicions clares dels termes clau com excentricitat, creativitat, bogeria, i genialitat. Aquesta revisió ha inclòs fonts filosòfiques, psicològiques, i artístiques, així com treballs acadèmics contemporanis. La precisió en la definició dels conceptes ha estat essencial per evitar ambigüitats en l'anàlisi posterior. A més, es van identificar les figures cèlebres que s'utilitzaran com a estudis de cas (com Van Gogh, Nietzsche i Dalí) i es van seleccionar els marcs teòrics rellevants per a l'estudi.

Fase 2: Desenvolupament del marc teòric

Un cop definits els termes clau, es va procedir a l'elaboració del marc teòric. Aquesta fase va consistir en la síntesi i integració de les diferents perspectives teòriques sobre la relació entre genialitat i bogeria. Es va explorar la història de la conceptualització d'aquesta relació, des de les antigues teories fins a les aproximacions contemporànies, incloent-hi els enfocaments filosòfics, psicològics, etc. Tot seguit, es va analitzar com diferents corrents de pensament han influït en la percepció de la genialitat i la bogeria, i es van identificar els marcs més adequats per a contrastar-los posteriorment amb les dades empíriques recollides. Aquesta fase va servir com a base per contextualitzar les entrevistes i els estudis de cas, assegurant que es comprenguéss el fons teòric abans de passar a la recerca empírica.

Fase 3: Recerca i recopilació d'informació

En aquesta fase es va dur a terme una investigació empírica composta per diverses etapes:

- **Entrevistes amb experts:** Es van realitzar entrevistes detallades amb tres especialistes clau: Josep Monseny, Mª Rosario Cejas Méndez i Daniel Sotelo, experts en filosofia, psicologia i història de l'art, respectivament, per obtenir perspectives diverses sobre la relació entre genialitat i trastorn mental.
- **Enquesta general:** Es va distribuir una enquesta a una mostra representativa del sector amb l'objectiu d'obtenir dades quantitatives sobre les percepcions actuals de la genialitat i la bogeria.

- **Estudi de casos:** Es va dur a terme un estudi profund de diverses figures cèlebres, utilitzant fonts primàries i secundàries per explorar les seves vides i obres en el context del seu estat mental.

Fase 4: Anàlisi i interpretació de les dades

En aquesta fase es va agregar i analitzar tota la informació recollida durant les fases anteriors. Es van utilitzar tècniques d'anàlisi qualitativa per identificar temes i patrons en les entrevistes i enquestes, mentre que els estudis de casos es van analitzar utilitzant marcs teòrics rellevants per entendre la influència social en la percepció de la genialitat i la bogeria. Es va prestar especial atenció a la manera en què la societat i els mitjans de comunicació han contribuït a la construcció d'estereotips sobre el geni boig, així com a l'impacte de l'estigma social sobre els individus amb trastorns mentals.

Fase 5: Elaboració i presentació de l'informe

Finalment, es va elaborar l'informe final que sintetitza les conclusions de l'estudi. L'informe inclou una reflexió sobre la hipòtesi inicial, considerant si existeix un vincle substancial entre la genialitat i la bogeria, i en quina mesura aquest vincle ha estat influenciat per factors culturals i socials. Les conclusions també presenten possibles repercussions pràctiques, com la necessitat de repensar les narratives culturals i mediàtiques sobre la relació entre creativitat i trastorn mental. L'informe final es va estructurar per incloure una recapitulació de les troballes principals, consideracions finals i suggeriments per a futurs estudis en aquest camp.

BLOC TEÒRIC

2- DIMENSIONS DE LA CREATIVITAT: EXCENTRICITAT, BOGERIA I GENI

2.1 Definicions

En aquest apartat, analitzarem els termes des d'una perspectiva filosòfica per, posteriorment, oferir la definició que la Reial Acadèmia de la Llengua en fa al seu diccionari. Així, situarem la relació entre la bogeria, la genialitat i la creativitat en un context ampli, abastant tant les reflexions filosòfiques com les definicions oficials.

Visió Filosòfica

Des d'una perspectiva filosòfica, la comprensió de termes com "geni" i "bogeria" ha evolucionat significativament. L'arrel gen- significa «donar a llum» o «fer néixer», i es relaciona directament amb la creació, portant alguna cosa de la inexistència a l'existència. El concepte de "geni" està profundament lligat a l'acte de crear. Encara que no es pot afirmar categòricament que un geni és simplement un creador, el seu sentit està vinculat a la creació i a la introducció d'una cosa nova en el món.

El geni pot entendre's com un mitjà per a explorar i transmetre múltiples sentits existencials humans. Obres d'art i filosòfiques reflecteixen aquests sentits i, a través de la contemplació, es pot experimentar una plenitud que satisfà necessitats espirituals humanes. Una altra interpretació és veure'l com un descobridor que projecta la bellesa que observa, actuant més com un conductor que com un creador original. En aquest cas, el geni no crea des de si mateix, sinó que reflecteix una bellesa absoluta.

Per altra banda, el filòsof considera la bogeria com un concepte cultural, relacionat amb el drama humà i separat del món de la psicopatologia. Per definir-la, cal examinar l'oposició entre la raó i la bogeria, una oposició que es va intensificar amb l'aparició de la psiquiatria al segle XIX. Abans d'aquesta època, la raó i la sense raó coexistien de manera més harmònica.

En filosofia, la raó i la sense raó representen dos conceptes fonamentals en la comprensió de la naturalesa humana i el coneixement. La raó és vista com la facultat principal que ens permet adquirir coneixement i prendre decisions lògiques. Filòsofs racionalistes com Descartes, Kant i Hegel sostenen que la raó és la font primària de coneixement, independent de l'experiència sensorial. La raó permet la

deducció de veritats universals, especialment en matemàtiques i lògica, i es basa en principis fonamentals que no poden ser qüestionats sense caure en contradiccions.

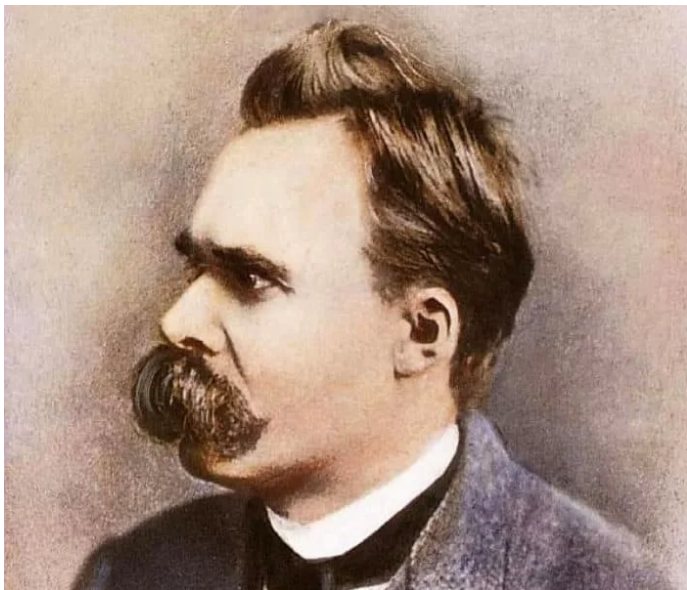
D'altra banda, la sense raó es refereix a aquells aspectes de l'experiència humana que semblen manca de lògica o coherència des de la perspectiva racional. Pot incloure estats mentals alterats, emocions desbordades i comportaments que no s'ajusten a les normes lògiques o socials establertes. En termes filosòfics, la sense raó pot ser vista com el reconeixement dels límits de la raó i l'acceptació que hi ha elements de l'existència que no poden ser completament compresos o explicats a través del pensament racional. Aquest concepte sovint es relaciona amb moviments com l'existencialisme i l'irracionalisme, que emfatitzen les dimensions emocionals, volitives o inconscients de la vida humana.

La tensió entre raó i sense raó és fonamental en molts corrents filosòfics, ja que qüestiona fins a quin punt podem confiar en la raó per comprendre la totalitat de l'experiència humana i la naturalesa del món.

Amb el desenvolupament de la psiquiatria, les malalties mentals es van classificar formalment, i el concepte antropològic de la bogeria com a drama humà va perdre importància, restant sobretot en l'àmbit literari i popular. Des d'una perspectiva filosòfica, la bogeria es pot veure com una manifestació extrema de la irracionalitat humana (la sense raó), una ruptura amb la lògica i l'ordre racional que governen el pensament i el comportament. Filòsofs com Michel Foucault han explorat la bogeria com un fenomen social i cultural, suggerint que la seva definició està lligada a les normes i valors d'una societat determinada.

Incorporar la visió de Nietzsche en el nostre treball és fonamental, ja que les seves reflexions sobre la creativitat, la bogeria i la condició humana ofereixen una base filosòfica per analitzar aquestes temàtiques. Tot i que Nietzsche sovint es referia a la seva pròpia vida en les seves obres, en aquest cas ens enfoquem en les seves idees, no en la seva experiència personal. Això ens permet estudiar la seva filosofia com una eina per entendre millor la relació entre bogeria i creativitat. A diferència de Van Gogh i Dalí, on la vida i les experiències personals són el nucli de l'anàlisi, la perspectiva de Nietzsche ens proporciona un marc teòric més global, que ens ajuda a ampliar l'abast del debat més enllà de les trajectòries biogràfiques dels artistes. Nietzsche, un dels filòsofs més influents i controvertits de la seva època, va destacar per la seva crítica radical a les convencions socials i morals. En obres com «Així va parlar Zaratustra», escrites en un context d'agitació cultural i social a l'Europa de finals del segle XIX, Nietzsche explora com els individus creatius, sovint marginats per la societat, desafien les normes establertes i proposen noves maneres de veure

el món. La seva filosofia se centra en la idea que la creativitat és una expressió de la voluntat de poder, un acte que supera les limitacions imposades per la moralitat i les convencions socials. La relació entre creativitat i bogeria en el pensament de Nietzsche és complexa. Per a ell, la bogeria no és necessàriament un signe de malaltia, sinó una forma de rebel·lió contra les estructures tradicionals. Veu en la bogeria una manera de percebre el món amb una intensitat i profunditat que sovint s'escapa a aquells que segueixen les normes. La societat etiqueta com a "bojos" aquells que desafien aquestes estructures, però Nietzsche argumenta que aquesta marginació és una forma de desacreditar la diferència i l'originalitat. Així, la seva filosofia ens ofereix una visió crítica sobre com la societat tracta els individus extraordinaris.

Font: Filco. (2019, 12 de desembre). Retrat de Friedrich Nietzsche [Imatge].

Definicions de la Reial Acadèmia de la Llengua

Segons el diccionari de la Reial Acadèmia de la Llengua, la paraula bogeria té quatre significats, entre els quals consten: "privació del judici o de l'ús de la raó", "despropòsit o gran desencert", "acció que, pel seu caràcter anòmal, causa sorpresa" i, anòmalament, "exaltació de l'ànim o dels ànims produïda per algun efecte o un altre incentiu" (RAE).

En el context de la **malaltia mental**, la RAE defineix "**malaltia mental**" com un trastorn que afecta el funcionament psicològic i emocional d'una persona, provocant

problemes en el seu comportament i benestar general. A l'oposat de la malaltia mental es troba el concepte de **salut mental**, que es refereix a l'estat de benestar emocional i psicològic en què una persona pot gestionar les seves emocions i relacions de manera eficaç.

En aquest sentit, el terme "**anomalia mental**" o "**anomalia psíquica**" es refereix a alteracions en el funcionament psicològic que poden afectar la capacitat d'una persona per adaptar-se i funcionar de manera adequada en la seva vida quotidiana.

D'altra banda, creativitat té dues definicions: "facultat de crear" i "capacitat de creació" (RAE). En aquest punt, trobem el concepte de genialitat, ja que en la seva definició rau la creativitat, tal com exposa la RAE: "Capacitat mental extraordinària per crear o inventar coses noves i admirables".

En l'evolució de la relació entre els termes, hi ha la gran influència de la paraula art, pel qual convé esmentar-la. Art té ni més ni menys que nou significats, però citarem únicament els que estiguin estretament relacionats amb el context que ens interessa. Art es pot entendre, aleshores, com la "capacitat, habilitat per fer alguna cosa", o una "manifestació de l'activitat humana mitjançant la qual s'interpreta el fet real o es plasma l'imaginat amb recursos plàstics, lingüístics o sonors" (RAE).

2.2 Aspectes sobre la creativitat

"El pensament creatiu consisteix en la formació de noves combinacions d'elements associatius". Mednick (1964)

La creativitat és una capacitat humana complexa i diversa que es manifesta en múltiples àmbits i formes. Es pot entendre com la facultat de generar idees noves, resoldre problemes i crear solucions innovadores. A continuació, es detallen alguns aspectes fonamentals sobre la creativitat:

Un dels aspectes més fascinants de la creativitat és la seva presència tant en el camp científic com en el camp artístic. La creativitat científica és essencial per al descobriment de noves teories, principis i solucions pràctiques. Un exemple clàssic és el descobriment d'Arquimedes del principi de flotació, quan va trobar la solució mentre es relaxava a la banyera. Aquesta capacitat de generar idees creatives sovint implica una combinació d'intuïció i coneixement previ, on la ment troba respostes més enllà de la simple lògica.

Per altra banda, la creativitat artística es basa en l'expressió subjectiva, l'exploració de sentiments i la representació d'idees a través de formes abstractes com la pintura, la música o la literatura. Els artistes solen buscar la connexió emocional i estètica amb el món, moltes vegades utilitzant la intuïció i l'inconscient per donar vida a obres que transcendeixen la realitat coneguda. Figures com Picasso exemplifiquen com l'art és una interacció dinàmica entre el creador i l'obra, on l'artista "descobreix" sovint a través de l'acte de crear.

Un altre aspecte important de la creativitat és el seu procés. Aquest procés creatiu sol seguir unes fases, que inclouen la preparació, incubació, il·luminació i verificació. Aquestes etapes poden variar segons l'individu i el context, però sovint es caracteritzen per la combinació d'introspecció, experimentació i treball constant.

També cal destacar que la creativitat no és només un producte de la ment conscient. La neurofisiologia ha demostrat que el somni i la memòria tenen un paper crucial en la generació d'idees noves. El somni, en particular, ha estat des de l'antiguitat una font de solucions intuïtives i inspiració. Figures com el científic Walter Cannon, que anotava les seves idees sorgides mentre dormia, exemplifiquen com el cervell continua treballant durant el descans, buscant connexions i respostes a problemes complexos.

Finalment, la memòria juga un paper important en la creativitat, ja que ens permet accedir a coneixements previs i reorganitzar-los d'una manera nova. Segons el premi Nobel (any 2000) Eric Kandel, existeixen dos tipus de memòria: la memòria declarativa, associada als processos conscients, i la memòria implícita, vinculada als processos inconscients. La interacció entre aquestes memòries és essencial per a la creació d'idees noves, on sovint la intuïció i la racionalitat col·laboren per generar resultats inesperats.

2.3 La naturalesa del creador artístic: valentia i excentricitat

"El creador desafía lo establecido al aportar algo nuevo al mundo, y aún más, dota al mundo de dinamismo con cada una de sus aportaciones" (Alvarado, 2013, p. 435).

Tots els individus creatius, sigui que es considerin genis o no, afronten certs reptes. La seva intrepidesa i excentricitat són trets intrínsecs de la seva naturalesa. El creador artístic, vist com una persona valenta, desafia les normes establertes i

aporta novetats al món, enriquint-lo amb les seves creacions. Aquest atreviment sovint comporta resistència o animadversió cap a la seva obra. Per exemple, Claude Monet i els impressionistes van rebre crítiques severes per la seva tècnica innovadora. Malgrat el rebuig inicial, l'impressionisme va ser eventualment reconegut com una revolució en l'art.

A continuació, l'artista sol ser percebut com un individu excèntric, apartat i diferent de la resta de la societat. Les percepcions no són exposades si considerem l'essència pròpia de la creació artística: la creació i plasmació d'una perspectiva del món propi, diferent de la realitat immediata. Per tant, és necessari un punt d'excentricitat que enriqueix el desenvolupament d'una perspectiva autèntica. L'enginyer Xavier Del Amo, de la Universitat Politècnica de Madrid, expressa aquesta idea de la següent forma:

“En efecte, el fenomen de la creació és definit per una base comuna d'anormalitat, diríem de peculiar anormalitat. L'artista, des de temps remots, ha pres i tingut consciència que aquesta creació del no-res, del buit indeterminat (...) té un fonament antinatural. (...) La creativitat implica solitud, implica distanciament, implica veure el món d'un mode caòtic, distorsionat. Implica una anormalitat, un allunyament del món que és ingredient essencial en la creació artística.”

Així, resulta sorprenent que moltes persones creatives tinguin habilitats dissociatives que fragmenten la seva identitat. Això implica que l'ésser creatiu no és unitari, sinó que es divideix en diverses identitats, de les quals l'individu pot ser conscient o no. Quan hi ha consciència, es produeix mitjançant un 'jo observador' que percep la fragmentació des de fora. Aquest procés porta el creador a buscar l'anonimat i evitar l'únic, ja que per crear cal explorar territoris menys habituals i més incerts. Aquesta dinàmica resulta en una falta d'identificació completa amb l'entorn, revelant així una excentricitat creativa.

La manca d'identificació, sovint acompanyada de manca d'acceptació de l'artista, i la seva obra sol ser determinada per la influència social. Les normes, valors i creences de la societat poden tenir una influència significativa en el nivell d'acceptació o rebuig envers l'excentricitat i innovació del creador en funció del grau d'acceptació. La història ens revela que moltes obres i artistes, inicialment rebutjats o incomprensibles, han estat valorats i reconeguts eventualment a causa de canvis en la percepció social i cultural.

En realitat, hi ha estudis¹ que han evidenciat una connexió significativa entre les patologies mentals i la capacitat creativa, com es pot apreciar en l'article "Edvard Munch: malaltia i genialitat en l'artista noruec".

2.4 Excentricitat i Bogeria

"No hay genio sin su punto de locura".Aristóteles

És habitual considerar l'artista com a excèntric, una percepció derivada de diverses raons que li atorguen aquesta etiqueta. Tot i això, aquesta consideració no és suficient per catalogar-lo com a boig. L'artista sovint es dedica a explorar i recuperar la seva pròpia condició humana, allunyant-se de les normes socials establertes, fet que pot portar-lo a ser vist com un vagabund en un pla separat de la realitat comuna. No obstant això, aquesta distinció no justifica generalitzar i etiquetar tots els artistes com a bojos o malalts.

La diferència entre excentricitat i bogeria és molt àmplia. Cal tenir en compte que l'estreta línia divisòria que a vegades es menciona entre aquestes dues nocions és, en gran manera, un resultat de les convencions històriques, polítiques, socials i econòmiques de cada època. Simplificar i encasellar l'artista en estereotips reduccionistes no fa justícia ni a la seva obra ni a la seva experiència vital. Aquesta línia divisòria és, per tant, més un reflex de les percepcions socials i culturals que de diferències intrínseques en la naturalesa dels individus.

En aquest context, un article² existent emfatitza en destacar la relació estreta entre la figura de Don Quixot i els personatges excèntrics o marginats de la literatura alemanya dels segles XVIII i XIX. A partir d'una anàlisi del concepte de "boig" en alguns textos de la tardana edat mitjana i el Barroc, es pot observar la transformació d'aquesta idea després de la publicació de la novel·la de Cervantes i els pertinents canvis socials. Aquesta transformació redefineix no només el concepte de bogeria,

¹ Veale, R. E. M. T. H. V., Hadjipavlou, G., & Williams, T. (2009). The link between creativity and mental illness. *Psychological Medicine*, 39(12), 1915-1924. <https://www.getty.edu/news/the-link-between-creativity-and-mental-illness/>

² Hernández, I. (2007). ¿Locos o simplemente excéntricos? Observaciones acerca de la figura del loco en la literatura alemana a partir de su relación con el personaje de don Quijote. *Anales Cervantinos*, 39, 289-306. <https://doi.org/10.3989/anacervantinos.2007.012>

sinó que també té una importància crucial per a les lletres alemanyes, influenciant la manera què es perceben i construeixen els personatges excèntrics o marginats.

La influència de Don Quixot en la literatura alemanya és evident en com els escriptors d'aquesta època comencen a explorar la psicologia dels personatges marginals, utilitzant-los com a vehicles per qüestionar les normes socials i explorar els límits de la racionalitat. La figura de Don Quixot es converteix en un model per a la creació de personatges que, tot i ser considerats bojos o excèntrics, posseeixen una profunditat humana que els fa inoblidables i rellevants, no només com a caricatures o figures còmiques, sinó com a exploracions profundes de la condició humana.

Font: Cervantes Saavedra, M. de. (2010).

Don Quijote von der Mancha [Portada de llibre]. Anaconda.

2.5 Sobre la diferència entre el creador i el geni

“Los locos...desconocen la conexión, las relaciones, y por eso se equivocan y desvarían. Precisamente éste es el punto de contacto con el individuo genial...”

Ídem. Pág. 223.

És crucial distingir entre un individu creador i un geni. Intuïtivament, podem dir que tot geni és un creador, però no tot creador és un geni. No tot individu talentós arriba a la categoria de geni, encara que tot geni als camps de l'art i la literatura és, sens dubte, un creador. La genialitat es pot considerar com la cúspide de la creativitat. Es manifesta a l'instant en què una persona creativa i talentosa no busca

deliberadament el resultat de la seva creació, sinó que sent una necessitat imperiosa de materialitzar un pensament o sensació elevada de manera artística. Aquesta urgència és una cosa que l'individu merament talentós només pot assolir mitjançant l'esforç racional més rigorós, i, així i tot, l'accés a aquesta experiència és molt menys íntim, visceral i satisfactori que el del geni.

Aquestes observacions ens porten a identificar certs trets del geni amb alguns aspectes de la bogeria, encara que no es pot afirmar que tots els genis siguin bojos inequívocament. Les creacions del geni solen sorgir de manera intermitent, instantània i inconscient. L'article "Art, geni i bogeria"³, citant Jurgen Meyer, sosté que "el talent es coneix a si mateix: sap com i per què arriba a una teoria; el geni, en canvi, ignora per què i com passa. No hi ha res més involuntari que la idea genial".

D'altra banda, aprofundint en la distinció sobre el creador, podem parlar de la diferència entre un geni creatiu i una persona amb una malaltia mental però creativa. Malgrat una predisposició genètica similar, rau en la capacitat intel·lectual i el talent de l'individu. Aquesta capacitat no depèn exclusivament de l'herència, sinó del treball i esforç dedicat a desenvolupar habilitats específiques. Un geni creatiu no només rep més informació, sinó que també sap com processar-la i relacionar-la de manera efectiva. En contrast, una persona amb una malaltia mental es veu aclaparada per aquesta informació.

La manifestació d'aquesta diferència es pot observar en com cada individu maneja les percepcions i pensaments. El psicòtic experimenta al·lucinacions i il·lusions, sent incapaç de distingir entre la informació real i la creada pel seu propi cervell. Un exemple il·lustratiu és el de John Nash, el Nobel d'Economia la vida del qual va ser retratada en la pel·lícula "Una ment meravellosa". Nash, en la seva paranoia, escoltava els marçians amb la mateixa convicció i claredat amb què concebia les seves equacions matemàtiques. Això demostra com la seva percepció de la realitat i la seva creativitat es barrejaven de manera indistingible a causa de la seva malaltia.

En definitiva, per a moltes persones amb trastorns mentals, la creativitat esdevé una eina vital per trobar una nova estabilitat. A diferència de les persones sense trastorns, que poden desenvolupar talents per passió o com a hobby, les persones amb trastorns ho fan com una necessitat de supervivència. A l'apartat 2.7 aprofundirem més sobre aquest tema.

³ Lombroso, C., & Fernández, I. B. (2009). *Arte, genio y locura*. 80–83.
<https://cbamadrid.es/revistaminerva/articulo.php?id=337>

2.6 Creativitat i Psicopatologia

“En el caos, hay fertilidad” Anais Nin

Des de temps antics, la relació entre creativitat i trastorns mentals ha estat un tema recurrent. Figures com Aristòtil es preguntaven per què molts dels homes creatius eren melancòlics, associant aquest estat amb trastorns depressius. En l'actualitat, Nancy Andreasen (doctora estatunidenca, catedràtica de Psiquiatria i directora del Centre de Recerca en Neuroimatge), ha documentat que al voltant del 80% dels creadors artístics mostren trastorns de l'ànim, en comparació amb només un 30% de la població general.

Personatges com Van Gogh, Hemingway i Virginia Woolf són exemples de figures creatives que han estat “diagnosticades”, a posteriori, amb trastorns com la depressió o el trastorn bipolar. Van Gogh, per exemple, va crear *La nit estrellada* mentre estava internat en un asil, un període de gran patiment emocional per a ell. Això planteja la qüestió de si la creativitat pot ser una forma de processar el dolor psicològic. Marcel Proust, escriptor famós, també exemplifica aquesta connexió entre dolor i creativitat, ja que es va recloure durant anys per escriure “*À la recherche du temps perdu*”, utilitzant el seu propi patiment com a font d'inspiració. Per a molts artistes com ells, la creativitat es converteix en més que una expressió artística; és una forma de supervivència emocional. A més, Sylvia Plath, una poeta que va canalitzar la seva depressió en la seva obra literària, il·lustren com el dolor emocional pot ser una font de producció creativa. Com deia Shakespeare: “El llunàtic, l'amant i el poeta són d'imaginació prodigiosa”.

Tanmateix, cal recordar que diagnosticar trastorns com el bipolar en figures històriques és complicat, i no es pot afirmar amb certesa que patissin aquestes malalties. El que sí és evident són els patiments emocionals que van deixar en les seves obres i les seves tràgiques vides, reflectint una connexió entre el patiment emocional i l'expressió creativa. El trastorn bipolar no és un do, sinó una malaltia exigent, i els artistes sovint han canalitzat aquest dolor a través de la seva obra com una forma de lluita interna.

Tot i això, la relació entre creativitat i psicopatologia no és universal. Figures com Kay Redfield Jamison, psicòloga clínica i escriptora nord-americana, estudi de la qual parlarem més tard, argumenten que la productivitat creativa tendeix a ser més forta durant els períodes de remissió dels símptomes o quan aquests són lleus, ja que una ment massa caòtica no pot canalitzar idees de manera coherent. Així doncs, tot i que hi ha una connexió entre la creativitat i els trastorns mentals, és

necessari un cert equilibri perquè la creativitat pugui manifestar-se de manera efectiva.

2.7 Genialitat i psicosi crònica

“En los momentos de crisis, sólo la imaginación es más importante que el conocimiento” Einstein, A.

La psicosi crònica, com l'esquizofrènia, es caracteritza per greus trastorns, com al·lucinacions i idees delirants, que distorsionen profundament la percepció de la realitat. Aquest tipus de trastorns, a més de limitar la capacitat de funcionar en el dia a dia, poden influir en la manera en què es percep i es processa la informació, creant una realitat que no encaixa amb les normes convencionals. Tot i la gravetat d'aquests trastorns, hi ha exemples destacats de persones que, malgrat la psicosi, han aconseguit fites intel·lectuals extraordinàries. Això planteja una qüestió fascinant: fins a quin punt la psicosi i la genialitat estan interrelacionades, i si la desinhibició cognitiva que es dona en ambdues pot ser una clau per entendre aquesta connexió.

Un dels casos més emblemàtics és el del matemàtic John Nash, mencionat breument anteriorment, qui tot i patir esquizofrènia, va revolucionar la teoria dels jocs i va oferir idees fonamentals que encara avui tenen un gran impacte en economia, negocis i estratègia. La seva vida, retratada a la pel·lícula *“A Beautiful Mind”*, demostra com una ment aparentment caòtica i torturada per al·lucinacions i idees delirants va poder desenvolupar idees que canviarien el món. Aquest cas fa pensar que, malgrat les limitacions i la desorganització cognitiva associades a trastorns com l'esquizofrènia, el potencial creatiu i intel·lectual pot seguir vigent, en alguns casos de manera extraordinària.

La teoria de la **desinhibició cognitiva** ha estat proposada per explicar com persones amb trastorns mentals com la psicosi i persones altament creatives comparteixen trets similars en termes de processament de la informació. La desinhibició cognitiva es refereix a la capacitat de permetre que una major quantitat d'informació passi a través dels filtres mentals que normalment restringeixen el flux d'estímuls i idees. En persones creatives, aquest fenomen pot ser l'origen d'idees noves i perspectives poc convencionals. En canvi, en individus amb psicosi, aquest procés pot resultar en idees delirants o desorganitzades, ja que el cervell no distingeix adequadament entre la informació rellevant i la no rellevant.

Aquesta desinhibició cognitiva es complementa amb altres factors, com ara la **memòria de treball**, que juga un paper clau tant en la creativitat com en la capacitat de gestionar i organitzar idees en persones amb trastorns mentals. En persones creatives amb una memòria de treball sòlida, la capacitat per generar idees i solucions innovadores es veu afavorida per la capacitat de mantenir i manipular informació en la ment de manera efectiva. En canvi, en persones amb trastorns com l'esquizofrènia, el deteriorament de la memòria de treball pot dificultar aquest procés, provocant un pensament menys organitzat i coherent.

Un altre aspecte important és la **superfluïtat**, la capacitat de generar una gran quantitat d'idees, que és característica tant de les persones creatives com de les persones amb psicosi. Mentre que la superfluïtat pot ser una font d'innovació i noves idees en individus creatius, en individus amb trastorns com l'esquizofrènia, aquesta abundància d'idees pot conduir a una desorganització del pensament. En altres paraules, la mateixa capacitat per pensar fora de les normes convencionals pot ser tant una font de creativitat com una porta oberta a la desorganització mental.

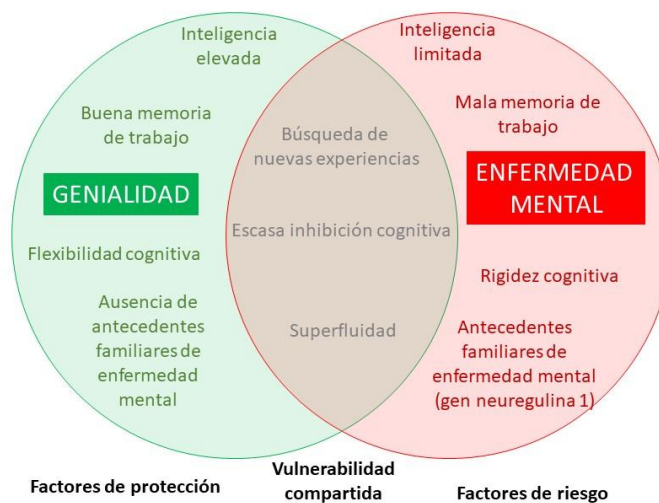
Un factor que sovint s'ignora en aquesta discussió és el paper dels antecedents familiars i genètics en el desenvolupament de trastorns com l'esquizofrènia. Segons estudis recents, hi ha una correlació entre la creativitat i la predisposició genètica a trastorns mentals. Això suggereix que els mateixos factors genètics que poden predisposar una persona a desenvolupar esquizofrènia també poden estar relacionats amb una major tendència cap a la creativitat. Això no vol dir que totes les persones creatives desenvolupin psicosi, sinó que hi ha una vulnerabilitat comuna que, combinada amb factors ambientals, pot afavorir l'aparició d'ambdues condicions.

En aquest context, el diagrama de Venn que compara la **genialitat** i la **malaltia mental** ofereix una imatge visual clara de com se superposen algunes característiques. Mentre que la genialitat es relaciona amb una **intel·ligència elevada**, una **bona memòria de treball** i **flexibilitat cognitiva**, la malaltia mental sovint implica una **intel·ligència limitada** i una **rigidesa cognitiva**. No obstant això, hi ha punts comuns entre ambdues condicions, com la **desinhibició cognitiva**, la **cerca de noves experiències** i la **superfluïtat**. Aquests punts comuns suggereixen que tant la genialitat com la malaltia mental comparteixen una vulnerabilitat que pot conduir a diferents resultats, depenent de com es gestionen aquests processos cognitius.

Finalment, és important reconèixer que, tot i els exemples notables de persones que han superat la psicosi per assolir fites creatives o intel·lectuals, els trastorns com

l'esquizofrènia solen tenir un impacte devastador en la vida de les persones. Sense un tractament adequat, la malaltia pot interferir greument en la capacitat de viure una vida productiva i satisfactòria, i en molts casos pot conduir a una aturada total de la producció creativa. Històricament, abans de la introducció dels psicofàrmacs moderns, moltes persones amb trastorns mentals van patir conseqüències devastadores, cosa que fa pensar que, amb millor gestió i suport, el destí de molts artistes i genis podria haver estat diferent. Això posa de manifest la necessitat d'una millor comprensió i tractament dels trastorns mentals, no només per alleujar el patiment, sinó també per permetre que el potencial creatiu pugui desenvolupar-se sense les barreres imposades per la malaltia.

GENIALIDAD Y SALUD MENTAL

Font: Squarespace, 2017

2.8 Relació entre trastorn mental i creativitat

Perspectiva neurocientífica

Diversos estudis, els que explorarem a continuació, han explorat aquesta connexió, suggerint que certes formes de trastorns mentals poden estar associades amb altes dosis de creativitat. Per exemple, s'ha trobat una major prevalença de trastorns de l'estat d'ànim, com la depressió i el trastorn bipolar, en individus altament creatius, com artistes i escriptors. Un estudi destacat del Dr. Kay Redfield Jamison, una

psicòloga clínica i professora de psiquiatria, va demostrar que el trastorn bipolar és més comú entre poetes, pintors i escriptors que en la població general. La Jamison, diagnosticada amb aquest trastorn, ha escrit àmpliament sobre la relació entre la bipolaritat i la creativitat, argumentant que els episodis maníacs poden augmentar la productivitat creativa, mentre que els episodis depressius poden oferir una profunditat emocional que alimenta l'art. Segons la doctora, els estats d'ànim intensos estimulen el procés creatiu, augmentant l'entusiasme, l'energia, la velocitat de pensament i la capacitat per fer associacions i generar idees noves.

No obstant això, no totes les persones amb trastorn bipolar són creatives, i la majoria de les persones creatives no tenen trastorns mentals. Segons la Jamison, la creativitat és més productiva durant els períodes de remissió o quan els símptomes són lleus, ja que durant les fases depressives és difícil treballar, i durant les fases maníagues la ment és massa caòtica per ser coherent. La creativitat, per tant, requereix una ment lúcida, centrada i relaxada, no un caos constant.

Aquesta connexió entre genialitat i trastorn mental va ser plantejada per primer cop al segle XIX per Cesare Lombroso, qui va proposar que el geni artístic era una forma de desequilibri mental hereditari. Tot i que la seva teoria no va ser confirmada científicament en aquell moment, la idea va guanyar tracció al llarg del temps.

Un estudi publicat a *Nature Neuroscience*, amb dades genètiques de més de 150.000 persones, ha proporcionat la prova que faltava revelant que malalties mentals com l'esquizofrènia i el trastorn bipolar tenen una base genètica comuna amb la creativitat.

**Nature Neuroscience nota al peu amb la referència de l'article amb normativa APA⁴*

Els investigadors, liderats per científics de deCODE Genetics, una empresa islandesa especialitzada en el genoma, i de l'Institut de Psiquiatria del Kings College de Londres, van analitzar els perfils d'ADN de 86.000 islandesos. Van descobrir que aquells que treballaven en professions artístiques o que formaven part de societats d'actors, ballarins, músics, artistes visuals o escriptors eren un 17% més propensos a tenir variants genètiques relacionades amb el trastorn bipolar o l'esquizofrènia comparat amb la resta de la població.

Aquest estudi es va repetir amb dades de persones dels Països Baixos i Suècia, on es va constatar que els individus creatius tenien un risc un 25% més alt de patir

⁴ Power, R et al. (2015) 'Polygenic risk scores for schizophrenia and bipolar disorder predict creativity' *Nature Neuroscience* [doi:10.1038/nn.4040](https://doi.org/10.1038/nn.4040)

algun dels dos trastorns mentals. A més, una altra anàlisi elaborada per l'Institut Karolinska a Suècia, que va analitzar 1,2 milions de casos, va trobar una correlació directa entre tenir familiars amb trastorns psiquiàtrics i la creativitat. Sembla que el trastorn bipolar és més freqüent entre els artistes que entre la resta de la població.

Estudis previs ja havien demostrat que els trastorns psiquiàtrics, especialment el trastorn bipolar, són més freqüents en famílies amb moltes professions creatives. Tanmateix, fins ara no s'havia pogut establir si aquesta relació es devia a factors ambientals o socioeconòmics.

"Els nostres descobriments indiquen que les persones creatives poden tenir una predisposició genètica a pensar de manera diferent, cosa que, si es combina amb altres factors biològics o ambientals perjudicials, pot conduir a una malaltia mental", explica Robert A. Power, un dels autors de l'estudi. Malgrat això, aquest estudi ha estat rebut amb cert escepticisme, ja que planteja preguntes com què entenem exactament per creativitat o com determinem si una persona és creativa o no. En realitat, hi ha pocs genis en el sentit estricte de la paraula, i no tots els artistes estan constantment inspirats. Així i tot, sembla existir una certa connexió entre genialitat i bogeria. Tal com va dir el filòsof romà Sèneca el Jove fa 2.000 anys: "No hi ha un gran geni sense un cert toc de bogeria".

Durant l'estat hipomaniàc, el pensament es torna més ràpid i es produeixen més associacions de manera innovadora i espontània. Aquest estat mental es caracteritza per un augment d'energia, creativitat i una disminució de la necessitat de descans, que podria afavorir un flux continu de noves idees. A més, les emocions són experimentades de manera molt intensa, i aquesta intensitat emocional pot alimentar un esperit creatiu que es manifesta en l'art, la música, la literatura o altres formes d'expressió.

Sovint, les persones en estat hipomaniàc perceben les normes i regulacions socials com menys restrictives o rellevants, el que els porta a desafiar les convencions establertes i a explorar noves maneres de pensar i actuar. A més de les teories biològiques, també es pot entendre aquesta dinàmica des de la perspectiva psicoanalítica freudiana, que planteja un conflicte constant entre les diferents instàncies de la psique: el jo, el superjò i l'allò. Mentre que el superjò representa les normes socials i la moralitat interioritzada, l'allò és la font de les pulsions i desitjos instintius, sovint en conflicte amb les normes establertes. En l'estat hipomaniàc, el control del superjò sobre l'allò pot debilitar-se, cosa que permet que les pulsions creatives i menys conformistes tinguin més influència sobre el comportament i el pensament.

Aquesta disminució del control del superjò facilita que les persones actuïn segons les seves pulsions internes, allunyant-se de les expectatives socials i fomentant un pensament lateral i poc convencional. Aquesta forma de pensar, lliure de les restriccions habituals imposades per la societat, pot donar lloc a solucions innovadores i a una major expressió creativa, ja que la ment no es veu tan limitada per la necessitat de conformar-se amb les normes socials o amb les formes de pensament acceptades. Així, la lluita interna per mantenir les pulsions a ratlla en relació amb les normes pot explicar parcialment aquesta associació entre estats alterats de consciència, com la hipomania, i la creativitat.

La neurociència ha mostrat que tant les persones molt creatives com les que pateixen esquizofrènia tenen una menor densitat de receptors D2 en el tàlem, una regió del cervell que actua com a filtre d'informació. Aquesta falta de filtratge permet un major flux d'informació, fet que pot afavorir la creativitat, però també pot conduir a la desorganització mental. Segons Fredrik Ullen, la clau per a la creativitat podria ser aquest flux d'informació no censurada, que permet establir connexions inesperades i pensar "fora de la caixa". Aquest procés pot explicar per què la creativitat es troba sovint associada a una ment inquieta i inconformista, tal com destaca Mark Millard, un psicòleg britànic de la British Psychological Society, diu que la superposició amb les malalties mentals pot explicar la motivació i determinació compartides per les persones creatives. "La creativitat és incòmoda. És el seu descontentament amb el present el que els porta a canviar les coses", explica.

3. TEORIA DE L'APRENTATGE DE BANDURA

“En los individuos, la locura es rara; pero en grupos, partidos, naciones y épocas, es la regla.”
Friedrich Nietzsche

3.1 Principis Bàsics de la Teoria

El concepte de geni i bogeria és profundament influït per les percepcions socials i culturals que predominen en una societat en particular, variant depenent del context. En moltes cultures i èpoques històriques, el que es considera genialitat o bogeria pot variar significativament, reflectint les normes i valors socials del moment. En altres paraules, això significa que figures que avui reconeixem com a genis podrien no haver estat vistes d'aquesta manera en el seu propi temps si no haguessin estat validades i acceptades per la seva comunitat contemporània. De manera similar, les actituds cap a la bogeria poden evolucionar i canviar a mesura que canvien les normes socials i culturals, influïdes pel consens i la percepció col·lectiva del que és considerat "normal" o "anormal".

Els principis bàsics de la teoria de l'aprenentatge social, desenvolupada per Albert Bandura, un destacat psicòleg social, se centren en com les persones adquireixen nous comportaments i coneixements a través de la interacció social. Aquesta teoria posa l'accent en el paper de l'observació, la imitació i el modelatge en el procés d'aprenentatge, i subratlla la influència dels factors cognitius en la manera com les persones processen la informació i aprenen d'altres. Bandura va desafiar les teories tradicionals de l'aprenentatge, com el conductisme, afirmant que l'aprenentatge no es basa només en l'experiència directa, sinó també en l'observació de les conductes dels altres i les conseqüències que aquestes tenen.

3.2 Aprenentatge per Observació

L'aprenentatge per observació és un component fonamental de la teoria de l'aprenentatge social d'Albert Bandura. Segons aquest concepte, els individus poden aprendre nous comportaments simplement observant les accions dels altres i les conseqüències que se'n deriven, sense necessitat d'experimentar aquestes accions de manera directa. Aquest tipus d'aprenentatge és especialment rellevant en

contextos socials, on les normes, valors i comportaments són demostrats per figures d'autoritat o models a seguir, com ara pares, professors o figures mediàtiques.

L'aprenentatge per observació es divideix en quatre fases clau: atenció, retenció, reproducció motora i motivació.

1. **Atenció:** L'individu ha de prestar atenció al comportament del model. Aquest procés depèn de la importància percebuda del model, la novetat del comportament i les conseqüències que aquest comportament genera.
2. **Retenció:** Després d'haver prestat atenció al comportament, l'individu ha de ser capaç de recordar allò que ha observat. Això implica l'emmagatzematge d'informació en la memòria per a la seva recuperació posterior.
3. **Reproducció motora:** En aquesta fase, l'individu intenta reproduir el comportament observat. Això requereix la capacitat física i cognitiva per replicar l'acció.
4. **Motivació:** Finalment, per tal que l'individu realitzi el comportament après, ha de tenir una motivació suficient. Aquesta motivació pot derivar de les recompenses esperades o de l'evitació de conseqüències negatives.

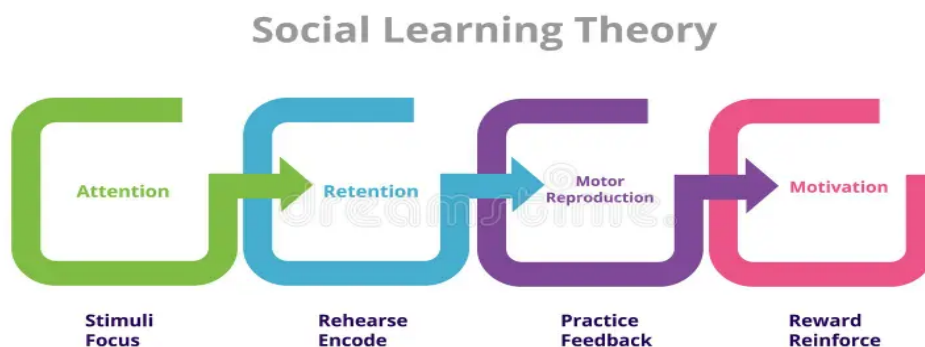
Exemple: Etiquetatge del Comportament com a "Boig"

Considerem un exemple concret per il·lustrar com l'aprenentatge per observació pot contribuir a l'etiquetatge d'un comportament com a "boig". Suposem que un infant creix en un entorn on els adults, com els pares o professors, reaccionen negativament davant d'un comportament que perceben com a inusual o que no encaixa en les normes socials establertes. Aquest comportament podria ser, per exemple, una forma d'expressió creativa poc convencional o un comportament que reflecteix una manera diferent de veure el món.

1. **Atenció:** L'infant observa atentament com els adults utilitzen el terme "boig" per descriure aquest comportament. Si l'etiqueta es fa servir de manera recurrent i va acompanyada de desaprovació o burla, és més probable que l'infant presti atenció a aquesta associació.
2. **Retenció:** L'infant reté aquesta informació a la seva memòria. Aprèn a associar el comportament diferent amb una connotació negativa, ja que l'ha vist associada amb el terme "boig". Aquesta associació es consolida a través de la repetició i l'exposició contínua a situacions similars.

3. **Reproducció motora:** Quan l'infant es troba amb comportaments similars, podria començar a utilitzar ell mateix el terme "boig" per descriure'ls. A través d'aquest procés, imita l'actitud dels adults sense comprendre plenament el significat o les implicacions de l'etiqueta.
4. **Motivació:** La motivació per continuar etiquetant aquests comportaments com a "boigs" es reforça si l'infant veu que aquesta reacció és acceptada o fins i tot recompensada pels seus iguals o adults. Això pot consolidar la percepció de que aquests comportaments són realment inacceptables o anormals.

Aquest procés il·lustra com les etiquetes i els prejudicis es poden transmetre i perpetuar a través de l'aprenentatge per observació, influenciant la manera com els individus perceben i jutgen els comportaments que no s'ajusten a les normes socials establertes. En aquest cas, l'infant aprèn a veure el comportament diferent com a "boig" en lloc de considerar altres possibilitats, com ara que aquest comportament pugui ser una forma d'expressió creativa o una manifestació de genialitat.

Font: Widiawati, S. (2020, 17 junio). Teoria da aprendizagem social bandura quatro etapas processo de mediação na teoria da aprendizagem social motor de retenção de ate. Dreamstime.

3.3 Modelatge i Imitació

El modelatge i la imitació són processos mitjançant els quals els individus aprenen comportaments nous observant i imitant els altres. En el modelatge, els individus observen un model (una persona que exhibeix un comportament desitjat) i després intenten replicar aquest comportament. La imitació, per la seva banda, és el procés d'adoptar directament el comportament d'un altre, sovint de manera automàtica o inconscient. Aquests processos són especialment influents durant la infància i l'adolescència (primer i segon procés de socialització), quan els individus són més susceptibles a l'observació i la imitació dels models que tenen al seu voltant, com ara els pares, professors o figures mediàtiques.

En definitiva, les normes socials juguen un paper crític en la definició i la reafirmació de comportaments considerats socialment adequats. A través de l'observació activa dels models i la seva conducta, els individus internalitzen i adquireixen els patrons de comportament acceptats per la societat en què viuen. Això demostra com les percepcions sobre genialitat, bogeria i altres formes de comportament extrem poden ser modelades i reforçades per les dinàmiques socials i culturals en curs.

4- LA PERCEPCIÓ DE LA SALUT MENTAL I ELS FACTORS QUE LA CONDICIONEN

4.1- Salut i malaltia: normalitat i anormalitat

Lo cierto es que ningún hombre es normal ni perfecto. Un hombre normal sería un hombre incapaz de ser afectado por la enfermedad. (Pessoa, 2013, pág. 105)

La salut mental és un camp complex que desafia les nocions tradicionals de normalitat i anormalitat. No és fàcil definir què és estar mentalment sa o mentalment malalt, què és la salut i la malaltia mental, i les causes són diverses.

Una de les dificultats es troba en el fet que la salut no és només la mera absència de malaltia, sinó que tal com la defineix l'OMS es tracta de "l'estat de benestar físic, psicològic i social". En aquest punt, la malaltia és un estat de desequilibri ecològic en el funcionament de l'organisme viu. Només té sentit en funció de l'home pres com una unitat biològica, psíquica i social. Així, una simple grip manifesta símptomes orgànics (febre i dolors musculars), però també té una influència en aspectes psicològics (angoixa, i ansietat) i, fins i tot, socials (baixa laboral, etc). La salut, doncs, engloba aspectes subjectius (benestar mental) i aspectes objectius (capacitat per a la funció) i aspectes socials (adaptació i treball socialment productiu).

Tot i això, el concepte de normalitat i anormalitat en relació amb la salut i la malaltia ha estat fonamental en l'evolució de les concepcions sobre la malaltia mental al llarg de la història. A les antigues civilitzacions, les malalties mentals eren considerades anormals i atribuïdes a causes màgiques o demoníques, la qual cosa portava a tractaments basats en pràctiques religioses o supersticions. En aquest context, la normalitat s'associava amb l'absència de malaltia mental i la conformitat amb les normes socials i religioses establertes.

Amb l'adveniment de la medicina grega i la posterior psiquiatria científica al segle XIX, es va començar a desenvolupar una comprensió més objectiva i empírica de la salut mental i la malaltia. Philippe Pinel i altres metges reformadors van advocar per un enfocament més humanitari cap als malalts mentals, considerant-los com a éssers humans dignes de tractament mèdic i no simplement com a posseïts per forces demoníques.

Aquesta transició reflecteix un canvi en la percepció del que es considera normal i anormal en termes de salut mental, mostrant i justificant la subjectivitat present. La normalitat ja no es defineix simplement com l'absència de malaltia mental o la conformitat amb normes socials arbitràries, sinó que es reconeix la diversitat i la complexitat de les experiències humanes. L'anormalitat, per altra banda, es veu cada cop més en termes de desviacions significatives de la salut mental o del funcionament psicològic, amb un enfocament en la comprensió científica i clínica d'aquests fenòmens.

Tot i la subjectivitat, a través de les perspectives de destacats experts com Menninger, Freud, Jahoda i Pessoa podem entreveure la diversitat d'opinions sobre allò que constitueix un estat mental saludable, allò que es considera normal i anormal.

Menninger emfatitza l'adaptació de l'individu al seu entorn i a si mateix, suggerint que la salut mental implica un ajustament efectiu que condueix a la felicitat. Freud, per altra banda, destaca la capacitat de treballar i estimar com a pilars fonamentals de la salut mental. Jahoda amplia aquesta noció en definir la salut mental en termes d'absència de malaltia, conducta normal, ajustament intern, adaptació al medi i percepció adequada de la realitat.

Tot seguit cal destacar la visió de Fernando Pessoa sobre la salut mental i la normalitat, la qual transcendeix la simple dicotomia entre salut i malaltia, suggerint que aquestes són qüestions d'adaptació més que d'estats absoluts. Segons Pessoa, tots els individus experimenten un cert grau de desequilibri mental, i la veritable salut mental es defineix per la capacitat d'integrar-se adequadament a l'entorn social, més que per una absència total de desequilibri. Aquesta perspectiva subratlla la complexitat de la condició humana i la necessitat d'acceptar una certa dosi de desajustament com a part del nostre procés vital.

D'altra banda, en paraules de l'especialista en salut Mandi Balilla: "Què és el comportament normal? El comportament normal es refereix al comportament esperat en els individus. La forma en què les persones interactuen amb els altres i duen les seves vides generalment d'acord amb les expectatives socials. Quan aquestes expectatives i el comportament individual se sincronitzen, el comportament es considera normal. (...) En tota societat, existeixen expectatives socials, normes, valors, costums, etc. que dicten el codi de conducta dels individus. Mentre les persones compleixin amb aquestes, el seu comportament es considera normal. Pot haver-hi excepcions a això, on també hi ha personatges excèntrics. Aquestes

persones, però, no es consideren anormals perquè existeix una gran diversitat de caràcters i personalitats individuals".

A més, "normal" és una paraula molt flexible, sovint redefinida per cada generació i ja definida en cada cultura. Sembla que la definició es refereix en gran manera al que fa la majoria de les persones en aquella generació o cultura com a curs regular de comportament, el que és acceptable per a la majoria d'aquestes persones. El que és psicològicament "normal" també es refereix a quins trets de personalitat i/o comportaments es consideren i respecten com a funcionals en aquella cultura. Existeix un cert acord bàsic entre cultures sobre el que realment funciona per als humans que viuen junts en grans grups, com les qualitats que considerem desitjables; honestat, cuidar-se els uns als altres, maneres decents (culturalment definides), forma de vestir i el compliment adequat dels rols de gènere per a aquella cultura".

En paraules d'Alan Kay (gran intel·lectual), "Quan es tracta de salut mental, res pot ser normal. Tots els que tenen un problema pensen que és el final, però amb el pensament racional tots podem tornar al que la majoria de la gent classifica com a normal. Si ho penses amb lògica i no com hauria de ser, tots tenim algun tipus de problema mental. Si t'agrada una cosa determinada en un lloc determinat i després vols 'coses a mà', de manera que siguin fàcils d'usar quan les necessitis i tot estigui net i ordenat, això podria ser una forma de TOC. Quan em sento a menjar, tot ha d'estar en ordre, cal netejar les molles de la taula, etc. Seria això una forma de TOC? Hi ha molts exemples de coses per les quals podria passar. Així que realment no hi ha, en la meua opinió, res que es pugui catalogar com a normal, ja que tots som diferents, únics i tenim la nostra pròpia forma de fer les coses".

D'acord amb el Manual Estadístic de Diagnòstic dels Trastorns Mentals (DSM), l'anormalitat descriu disfuncions conductuals, emocionals i cognitives que són inesperades en el seu context cultural i estan associades amb angoixa personal i deteriorament substancial en el funcionament. En psicologia, aquests es divideixen en diferents aspectes, com trastorns clínics, trastorns de personalitat, estats mèdics generals, etc.

4.2 Estigma social

"El estigma es una marca que desfigura la identidad del portador, limitando sus oportunidades y creando barreras en su vida social." (Goffman, 1963, p. 12).

En l'antiguitat, la paraula "estigma" feia referència a la marca permanent que es feia a la pell d'un delinqüent com a càstig per una infracció greu. Aquesta cicatriu, causada per una cremada amb un ferro roent, servia com a recordatori perpetu de la seva vergonya i del seu estatus de marginat en la societat. Era una condemna visible que pretenia dissuadir altres de cometre actes similars, assegurant que l'infractor fos identificat i, per tant, evitat per la comunitat.

Amb el pas dels segles, la pràctica de l'estigma ha evolucionat. Encara que la societat moderna ja no identifica els marginats amb una marca visible a la pell, la intenció d'aïllar i discriminar persisteix amb força. En el context de la salut mental, l'estigma es manifesta com una etiqueta invisible, però profundament negativa que desqualifica i desprestigia milions de persones simplement per tenir una afecció psíquica.

Els experts coincideixen que aquest tractament és injust, cruel i mancat de fonament científic, i que cal combatre'l amb urgència. La psicòloga Isabel Daguerre Pedroncino assenyala que les conseqüències de l'estigma sobre una persona amb un trastorn mental poden ser més devastadores que la mateixa malaltia. L'estigma pot fer que les persones amaguin els seus símptomes per evitar ser descobertes, que no busquin ajuda professional o que no segueixin el tractament adequat, agreujant així la seva situació. Aquesta por a la discriminació i al rebuig social perpetua un cercle viciós de patiment i marginalització que impedeix la recuperació i la plena integració en la societat. És imperatiu, doncs, que es treballi per erradicar aquests prejudicis i per fomentar una comprensió i acceptació més àmplies de les malalties mentals, promovent una cultura de suport i empatia.

Font: Felicity Callard et al (2008). *Stigma: a guide for action*

A continuació, esmentarem un experiment que evidenciarà fins a quin punt arriba l'estigma en la salut mental.

A començaments dels anys 70, David Rosenhan va dur a terme un experiment per provar la fiabilitat dels diagnòstics psiquiàtrics. Va reclutar vuit persones, incloent-se ell mateix, que van intentar ser internats en institucions mentals presentant-se amb símptomes ficticis. Tot i comportar-se normalment un cop dins, van ser diagnosticats com a malalts mentals. Aquest experiment va posar en qüestió la capacitat dels psiquiatres per diferenciar entre la salut mental i la malaltia mental, destacant el poder de l'etiquetatge en la percepció i tractament dels individus.

Les etiquetes socials poden tenir un impacte profund en la percepció de si mateix i en el comportament dels individus, i l'experiment de Rosenhan proporciona una il·lustració clara d'aquest fenomen. En el cas d'aquest experiment, els participants van ser etiquetats com a "bojos" quan van ser internats en les institucions mentals, tot i no presentar cap trastorn mental. Aquest estigma no només va influir en la manera com eren percebuts pels professionals de la salut mental, sinó que també va condicionar la seva experiència dins de les institucions. Van ser tractats amb sospita, segregats dels altres pacients i, en alguns casos, fins i tot van ser medicats innecessàriament. Això posa de manifest com les etiquetes socials poden conduir a

prejudicis i discriminació, fins i tot dins de contextos suposadament professionals i terapèutics.

A més, les etiquetes socials poden internalitzar-se i influir en la identitat d'una persona. Quan una persona és repetidament etiquetada com a "boja", pot arribar a adoptar aquesta etiqueta com a part de la seva pròpia identitat. Aquesta internalització pot conduir a un reforçament dels comportaments associats amb l'etiqueta, ja que la persona tendeix a ajustar-se a les expectatives socials que se li imposen. Així, una persona que és etiquetada com a "boja" pot arribar a comportar-se de manera que reforci aquesta percepció, fins i tot si inicialment no hi havia cap base real per a aquest estigma, ja que és el que imposa la societat.

Les etiquetes socials i la manera en què percebem estan estretament relacionades amb les concepcions culturals de la "bogeria" i les normes socials que defineixen el que és "normal" i "anormal". El concepte de bogeria és subjecte a interpretacions culturals i històriques que poden canviar amb el temps. El fet que en el passat s'hagi considerat "bojos" a individus que avui en dia no serien etiquetats d'aquesta manera il·lustra com les definicions de la bogeria poden ser influïdes per les normes i les creences dominants en una determinada època o cultura.

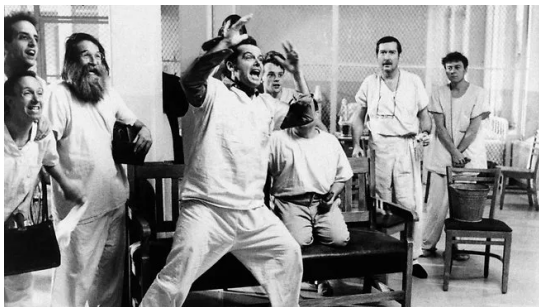
David Rosenhan va obtenir diversos ensenyaments significatius del seu experiment. En primer lloc, va posar en qüestió les limitacions de la psiquiatria diagnòstica, destacant com els professionals de la salut mental poden ser influïts per prejudicis i expectatives en lloc d'una avaluació objectiva dels pacients. A més, va ressaltar l'impacte profund de les etiquetes socials en la percepció i el tractament dels individus, evidenciant com els participants van ser tractats de manera diferent simplement per ser etiquetats com a "bojos", malgrat no mostrar cap símptoma de malaltia mental. Aquest aspecte posa en relleu la fragilitat de la identitat i com els estigmes poden influir en la manera com una persona és percebuda i tractada pels altres. També va destacar la necessitat de revisar les pràctiques institucionals, ja que els resultats de l'experiment van revelar deficiències en els protocols i tractaments de les institucions mentals, com ara la segregació dels pacients i l'administració innecessària de medicaments, fet que estudiarem més tard.

Finalment, l'experiment va servir com a crítica al control social exercit pels professionals de la salut mental, plantejant la importància d'assegurar que actuen amb imparcialitat i basant-se en evidències en el tractament dels pacients.

El cas de l'experiment de Rosenhan destaca la manca de preparació del sistema de salut mental per abordar adequadament la complexitat de la bogeria. Tot i que les

classificacions psiquiàtriques intenten categoritzar els trastorns mentals, aquestes poden ser limitades i influïdes per factors externs, com ara pressions de la indústria farmacèutica o corrents ideològics. Això pot conduir a diagnòstics erronis o a una interpretació reduccionista dels símptomes, deixant de banda els factors socials, culturals i personals que poden influir en la salut mental d'una persona.

Un dels aspectes crítics que l'experiment de Rosenhan posa de manifest és la tendència del sistema de salut mental a medicalitzar la bogeria, considerant-la exclusivament com una malaltia a ser "curada" amb medicaments. Això pot implicar una pèrdua de la visió integral de l'ésser humà i la seva experiència emocional, relegant les necessitats individuals a favor d'una solució estandarditzada i farmacològica.

Font: Gadea, V. (2024, 26 septiembre). *El experimento de Rosenhan y el diagnóstico psiquiátrico.*

BLOC PRÀCTIC

Part 1

5- INVESTIGACIÓ EMPÍRICA- METODOLOGIA EMPÍRICA

5.1 Entrevistes a especialistes

El propòsit d'aquest Treball de Recerca (TDR) és explorar la relació entre la bogeria i la genialitat, així com la influència social en la construcció d'aquests dos conceptes. Abans de dissenyar altres activitats que es duran a terme per a la nostra investigació, s'ha utilitzat una metodologia qualitativa. En particular, s'han realitzat entrevistes amb diversos especialistes. Aquesta proposta es fonamenta tant en una revisió bibliogràfica com en els resultats obtinguts d'aquestes entrevistes.

Mitjançant les entrevistes, que s'han concebut com un procés flexible per a la recopilació de dades, s'ha buscat establir un diàleg basat en preguntes obertes. L'objectiu ha estat integrar les opinions dels participants, que han servit com a base i punt de partida per assolir els objectius plantejats al començament d'aquest TDR.

El tipus d'entrevista elegit ha estat la semiestructurada, basada en un guió preestablert, però amb preguntes obertes, on l'“entrevistat” es pot esplaïar en les respostes i divagar sobre la nostra qüestió o tema proposat, però sense sortir-se'n gaire del tema, tractant els punts que es consideren claus per a la investigació. S'ha fet servir una mostra no aleatòria de conveniència, ja que s'han buscat explícitament psicòlegs amb alguna experiència en el tema que es tracta.

S'han dut a terme tres entrevistes: dues amb especialistes en psiquiatria i clínica, Daniel Sotelo de Argentina i Mª Rosario Cejas Méndez de les Canàries, i una amb el psicoanalista Josep Monseny de Barcelona. Tots tres professionals compten amb més de cinc anys d'experiència en el camp de la medicina. A causa de la distància, dues de les entrevistes es van realitzar el mes de juliol del 2024 via correu electrònic, mentre que l'altra es va fer de manera presencial, amb una durada aproximada d'una hora.

La col·laboració d'aquests especialistes, així com el testimoniatge, ha servit per conèixer quines són les seves opinions, interpretacions i coneixements sobre el tema a tractar. La informació facilitada pels diferents entrevistats, fruit de la seva

experiència i opinió, ha estat útil per completar l'argumentació sobre la nostra hipòtesi, ajudant també a enfocar el tipus d'activitat que inclourà el programa d'intervenció. A continuació es mostren exemples d'algunes de les preguntes fetes a l'entrevista a aquests mestres. El guió complet s'adjunta a l'apèndix documental.

EXEMPLES DE PREGUNTES A ESPECIALISTES

1. Com es manifesta l'excentricitat als artistes i per què és important per a la seva creativitat?
2. Com influeixen les normes socials i culturals en la definició de bogeria i de genialitat? Quines evidències científiques donen suport a aquesta idea?
3. Quin rol juguen l'estigma i la discriminació a la vida de persones creatives amb trastorns mentals?
4. Quin paper juguen els factors genètics en l'aparició de trastorns mentals en persones altament creatives?
5. Quins mecanismes neurobiològics poden explicar la relació entre certs trastorns mentals i la creativitat?

Font: elaboració pròpia

A continuació, posarem un èmfasi especial en l'entrevista amb **Josep Monseny**, ja que, a diferència de les altres, **no s'ha limitat a un format tancat** ni es pot reduir a les preguntes estàndard. En canvi, les entrevistes amb **Daniel Sotelo (Argentina)** i **Mª Rosario Cejas Méndez (Canàries)** es recolliran a l'**Annex II**, on s'inclouran les preguntes i respostes.

És important destacar que Josep Monseny ens va proporcionar una gran quantitat d'informació rellevant sobre diversos temes tractats en el bloc teòric, que va reforçar amb les seves observacions expertes. La seva contribució ha enriquit la nostra anàlisi i ens ha permès obtenir una comprensió més profunda dels aspectes abordats.

- **5.1.1 Introducció de Monseny**

Monseny va aclarir que els termes "**bogeria**" i "**genialitat**" són paraules utilitzades popularment i que una persona arriba a ser considerada un **geni** segons què és valorat en la seva època. Per il·lustrar aquest punt, va posar l'exemple de les persones que fan **grafitis**, assenyalant que aquest art actualment **no està valorat socialment**.

Monseny va explicar que, des d'una perspectiva psiquiàtrica, aquests conceptes es poden reinterpretar: la **creativitat** substitueix la noció de genialitat, mentre que el **patiment de trastorns mentals**, que sovint resulta en comportaments excèntrics, pren el lloc del concepte de bogeria.

Així, va destacar la diferència entre la **percepció popular** i la **comprensió clínica**, subratllant que el que es considera "genialitat" pot variar amb el temps i les normes socials, mentre que en l'àmbit psiquiàtric es valora la **creativitat com una expressió inherent de la ment humana**. Monseny va oferir aquesta perspectiva com a part d'un esforç més ampli per **desmitificar les associacions tradicionals** entre trastorns mentals i genialitat, proporcionant una comprensió més **matissada i empàtica** d'aquestes qüestions.

Diferència entre el creador i el geni (Punt 2.4)

Josep Monseny va aprofundir en la **complexa relació entre el talent, la creativitat i els trastorns mentals**. Va explicar que una persona **talentosa** en un àmbit determinat destaca perquè té un **interès genuí** en aquest camp i desitja potenciar voluntàriament aquesta habilitat. Aquesta motivació intrínseca impulsa el talentós a dedicar **temps i esforç** per millorar contínuament les seves capacitats.

En contrast, va assenyalar que una persona amb un **trastorn mental** que manifesta creativitat sovint ho fa per una **necessitat imperiosa**, utilitzant la creativitat com un mecanisme **involuntari** per intentar estabilitzar-se i recuperar un estat de normalitat emocional i mental. Aquesta **creativitat forçada** per la necessitat de gestionar el trastorn mental **no és una elecció conscient**, sinó una resposta adaptativa del cervell per fer front a la seva realitat. Ell va anomenar aquest concepte amb la paraula "**sublimació**".

La **sublimació** en medicina, particularment dins la psiquiatria i psicologia, és un mecanisme de defensa descrit per **Sigmund Freud**. Aquest mecanisme permet

transformar impulsos inacceptables en comportaments socialment acceptats. A diferència d'altres mecanismes, com la repressió, la sublimació és vista com un procés **saludable**, ja que canalitza l'energia cap a activitats **creatives o productives**.

Freud va plantejar que la nostra ment es divideix en **tres parts**: l'**allò**, el **jo** i el **superjò**. Resumidament, l'allò és la part més **primitiva**, que conté els nostres desitjos i impulsos instintius com l'agressivitat o el desig sexual. El jo és la part **racional** que tracta de mediar entre els desitjos de l'allò i les normes imposades pel superjò, que representa la nostra **consciència moral** i les regles socials, com ja hem explicat anteriorment. Quan un impuls de l'allò és inacceptable pel superjò, el jo pot utilitzar mecanismes de defensa, com la sublimació, per **gestionar-lo de manera positiva**.

Per exemple, una persona amb **impulsos agressius** pot sublimar-los dedicant-se a l'**esport** o a una professió competitiva. D'aquesta manera, la sublimació canalitza els impulsos que podrien ser destructius cap a una **activitat constructiva i socialment valorada**.

Relació entre trastorn mental i creativitat (Punt 2.6)

Josep Monseny va afegir que hi ha trastorns, com ara la **melancolia**, que **no es poden associar a cap mena de fet extraordinari ni a la creativitat**. Va explicar que la melancolia, en particular, es caracteritza per una **profunda tristesa** i una **falta d'energia** que dificulten qualsevol activitat creativa o notable. Aquesta afecció es manifesta amb símptomes com la **desesperança**, la **baixa autoestima** i una **incapacitat general** per trobar plaer o interès en activitats que abans resultaven gratificants.

A més, va subratllar que, a diferència d'altres trastorns que poden estar associats amb episodis de **creativitat intensa**, la melancolia no ofereix cap compensació en forma de productivitat artística o intel·lectual. És un estat que, lluny de fomentar el desenvolupament de talents o habilitats especials, sovint **incapacita la persona** per a les tasques més quotidianes. Així, va destacar la importància de **no romantitzar totes les condicions mentals** associant-les automàticament amb la creativitat o l'extraordinarietat, ja que això pot portar a una comprensió errònia i a la infravaloració del **patiment real** que comporten trastorns com la melancolia.

Normalitat i anormalitat (Punt 4.1)

Monseny va dir que un cert grau de **neuroticisme** és necessari per **avançar i desenvolupar-se correctament**, especialment durant la infància. El Dr. Monseny destaca que sense aquest component de neuroticisme, ens trobaríem davant d'una persona "**hipernormal**". Aquest estat de hipernormalitat podria provocar que, enfront d'**adversitats o reptes significatius**, la caiguda o el fracàs fos molt més notori i difícil de gestionar. Aquesta visió subratlla la importància de les emocions i reaccions neuròtiques com a **mecanismes naturals i necessaris per a la resiliència** i la capacitat d'afrontar els desafiaments de la vida, alineant-se així amb la idea de Pessoa que la **salut mental** és una qüestió d'**adaptació i integració** més que una condició estàtica d'equilibri perfecte.

Crítica a la indústria farmacèutica

En l'entrevista, també es va tractar el tema de la **medicació en el tractament dels trastorns mentals**. Va criticar la tendència de molts psiquiatres a **prescriure fàrmacs de manera massiva**, afavorint la **indústria farmacèutica**. Aquesta pràctica sovint simplifica els diversos trastorns en **etiquetes generals** per a les quals es prescriuen fàrmacs genèrics, com si fos una **solució única per a diferents malalties**. Aquesta medicalització excessiva pot ser perjudicial, ja que sovint ignora les **necessitats individuals dels pacients** i pot **inhibir la seva capacitat creativa**.

L'**experiment de David Rosenhan**, esmentat en la conversa, il·lustra com les **etiquetes psiquiàtriques** poden ser arbitràries i perjudicials. Rosenhan va enviar pseudopacients sans a hospitals psiquiàtrics, on van ser diagnosticats amb trastorns mentals, demostrant la **difficultat de diferenciar entre salut mental i malaltia**. Aquest experiment va posar en relleu els perills de les etiquetes psiquiàtriques i la **subjectivitat en els diagnòstics**, qüestionant la capacitat dels professionals per distingir entre salut mental i malaltia.

Monseny va subratllar la importància de combinar la **medicació amb altres formes de teràpia**, com la fomentació de la **creativitat**. Diversos estudis recolzen aquesta idea, demostrant que la **participació en activitats creatives** pot tenir efectes terapèutics significatius. L'**artteràpia**, per exemple, utilitza l'expressió artística com a mitjà per ajudar els pacients a explorar i expressar les seves emocions, millorant així la seva salut mental i emocional. També va explicar que un **excés de fàrmacs** pot inhibir la capacitat creativa, mentre que una **dosi insuficient** pot no permetre

controlar el trastorn. Per tant, és essencial trobar un **equilibri** entre la medicació i altres formes de teràpia.

Un exemple rellevant és l'**ús de la música com a teràpia**. La **musicoteràpia** ha demostrat ser efectiva en el tractament de diversos trastorns mentals, incloent-hi la **depressió**, l'**ansietat** i el **trastorn d'estrès posttraumàtic**. La música pot actuar com un estímul emocional que ajuda els pacients a processar les seves experiències i trobar alleujament. A més, l'artteràpia no només inclou la pintura i el dibuix, sinó també l'**escriptura creativa**. La **biblioteràpia**, que implica la lectura i escriptura guiada de textos, ha estat utilitzada per ajudar les persones a comprendre i gestionar els seus sentiments i pensaments.

Monseny va esmentar casos com el de **Salvador Dalí**, que després de la mort de la seva musa i esposa Gala, va perdre l'estabilitat i va caure en la "bogeria" total (parlant en aspectes socials). Aquest cas il·lustra com les **relacions personals** i els **suports emocionals** poden ser crucials per a l'estabilitat d'una persona amb trastorns mentals.

Finalment, va destacar que **no totes les persones amb trastorns mentals són genis**, però moltes utilitzen alguna forma d'evasió, com l'art, l'esport o la música, per **estabilitzar-se**. Això demostra la importància de la **creativitat i altres activitats com a teràpia complementària** per a les persones amb trastorns mentals, oferint-los una forma de canalitzar el seu malestar i trobar un **equilibri emocional**.

5.1.2 Perspectives de Mª Rosario Cejas Méndez

Mª Rosario Cejas aporta una visió particular sobre com l'**excentricitat** pot influir en la **creativitat** dels artistes. Defineix l'excentricitat com comportaments que s'aparten dels cànons socials, i destaca que **no tots els artistes són excèntrics**. Això és evident quan comparem figures com **Salvador Dalí**, conegut per la seva excentricitat, amb altres artistes com **Virginia Woolf**, que mantenien un perfil socialment discret. Segons Cejas, l'excentricitat no és necessària per a la creativitat, però pot contribuir a **destacar l'artista socialment**, especialment en l'època actual, on **cridar l'atenció** sovint forma part del màrqueting.

També tracta la influència de les **normes socials i culturals** en la definició de bogeria i genialitat, assenyalant com històricament la malaltia mental ha estat **estigmatitzada** i vinculada a la pèrdua de la raó. Aquesta visió ha influenciat la percepció dels artistes i creatius com a individus que desafien les normes socials,

establint una **associació entre genialitat i bogeria** que persisteix fins avui.

5.1.3 Perspectives de Daniel Sotelo

Daniel Sotelo, per la seva banda, ofereix una perspectiva més **clínica i teòrica**. Sotelo considera que el vincle entre **genialitat i bogeria** és **relatiu**, depenent de les definicions de cada terme. Subratlla que els trastorns psiquiàtrics severos **no solen afavorir els processos creatius**, però reconeix que molts artistes famosos han patit trastorns com el **bipolar**, que sovint s'associa a **alts nivells de creativitat**. Destaca que aquesta relació **no és necessàriament causal** i que la idea del "**geni boig**" és més un **mite cultural** que una realitat científica.

Sotelo també parla sobre l'**èxit social** i el reconeixement, i com aquests factors poden determinar si una persona és considerada un **geni o un boig**. Segons ell, la noció de "bogeria" és un **constructe social** que sovint es refereix a persones que desafien les normes establertes, mentre que el **reconeixement social** pot transformar la percepció de la mateixa persona d'excèntrica a genial.

5.1.4 Conclusions entrevistes

Les entrevistes realitzades amb **Josep Monseny, Mª Rosario Cejas Méndez i Daniel Sotelo** ens han proporcionat perspectives clau que han enriquit el nostre procés de recerca, oferint diferents angles des dels quals comprendre la relació entre trastorns mentals, creativitat, genialitat i bogeria.

Josep Monseny ens va oferir una visió clínica i matisada, desmitificant les associacions tradicionals entre **bogeria i genialitat**. Les seves aportacions han estat fonamentals per entendre com la **creativitat pot sorgir com a resposta adaptativa** davant d'un trastorn mental, conceptuant la creativitat com un mecanisme que, en alguns casos, permet canalitzar el malestar cap a formes productives o artístiques.

Per la seva banda, **Mª Rosario Cejas** va enfocar la relació entre excentricitat i creativitat, posant èmfasi en la importància de la **percepció social**. Això ens aporta una comprensió més rica sobre com les característiques personals dels artistes influeixen en la manera com són percebuts per la societat, i de com el context social pot potenciar o limitar la percepció de la genialitat.

Daniel Sotelo ens va proporcionar una visió més teòrica, destacant la **relativitat dels termes genialitat i bogeria** segons com la societat defineix i etiqueta aquests conceptes. La seva aportació ens va permetre adonar-nos que la relació entre trastorns mentals i creativitat no és tan simple com popularment es creu, i que hi ha molta influència de **prejudicis culturals** en la construcció d'aquests mites.

En conjunt, les entrevistes ens han permès veure la complexitat de la relació entre la creativitat, els trastorns mentals i la percepció social. Han servit com un punt de partida per qüestionar les nostres pròpies suposicions i per entendre que les construccions culturals i la influència social tenen un gran pes en la forma com percebem la genialitat i la bogeria. Aquestes entrevistes ens han proporcionat una base molt valuosa per continuar explorant la relació entre creativitat i trastorns mentals, ajudant-nos a fer una transició cap a una perspectiva més empírica amb l'ús de casos d'estudi, enquestes i intervencions educatives.

Les entrevistes no ens ofereixen una resposta definitiva, però ens orienten cap a un camí d'investigació més profund. Ens han servit com un primer pas per estructurar el nostre pensament i plantejar noves preguntes per explorar més endavant a través d'altres metodologies. Així, la informació obtinguda d'aquestes entrevistes ha estat una peça clau per continuar amb les següents fases del nostre treball de recerca.

5.2 Enquesta

Escolano, Ó. (s.f.). Si el genio fracasa es un loco, si el loco triunfa es un genio [Il·lustració]. Twitter.

• 5.2.1 Objectiu del Qüestionari

Per treballar la part d'influència social en el nostre estudi, hem realitzat un formulari de Google amb diferents preguntes, algunes més elaborades i altres més simples. Les preguntes obertes s'han utilitzat per obtenir opinions diverses, cosa que pot ser útil per complementar la nostra investigació. Som conscients que no tots els enquestats respondran en profunditat a aquestes preguntes, però la seva inclusió ens permet explorar una varietat de perspectives.

Aquest qüestionari s'ha creat amb l'objectiu d'explorar com la influència social pot afectar la percepció d'una persona com a geni o boig. Per assegurar respostes sinceres, hem combinat preguntes relacionades amb la influència social amb altres de diversa naturalesa. Les preguntes, juntament amb l'anàlisi detallada de cada una i la justificació corresponent, es troben a l'Annex III. Aquest annex també inclou la informació valuosa que cada pregunta ens proporciona.

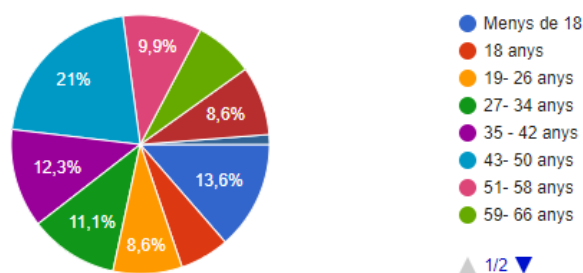
A continuació, es procedirà a una anàlisi detallada de les respostes recollides en el qüestionari. Aquesta anàlisi ens permetrà desglossar la informació per entendre com diferents factors, com la influència social, el context històric i cultural, i les opinions personals, contribueixen a la percepció d'una persona. Es revisaran les respostes amb profunditat per identificar patrons i tendències, i es posaran en relleu les connexions entre les diverses variables examinades. Aquest enfocament ens ajudarà a obtenir una visió global de com aquests elements interactuen i influeixen en la percepció pública, alhora que permetrà validar les hipòtesis plantejades.

• 5.2.2 Anàlisi de l'enquesta

Hem obtingut un total de 81 respostes, un nombre significatiu si tenim en compte la complexitat del tema i les preguntes formulades. En el nostre enfocament, hem optat per no fer distincions de gènere, centrant-nos exclusivament en la segmentació per edats per analitzar els resultats amb més precisió. Per això, hem dividit els participants en diferents grups d'edat: menors de 18 anys, 18 anys, de 19 a 26 anys, de 27 a 34 anys, de 35 a 42 anys, de 43 a 50 anys, de 51 a 58 anys, de 59 a 66 anys, de 67 a 74 anys i majors de 74 anys.

Quin és el teu grup d'edat?

81 respostes

Aquesta segmentació ens permet analitzar com les respostes i perspectives poden variar segons l'etapa vital de cada grup, proporcionant una comprensió més profunda i matisada dels resultats obtinguts. Aquesta divisió per grups d'edat ens ajuda a identificar patrons, tendències o diferències significatives relacionades amb l'edat, aportant així una riquesa addicional a l'anàlisi. Per tant, en primer lloc, abordarem les conclusions específiques sobre els patrons observats en cada franja d'edat, si n'hi ha, tot i que no totes les preguntes generen patrons clars o necessàriament han de fer-ho. Posteriorment, integrarem aquests resultats per oferir una anàlisi global que permeti entendre millor les relacions entre les variables estudiades.

És important destacar que les preguntes no s'analitzaran en un ordre estricte, sinó que es prioritzarà un enfocament que tingui en compte la naturalesa de les respostes i el tipus d'anàlisi requerit. Algunes preguntes es tractaran segons el rang d'edat, basant-se en les respostes generals, mentre que altres seran analitzades segons si són qualitatives o quantitatives. Per tant, l'ordre no és tan rellevant com la metodologia aplicada en l'anàlisi.

"Opinió sobre la línia fina entre la bogeria i la genialitat"

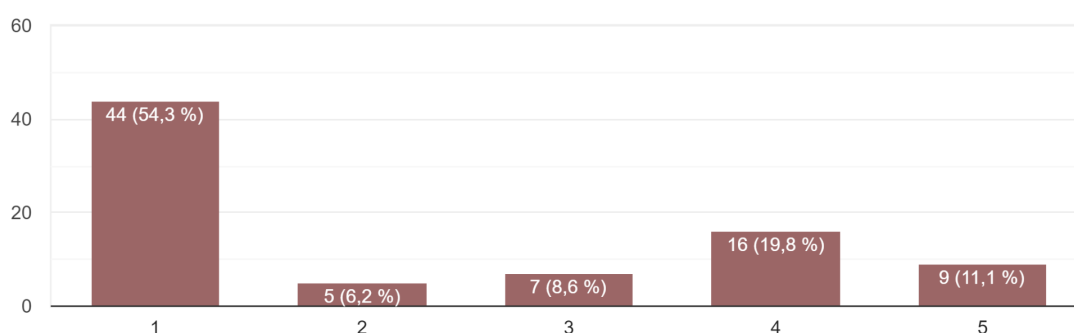
L'anàlisi de les respostes a aquesta pregunta revela una percepció clara i ajustada a les característiques demogràfiques dels participants. Les puntuacions mitjanes oscil·len entre **1.75** i **3.50**, la qual cosa indica una variació significativa en la percepció entre grups d'edat. Els adults de mitjana edat (35-42 anys) tendeixen a estar en desacord amb l'afirmació que existeix una línia fina entre la bogeria i la genialitat, mostrant puntuacions cap a **3.50**, mentre que els joves (18 anys) mostren una mitjana d'acord més alta (**1.75**), el que suggereix una major acceptació d'aquesta idea.

Aquesta variació indica que, mentre la idea de la relació entre bogeria i genialitat segueix arrelada socialment, les generacions més grans són menys propenses a percebre aquesta connexió amb intensitat, probablement perquè les seves experiències els han donat una perspectiva més matisada sobre la creativitat i la salut mental.

Conclusió: La percepció de la relació entre bogeria i genialitat varia segons el context generacional. Els joves, influenciats per factors com una major informació sobre la salut mental i valors educatius d'inclusivitat, qüestionen menys la narrativa tradicional de la bogeria com una característica dels genis. Això reflecteix un canvi cultural que posa en dubte les associacions tradicionals que han estigmatitzat els creatius considerant-los automàticament "boges".

Quina opinió tens sobre la següent afirmació: "Hi ha una línia molt fina (relació) entre la bogeria i la genialitat"?

81 respostes

"Canvi en la percepció de la bogeria i la genialitat al llarg del temps"

L'anàlisi de les respostes a aquesta pregunta mostra una divisió clara en com els diferents grups d'edat perceben el canvi en la relació entre bogeria i genialitat al llarg del temps. Els joves (18 anys) i adults d'edat mitjana (35-42 anys) opinen que aquesta percepció ha canviat molt, mentre que els grups d'edat entre 19-26 i 27-34 anys mostren respostes més moderades, considerant que aquest canvi ha estat menys significatiu.

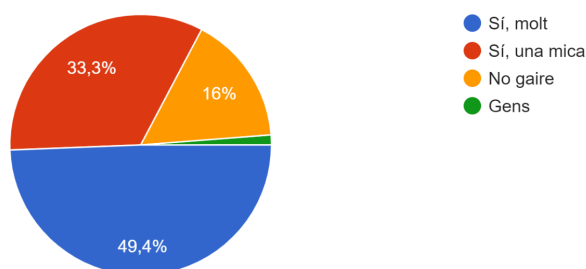
Aquesta divergència podria estar influenciada per l'exposició més gran dels joves a noves narratives mediàtiques i discussions sobre la salut mental, mentre que les persones d'edats mitjanes poden estar més familiaritzades amb canvis culturals a llarg termini. Els joves, per exemple, creixen en un entorn on la salut mental i la creativitat s'estan revaluant constantment, donant lloc a una major acceptació i comprensió.

D'altra banda, la percepció més moderada dels grups de 19-26 i 27-34 anys podria indicar una etapa en què les opinions i percepcions s'estan consolidant, amb menor influència dels canvis més recents o amb una visió més estable d'aquests conceptes. Aquest grup ja té una perspectiva formada que no està tan influenciada per les tendències culturals més noves.

Conclusió: És important considerar les perspectives generacionals en l'anàlisi de com la percepció de la bogeria i la genialitat evoluciona amb el temps. Les respostes indiquen que la manera com es conceptualitzen aquests termes no és estàtica, sinó que varia segons el context cultural i les experiències de cada generació. Aquesta evolució és fonamental per entendre com els canvis socials influeixen en la percepció pública d'aquests conceptes.

Creus que la percepció de la bogeria i la genialitat ha canviat al llarg del temps?

81 respostes

Quins factors influeixen més en la percepció d'una persona com a geni o boig?

En aquesta gràfica es destaca que l'**èxit professional** és el factor més influent segons la majoria d'enquestats, amb un 86,4% d'acords. A continuació, el **comportament social** i els **mitjans de comunicació** també tenen un gran impacte, essent seleccionats per un 75,3% i un 67,9%, respectivament. D'altra banda, la **creativitat de l'individu** i els **comentaris d'altres persones** es mantenen en un nivell intermedi, amb un 42% i un 44,4% de respostes.

Aquestes dades indiquen que els factors socials tenen un pes molt destacat en la percepció pública de la genialitat o la bogeria. L'èxit professional es refereix a la notorietat que aconsegueix una persona a través de les seves obres o èxits, fent que, com més reconeixement tingui, més fàcilment sigui vista com un geni. Això es pot observar en figures com Einstein o Van Gogh, on l'impacte de les seves contribucions i el reconeixement posterior han ajudat a modificar la seva imatge pública.

El **comportament social**, seleccionat per un 75,3% dels participants, també és un element crucial. Aquells que actuen fora de les normes socials sovint poden ser vistos com a excèntrics o bojos, com va ser el cas de Salvador Dalí. La societat tendeix a penalitzar comportaments que no encaixen amb les expectatives culturals, però amb el temps, aquests comportaments poden ser reavaluats.

Els **mitjans de comunicació**, amb un 67,9%, també són un factor clau. La manera com es presenta una figura pública a través dels mitjans pot amplificar certes qualitats o comportaments i definir la percepció general del públic. Els mitjans tenen la capacitat de construir o destruir imatges públiques, sovint presentant determinats individus com a bojos o genis segons la narrativa dominant en aquell moment.

Comentaris d'altres persones (44,4%) i la **creativitat** (42%) són factors importants que també contribueixen a aquesta percepció. La influència d'altres persones pot modificar com un individu és percebut, ja que la validació social a través dels comentaris i opinions pot reforçar una determinada imatge pública. A més, la creativitat, tot i ser una qualitat intrínseca, sovint és valorada només si és reconeguda socialment o té un impacte visible en la societat.

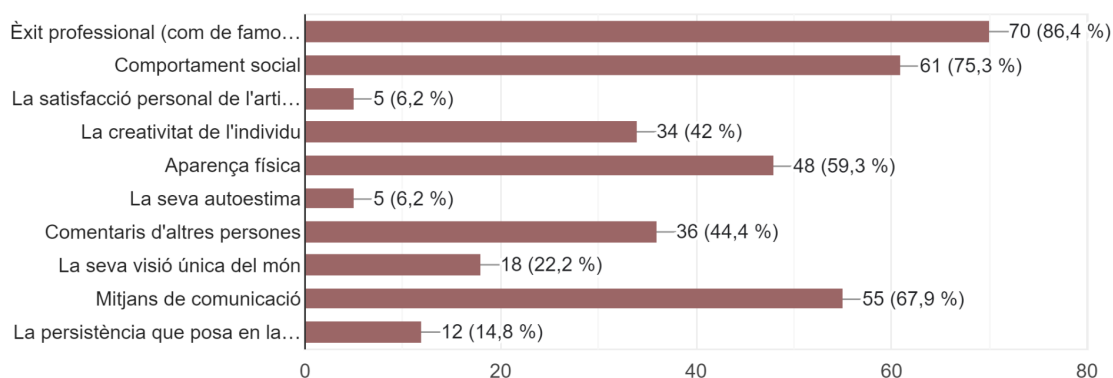
Finalment, factors més personals com la **persistència en la passió** (14,8%) o la **satisfacció personal de l'artista** (6,2%) tenen menys influència en la percepció pública. Això suggereix que elements interns, com la motivació personal o la

satisfacció, són menys valorats pels altres a l'hora de considerar algú un geni o un boig, destacant més els elements externs i la percepció social.

Conclusió: L'anàlisi mostra que la percepció de la genialitat o bogeria depèn en gran manera de factors socials, especialment l'èxit professional i el comportament social. Els mitjans de comunicació i els comentaris d'altres també juguen un paper important. Això posa en relleu la influència col·lectiva i externa en la construcció d'imatges públiques, mentre que les qualitats personals o internes tenen menys pes en aquesta percepció.

En la teva opinió, quins factors influeixen més en la percepció d'una persona com a geni o boig, quan mostren un cert talent creatiu, com ara Einst... o Van gogh? (pots marcar un màxim de 5 opcions)

81 respostes

"Fins a quin punt t'afecten els comentaris d'altres persones a l'hora de formar la teva opinió sobre algú?", on 1 representa "molt" i 4 representa "molt poc."

Els resultats de l'enquesta mostren una clara tendència a l'hora de considerar la influència social en la formació de les opinions personals:

- **Influència significativa dels comentaris externs:** El 55,6% dels participants han seleccionat la resposta 1, indicant que els comentaris dels altres els afecten molt en la formació de les seves opinions sobre algú. Això suggereix que més de la meitat dels participants són altament influenciables pels judicis externs.
- **Moderada influència en un altre grup:** Un 28,4% dels enquestats han respost amb un 2, el que indica que, encara que no són totalment dependents

de les opinions dels altres, aquestes tenen un cert impacte en la seva percepció.

- **Baixa influència social:** Els percentatges més baixos corresponen a les opcions 3 i 4, amb un 9,9% i un 6,2% respectivament, la qual cosa demostra que només una petita part dels participants tenen una independència més forta en la formació de les seves opinions, sense ser gaire afectats per les opinions externes.

Aspectes Clau:

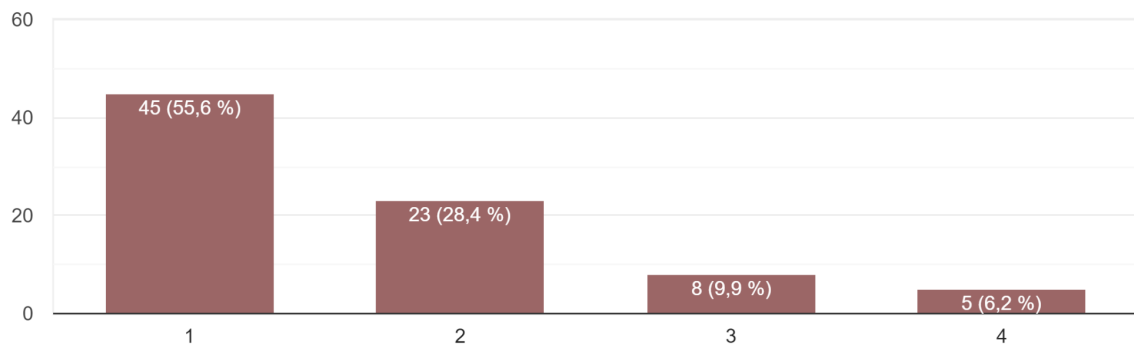
- **Pressió Social:** La majoria dels participants semblen estar subjectes a una forta pressió social, que pot afectar la seva capacitat per formar opinions independents. Aquesta pressió pot derivar de la por al judici o al rebuig social.
- **Conformisme:** La tendència a deixar-se influir per les opinions dels altres pot suggerir un comportament de conformisme, en el qual les persones busquen validar les seves percepcions amb les opinions dominants del grup.
- **Desenvolupament de Judicis:** Els comentaris externs poden actuar com a catalitzadors en la formació de judicis, promovent una comprensió simplificada i potencialment esbiaixada dels altres, cosa que pot afectar les relacions interpersonals i la cohesió social.
- **Impacte en la Salut Mental:** Aquesta influència social pot tenir implicacions en la salut mental, ja que aquells individus que depenen en excés de l'opinió dels altres poden experimentar ansietat o inseguretat.

Conclusions

En conjunt, els resultats posen de manifest la força de la influència social en la formació d'opinions. La majoria dels participants es mostren molt afectats pels comentaris aliens, fet que destaca la importància de promoure una cultura de pensament crític i independència personal. Això pot ajudar a minimitzar l'impacte negatiu de les pressions socials i fomentar una percepció més matisada i justa dels altres.

Fins a quin punt t'afecten els comentaris d'altres persones a l'hora de formar la teva opinió sobre algú?

81 respostes

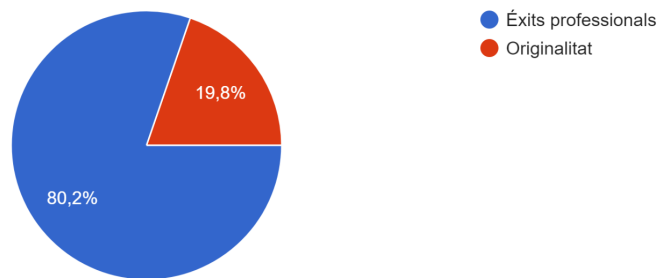
A continuació, analitzarem tres de les preguntes conjuntament perquè estan estretament relacionades amb la percepció social de la genialitat, especialment en termes de **l'èxit professional**, **l'originalitat** i **el reconeixement social**. Aquestes preguntes ens permeten explorar quin factor és més determinant a l'hora de considerar algú com a geni: si els èxits tangibles que una persona aconsegueix, la seva creativitat i originalitat, o el fet de rebre reconeixement per part de la societat. Mitjançant l'anàlisi conjunta, podrem entendre millor com aquests elements interaccionen i influeixen en la percepció col·lectiva de la genialitat, així com el paper que juga l'èxit professional en redefinir la imatge d'una persona com a geni o boig.

Primera pregunta: Èxits professionals vs Originalitat

La majoria dels enquestats (80,2%) consideren que els èxits professionals són més importants per ser percebut com un geni que la seva originalitat (19,8%). Aquest resultat suggereix que els enquestats valoren més els resultats tangibles i reconeguts, com ara l'èxit professional, per sobre de la creativitat o originalitat. Això implica que el reconeixement extern i els assoliments quantificables són claus en la percepció de la genialitat, característiques pròpies de la influència social.

Si haguessis de triar, què consideraries més important en la percepció d'algú com a geni: els seus èxits o la seva originalitat?

81 respostes

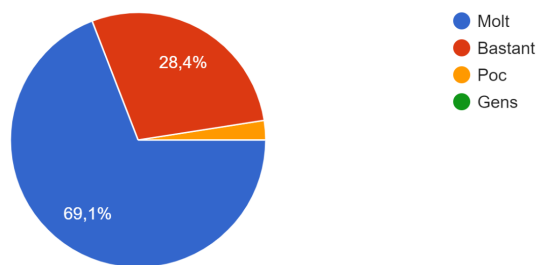

Segona pregunta: Èxit professional i percepció de geni o boig

La gran majoria dels enquestats (69,1%) creuen que l'èxit professional pot canviar significativament la percepció que la gent té d'algú com a geni o boig, mentre que un 28,4% opinen que pot canviar-la "bastant". Això demostra que l'èxit professional i la fama tenen un pes considerable en com es percep una persona, indicant que els èxits professionals poden "justificar" o redirigir la percepció social cap a la genialitat, fins i tot si inicialment la persona és vista de manera negativa o extravagant.

Fins a quin punt creus que l'èxit professional (algú que es fa "famos" socialment) pot canviar la percepció que la gent té d'aquesta com a geni o boig?

81 respostes

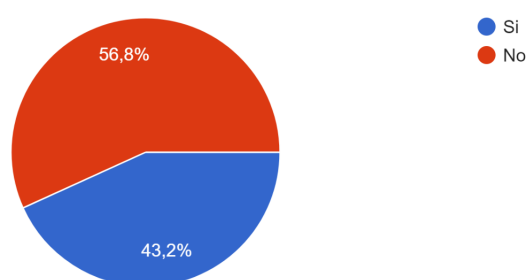

Tercera pregunta: Genialitat sense reconeixement social

En aquesta qüestió, més de la meitat dels enquestats (56,8%) opinen que una persona no pot ser considerada un geni si no té reconeixement social, mentre que el 43,2% creu que sí. Això reforça la idea que el reconeixement extern, ja sigui a través de l'èxit professional o la fama, és considerat fonamental per ser percebut com a geni per part de la majoria. No obstant això, hi ha un percentatge significatiu que creu en la independència de la genialitat respecte al reconeixement social.

Creus que una persona pot ser considerada un geni encara que no tingui reconeixement social?

81 respostes

Conclusió conjunta de les tres preguntes

Els resultats suggereixen que la percepció de la genialitat entre els enquestats està profundament lligada a l'èxit professional i al reconeixement social. Si bé hi ha una certa apreciació per l'originalitat i la capacitat de ser un geni sense reconeixement, la majoria creu que l'èxit tangible i la validació externa són els factors més determinants per considerar algú com a geni. Això indica una preferència clara pel valor social i visible de l'èxit per sobre de la creativitat abstracta o no reconeguda.

"Com influeix el comportament social d'una persona en la teva percepció de si és un geni o boig?"

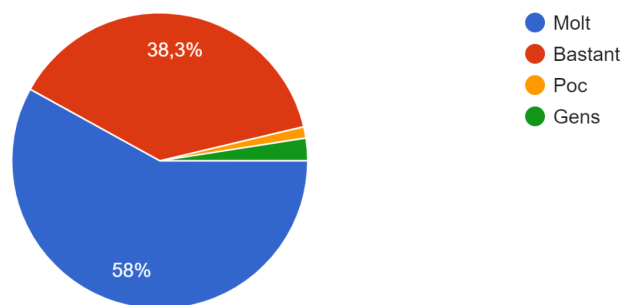
L'anàlisi d'aquesta pregunta se centra en com el comportament social influeix en la percepció de si una persona és vista com un geni o boig. Els resultats mostren que un 58% dels enquestats considera que el comportament social influeix **molt**, i un 38,3% creu que influeix **bastant**. Això significa que la gran majoria dels participants

(96,3%) pensa que el comportament d'una persona dins de les normes socials afecta directament la seva percepció.

Aquestes dades validen clarament la influència del comportament social en la percepció de genialitat o bogeria, destacant que les persones tendeixen a jutjar fortament els comportaments que es desvien de les normes convencionals. Això suggereix que les excentricitats o comportaments no convencionals poden fer que algú sigui percebut com a "boig" abans que com un "geni", fins i tot si les seves idees són innovadores o brillants.

Aquest fet evidencia com el conformisme a les normes socials pot limitar la percepció d'individualitat i creativitat, ja que les persones que actuen de manera excèntrica o fora de la norma sovint són vistes de manera negativa, tot i que podrien ser molt creatives o genials en altres aspectes.

Com influeix el comportament social d'una persona en la teva percepció de si és un geni o boig?
81 respostes

Impacte de la Cultura Digital en la Percepció de la Bogeria i la Genialitat (amb resposta oberta)

L'anàlisi de les respostes a la pregunta sobre com ha influït la cultura digital (xarxes socials, internet) en la percepció de la bogeria i la genialitat revela un consens clar: la cultura digital ha tingut un impacte significatiu en aquestes percepcions, especialment en la facilitat de crear **etiquetes** i **prejudicis** socials.

Influència negativa predominant

Moltes respostes indiquen que la cultura digital ha influït **negativament** en la percepció de la bogeria i la genialitat, simplificant les opinions de les persones i fomentant la creació ràpida d'etiquetes (com "geni" o "boig") sense una comprensió matisada de les seves accions o context. Això es veu reflectit en afirmacions com "les xarxes socials amplifiquen els estereotips" o "es posen etiquetes molt fàcilment", suggerint que la rapidesa amb què la informació es difon i la immediatesa de les xarxes socials condueixen a judicis superficials.

Influència manipuladora i la recerca d'acceptació

Diverses respostes indiquen que som éssers **influenciables** que busquem **acceptació** en les xarxes, i això impacta en la percepció de persones etiquetades com a genis o bojos. Aquestes idees s'encaixen amb la preocupació que, avui dia, la gent és més propensa a seguir modes i a ser manipulada per les opinions predominants a les xarxes, deixant de banda una anàlisi crítica.

Generalització i estereotips

Hi ha una forta sensació que les xarxes promouen **narratives simplificades** que perpetuen estereotips. Això significa que comportaments extrems són glorificats com a genialitat, mentre que altres, potser menys comprensibles o més atípics, són estigmatitzats com a bogeria. Això es reflecteix en respostes com "les xarxes socials tendeixen a etiquetar ràpidament" i "els estereotips es perpetuen fàcilment".

Aspectes positius limitats

Tot i que la majoria de respostes reflecteixen un impacte negatiu, algunes persones han mencionat que la cultura digital també ha proporcionat **més espais de suport i comprensió**, sobretot pel que fa a la **salut mental**. Aquests espais permeten una major sensibilització i discussió sobre temes que abans podien ser més estigmatitzats.

Recordes alguna figura històrica que consideraves boja, però que ara veus com un geni? Si és així, qui és i per què has canviat d'opinió?

Les respostes obtingudes mostren patrons interessants en la manera com els enquestats perceben la fina línia entre la bogeria i la genialitat. Figures històriques com Van Gogh, Dalí, Einstein i Tesla són citades de manera recurrent com a exemples de genis que, en el seu moment, van ser titllats de bojos per la seva excentricitat o per les seves idees poc convencionals. Amb el pas del temps, aquests individus han estat reavaluats i reconeguts per les seves aportacions úniques i la seva visió innovadora, la qual cosa demostra un canvi de percepció que és sovint influenciat per l'evolució de la societat i el context cultural.

Van Gogh i el canvi de percepció

Un dels casos més comuns és el de **Van Gogh**, on molts enquestats reconeixen que abans el veien com un home trastornat per la seva vida caòtica i la seva salut mental. Avui dia, però, s'aprecia la seva obra artística com una expressió profunda de la seva condició emocional, i el seu estil únic es valora molt positivament. Això reflecteix no només un canvi en la comprensió de la seva malaltia mental, sinó també una nova valoració de la seva capacitat per expressar sentiments profunds a través de l'art.

Dalí i la seva extravagància

De manera similar, **Dalí** va ser percebut en el seu moment com a excèntric o fins i tot absurd per les seves manifestacions artístiques i el seu comportament extravagant. Molts enquestats afirmen que, després de veure les seves obres en directe o de comprendre millor la seva visió artística, han canviat la seva opinió i ara el consideren un geni pel seu ús de la tècnica i la seva capacitat per desafiar les convencions. Aquest canvi d'opinió sovint es basa en una comprensió més profunda de les seves obres o simplement en la influència cultural general que ara aprecia Dalí com una figura central del surrealisme.

Influència social en el canvi de percepció

Tot i això, cal destacar que una part significativa dels enquestats no van ser capaços d'explicar clarament el motiu pel qual havien canviat d'opinió sobre aquestes figures. Això podria suggerir que el canvi de percepció no és fruit d'una reflexió personal profunda, sinó més aviat resultat d'una **influència social inconscient**. La societat, a través dels mitjans de comunicació o la narrativa cultural dominant, ha revalorat aquestes figures, i molts enquestats simplement han adaptat aquesta nova visió sense una justificació clara. Aquest fenomen es veu en respostes on es diu "Ara tothom diu que era un geni" o "Després de veure pel·lícules/documentals, vaig canviar d'opinió", indicant que l'opinió col·lectiva ha estat un factor determinant en aquest canvi.

Exemples contemporanis

És interessant que algunes respostes, en comptes de referir-se a figures històriques, esmenten noms com **Putin** i **Trump**, fent una comparació amb els genis històrics esmentats anteriorment. En aquest cas, la "bogeria" no es veu des d'un punt de vista excèntric o creatiu, sinó lligada a l'ambició pel poder i les decisions polítiques controvertides, cosa que demostra que la percepció de "geni" o "boig" pot variar molt en funció del context polític i social contemporani.

Conclusions

En conjunt, l'anàlisi de les respostes revela que el canvi de percepció sobre figures històriques titllades de boges que ara es consideren genis sovint està influenciat per factors externs, com la narrativa social i la revaloració cultural. Molts enquestats no poden donar raons concretes per aquest canvi d'opinió, cosa que suggereix que l'evolució de les seves percepcions ha estat modelada per l'entorn social. Al mateix temps, altres ofereixen justificacions més profundes i reflexives, basades en una comprensió renovada de les contribucions d'aquestes figures a través de la història. Aquest fet posa en relleu la influència de la societat i dels mitjans en la manera com valorem el geni i la bogeria.

Quina opinió tens sobre artistes com Vincent van Gogh i Salvador Dalí en termes de la seva percepció com a genis o bojos? (pregunta oberta)

La discussió sobre la percepció de figures com **Vincent van Gogh** i **Salvador Dalí** revela una complexitat fascinant en la forma com la societat categoritza el talent, la genialitat i la bogeria.

Interpretació

1. **Línia Borrosa entre Genialitat i Bogeria:** Moltes respostes indiquen que tant Van Gogh com Dalí exemplifiquen una frontera difusa entre la genialitat i la bogeria. Van Gogh és descrit com un "geni torturat" a causa de la seva intensa expressivitat emocional i lluites amb la salut mental. Dalí, d'altra banda, és presentat com un "geni excèntric" que utilitzava la seva excentricitat per desafiar les normes. Això mostra com la societat sovint associa el talent amb comportaments atípics, facilitant la idea que la creativitat pot néixer del patiment o l'excentricitat.
2. **Romantització de la Bogeria:** Hi ha una tendència clara a romantitzar la bogeria en artistes i genis. Diverses respostes suggereixen que la genialitat artística pot estar lligada a la "bogeria" de manera que es perceben les experiències personals dels artistes com a font d'inspiració i innovació. Molts participants assenyalen que, sense el seu reconeixement posterior, Van Gogh i Dalí serien simplement considerats "bojos" i no "genis".
3. **Percepció Social i Reconeixement:** La gran majoria opina que la societat els ha reconegut com a genis gràcies a la seva fama i a les seves obres innovadores. Aquesta visió implica que el reconeixement social és un factor determinant en la forma com s'avaluen les seves contribucions artístiques. Això suggereix que, en última instància, l'acceptació i valoració de l'artista depèn del context social en què es troba.
4. **Creativitat com a Producte de la Bogeria:** Algunes respostes insinuen que els trastorns mentals dels artistes van influir en la seva capacitat creativa,

argumentant que les seves experiències personals van donar lloc a obres innovadores. Això obre un debat sobre si la bogeria és una font d'inspiració o un obstacle per a l'artista.

Conclusions

La percepció de Van Gogh i Dalí com a genis amb un toc de bogeria reflecteix una societat que tendeix a simplificar figures complexes a través de narracions que valoren el patiment i l'excentricitat. Aquesta romantització pot portar a un desconeixement de les realitats de la salut mental, trivialitzant les lluites individuals d'aquests artistes. Al mateix temps, reconeix que la genialitat pot manifestar-se en diverses formes i no ha de ser associada necessàriament amb el sofriment o la bogeria. En definitiva, la societat actual encara lluita per equilibrar l'apreciació del talent amb una comprensió més profunda i sensible de la salut mental.

Quin paper creus que juga l'educació i els valors familiars en la percepció d'algú com a geni o boig?

En aquesta pregunta es demana als enquestats quin paper consideren que juguen l'**educació** i els **valors familiars** en la percepció d'algú com a geni o boig, sent 1 "molt" i 5 "poc". Els resultats mostren clarament que la gran majoria dels enquestats consideren que l'educació i els valors familiars tenen un **impacte significatiu** en aquesta percepció.

Anàlisi dels resultats:

- **1 (Molt):** El **70,4%** (57 respostes) creu que l'educació i els valors familiars tenen un paper molt important en la percepció de la genialitat o bogeria d'una persona. Això suggereix que molts veuen una forta influència d'aquests factors en la formació de la personalitat i el comportament, que a la vegada condicionen com es perceben aquests individus en l'àmbit social.

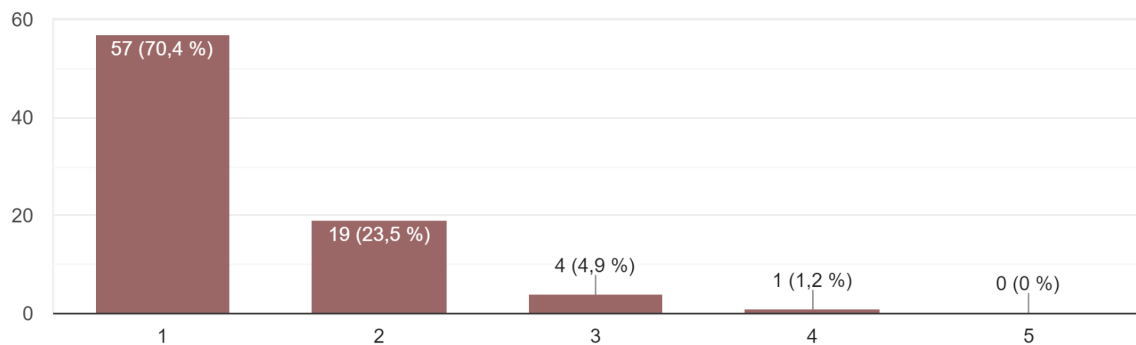
- **2:** El **23,5%** (19 respostes) considera que aquests factors tenen **bastant importància** en la percepció. Això reflecteix una creença substancial que, tot i no ser el factor més decisiu, l'educació i els valors familiars continuen exercint una influència considerable.
- **3:** El **4,9%** (4 respostes) pensa que l'educació i els valors familiars tenen **una influència moderada** en la percepció de si algú és un geni o boig, mostrant que només una minoria considera que no és un factor dominant.
- **4 i 5 (Poc):** Només l'**1,2%** (1 resposta) considera que aquests factors tenen poca importància, mentre que **ningú** ha seleccionat 5 (poc o gens d'importància). Això indica que gairebé tots els enquestats atorguen algun grau d'importància a l'educació i els valors familiars.

Conclusió:

Aquestes dades mostren una clara tendència a pensar que l'**educació** i els **valors familiars** són elements fonamentals en la manera com es percep algú com a geni o boig. La gran majoria dels enquestats considera que aquests factors influeixen significativament en la formació de la personalitat i el comportament, cosa que afecta la percepció social. Això reflecteix la creença que el context familiar i educatiu és clau en el desenvolupament de les qualitats associades a la genialitat o a comportaments no convencionals, que sovint es poden veure com a bogeria.

Quin paper creus que juga l'educació i els valors familiars en la percepció d'algú com a geni o boig?

81 respostes

Quina és la teva opinió sobre la següent afirmació: "La societat actual tendeix a romantitzar la bogeria en artistes i genis"?

L'anàlisi d'aquesta pregunta ens permet comprendre com perceben els enquestats la relació entre bogeria i genialitat dins de la societat actual, especialment en el context d'artistes i genis. Seguint el criteri d'avaluar com la societat tracta la bogeria en relació amb la genialitat, es busca veure si es tendeix a glorificar o "romantitzar" aquest concepte.

Resultat general:

El 90,1% dels enquestats està d'acord que la societat actual tendeix a romantitzar la bogeria en artistes i genis, mentre que només un 9,9% es mostra en desacord.

Anàlisi:

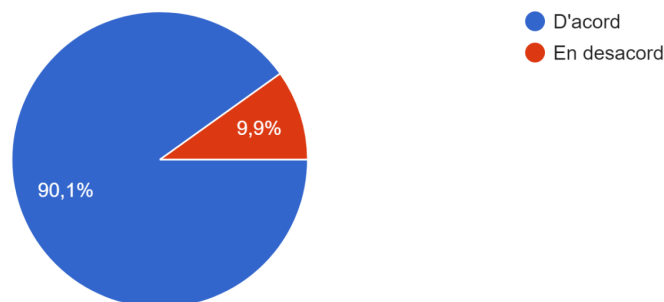
Aquest resultat suggereix que una gran majoria creu que la societat moderna ha creat una associació gairebé idealitzada entre la bogeria i la genialitat, especialment en els sectors artístics i creatius. Això podria estar vinculat a la tendència de veure

certs comportaments excèntrics o inusuals com a signes d'una ment brillant o creativa, alimentant la percepció que la bogeria és inherent al procés creatiu.

Aquest fenomen es pot deure, en part, a l'impacte de la cultura digital i les xarxes socials, que sovint presenten artistes o genis amb comportaments no convencionals d'una manera idealitzada o fins i tot amb aspiracions. Això fomenta una narrativa en la qual es considera que la genialitat sovint va acompanyada d'una certa dosi de "bogeria", la qual cosa pot crear estereotips sobre el comportament creatiu i la salut mental.

Quina és la teva opinió sobre la següent afirmació: "La societat actual tendeix a romantitzar la bogeria en artistes i genis"?

81 respostes

Penses que les generacions més joves perceben la bogeria i la genialitat de manera diferent que les generacions més grans? Raona la resposta. (pregunta oberta)

Interpretació:

1. Bretxa Generacional:

- Hi ha un consens entre els participants que les generacions més joves perceben la bogeria i la genialitat de manera diferent comparat amb les

generacions més grans. Aquesta bretxa es deu, en gran part, a l'obertura més gran i sensibilització cap a les qüestions de salut mental actualment.

2. Exposició i Educació:

- Les generacions joves han crescut en un entorn on la salut mental és un tema de debat i consciència. Això ha contribuït a una visió més empàtica i inclusiva de la bogeria, amb molts participants destacant que els joves veuen la "bogeria" com una possible font de creativitat.
- En contrast, les generacions més grans sovint es basen en estereotips tradicionals i poden ser més ràpides a etiquetar comportaments inusuals com a "bojos".

3. Influència de les Xarxes Socials:

- La cultura digital ha canviat com es perceben aquests conceptes. Les xarxes socials permeten l'accés a diverses narratives que poden promoure la comprensió, però també poden simplificar i amplificar estereotips.
- Alguns participants remarquen que, mentre que els joves poden ser més tolerants, també poden ser susceptibles a influències superficials i a la immediatesa de les opinions d'altres, creant etiquetes ràpides que poden no reflectir la complexitat dels individus.

4. Experiència i Reflexió:

- Els participants coincideixen que les generacions més grans poden tenir una percepció més matisada i reflexiva, basant-se en experiències de vida. El seu enfocament sovint inclou una major consideració dels contextos històrics i socials que van envoltar figures reconegudes com a genis.

Conclusions:

La percepció de la bogeria i la genialitat difereix significativament entre generacions. Mentre que els joves són més empàtics i oberts a la idea que la creativitat pot derivar de l'excentricitat, les generacions més grans tendeixen a mantenir prejudicis més tradicionals. És essencial continuar la conversa sobre salut mental i creativitat per fomentar una comprensió més profunda i matisada en ambdues generacions.

Imagina't en una situació en què estàs en una sala plena de persones que consideren algú com a boig, però tu personalment creus que aquesta persona és un geni. Canviaries la teva opinió per encaixar amb la resta del grup?

L'anàlisi de la pregunta sobre si es canviaria l'opinió per encaixar amb la resta del grup revela dinàmiques importants de **conformisme social** i **pressió de grup**, que influeixen en la manera com es percep la genialitat o la bogeria d'una persona.

Conformisme Social:

El 43,2% dels enquestats (35 respostes) afirma que **"potser"** canviaria la seva opinió per adaptar-se al grup. Això suggereix que moltes persones tenen una tendència significativa a ajustar les seves creences en funció de l'opinió dominant, un fenomen comú en situacions grupals on la pressió de la majoria pot influir en les creences individuals. Aquest comportament reflecteix la influència del **conformisme social** a l'hora de valorar figures considerades genis o bojos.

Desig d'Acceptació:

El grup que **"potser"** canviaria la seva opinió pot estar motivat per un fort **desig d'acceptació** i evitar el conflicte. Aquestes persones poden preferir ajustar-se a l'opinió col·lectiva per no ser rebutjades o excloses, destacant com el temor al rebuig social pot portar a replantejar creences pròpies per encaixar millor amb el grup.

Defensar les Opinions:

Un 14,8% (12 respostes) **no canviaria la seva opinió i la defensaria**, mostrant una oposició clara a cedir davant la pressió social. Aquest grup de persones podria valorar molt la seva **integritat personal** i confiar en la seva pròpia percepció, malgrat la divergència amb el grup. Això suggereix una major confiança en la seva pròpia visió i una resistència a la influència externa.

Respostes Silenciades:

Un percentatge notable (30,9%, 25 respostes) no canviaria la seva opinió, però **no la diria en veu alta**. Aquestes persones poden sentir-se incòmodes expressant opinions que difereixen de la majoria, però tampoc volen canviar les seves creences. Això reflecteix una certa **passivitat** davant la pressió social, on les persones decideixen no enfrontar-se o expressar obertament la seva divergència, tot i mantenir-la internament.

Aspecte Psicològic:

Aquestes respostes il·lustren el fenomen de la **pressió de grup**, ben documentat en psicologia, on les persones poden modificar les seves opinions o comportaments per evitar l'aïllament social o el conflicte. Aquesta pressió pot ser especialment forta quan es tracta de figures creatives o amb comportaments atípics, que sovint són percebudes com a boges o genials segons el consens social.

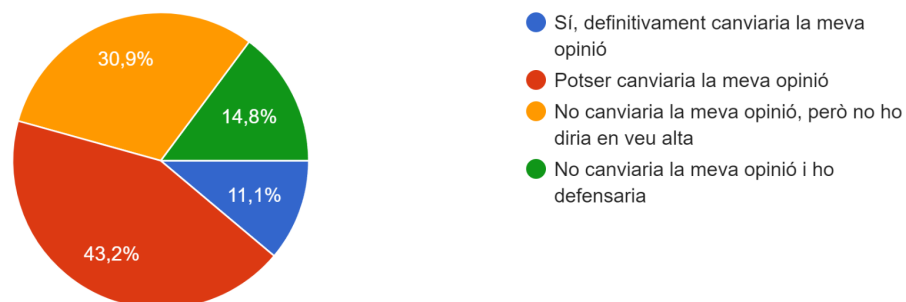
Conclusió:

L'anàlisi d'aquestes respostes mostra que hi ha una **bretxa considerable** entre el que les persones pensen i el que estan disposades a expressar públicament. Molts enquestats mostren una inclinació cap al **conformisme social**, indicant que les opinions predominants tenen un gran pes en la percepció de la genialitat o la

bogeria. Al mateix temps, un grup més reduït prefereix mantenir-se ferm en les seves creences, defensant-les o guardant-les en privat. Aquesta dinàmica subratlla la influència del grup en la manera com es perceben les figures creatives i destaca la necessitat de fomentar entorns on es respectin les opinions individuals, malgrat la pressió externa.

Imagina't en una situació on estàs en una sala plena de persones que consideren algú com a boig, però tu personalment creus que aquesta persona és ...teva opinió per encaixar amb la resta del grup?

81 respostes

• 5.2.3 Conclusions general enquesta

L'anàlisi de les respostes al qüestionari ens ha proporcionat una comprensió més profunda sobre com la **influència social** impacta directament en la percepció pública de la **genialitat** i la **bogeria**. Les dades mostren que factors com l'**èxit professional**, la **validació externa** i el **comportament social** són determinants crucials per definir si algú és percebut com a geni o boig. Aquestes percepcions estan clarament modelades per les expectatives socials i culturals que afecten profundament la manera en què les persones valoren la creativitat i l'excentricitat.

Una de les troballes més reveladores ha estat la **tendència al conformisme social**, amb una gran part dels enquestats admetent que modificarien les seves opinions per encaixar amb la majoria, fins i tot quan creuen personalment que una persona

és un geni. Això subratlla el poder que té la pressió social per transformar la percepció individual, cosa que reforça la idea que la genialitat sovint queda oculta o desacreditada per no ajustar-se a les normes establertes.

A més, les respostes mostren que la **cultura digital** i les **xarxes socials** han amplificat el fenomen de crear etiquetes ràpides i estereotips sobre la bogeria i la genialitat. Aquesta simplificació promou una visió distorsionada de figures creatives, glorificant comportaments excèntrics sense comprendre completament el seu significat o arrelament. No obstant això, hem trobat també que hi ha més espais per desestigmatitzar la salut mental i oferir un suport més matissat a aquells que no encaixen en les normes tradicionals.

En conclusió, l'anàlisi del qüestionari confirma que la **relació entre bogeria i genialitat** és, en gran part, una construcció social influenciada per la percepció col·lectiva, les normes culturals i la validació externa. Això valida la nostra hipòtesi que la percepció pública de la genialitat està profundament condicionada per factors externs, com ara el reconeixement social i les normes grupals, més que per una realitat objectiva o mèdica. Així, podem afirmar que la percepció de la genialitat o la bogeria depèn, en gran manera, del context en què es jutja, cosa que ens ha permès arribar a una conclusió clara: **el que es considera genialitat o bogeria és un reflex dels valors socials predominants**.

En aquest punt del nostre TDR, podem afirmar que **l'aspecte social és el principal determinant** en la relació entre bogeria i genialitat. Aquests dos conceptes són **relatius a la societat** i estan influenciats per les percepcions col·lectives i culturals. El nostre estudi confirma que la **influència social** defineix com es perceben aquests termes, ja que factors com l'èxit professional i el reconeixement extern juguen un paper crucial.

Per entendre millor aquesta realitat, realitzarem un **estudi de cas** a continuació, amb dos exemples que demostrin com la societat ha influït en la percepció de persones com a genis o bojos.

5.3 Estudi de casos

- 5.3.1 Salvador Dalí

"El veritable pintor és aquell que és capaç de pintar escenes extraordinàries al mig d'un desert buit. El veritable pintor és aquell que és capaç de pintar pacientment una pera envoltat dels tumults de la història." Salvador Dalí.

"La diferència entre un boig i jo és que jo no estic boig." Salvador Dalí.

Aquest estudi de cas se centra a explorar la relació entre la “genialitat” i la “bogeria”, la creativitat i els trastorns mentals a través de la figura de Salvador Dalí. L'objectiu és analitzar com un individu excèntric i altament creatiu, amb possibles trastorns mentals, pot ser percebut de diverses maneres per la societat. A més, es busca entendre com aquests comportaments no convencionals influeixen en la percepció pública de Dalí com a geni o boig, tot investigant si existeix una connexió biològica o inherent entre la seva capacitat creativa i els comportaments que la societat ha interpretat com a signes de trastorn mental.

Aquest enfocament permetrà aprofundir en com la societat etiqueta i valora els comportaments fora de la norma, i si aquestes valoracions estan arrelades en una comprensió superficial o en una realitat més complexa que vincula la creativitat amb la salut mental. Aportarà una comprensió més profunda de com els comportaments percebuts com a genials o bojos poden ser producte de la construcció social, més que de característiques intrínseques o diagnòstics clínics, i com això pot informar sobre la vertadera relació entre creativitat i trastorn mental.

Biografia:

Salvador Dalí va néixer l'11 de maig de 1904 a Figueres, Girona. Fill d'un notari, va començar els seus estudis artístics des de jove, però va destacar més per la seva excentricitat i passió pel dibuix que per l'èxit acadèmic. Després d'un inici escolar irregular, es va traslladar a Madrid per estudiar a l'Escola de Belles Arts, on va fer amistat amb figures com Federico García Lorca i Luis Buñuel.

Durant els anys 1920, va explorar diversos moviments artístics, però va ser a París on va trobar el seu lloc en el surrealisme, influenciat per artistes com Picasso. La seva obra es va caracteritzar per una barreja d'avantguarda i tradició, amb una marcada influència del mètode paranoicocrític que ell mateix va desenvolupar. Al llarg dels anys, Dalí va mantenir una relació ambigua amb el grup surrealista, arribant a ser expulsat per les seves diferències ideològiques.

Dalí va guanyar fama internacional gràcies a les seves obres impactants i a la seva personalitat provocadora. Va realitzar col·laboracions amb figures del cinema com Bunyol i Hitchcock, i va participar en projectes amb Walt Disney. Al llarg de la seva vida, va explorar noves formes artístiques, incloent-hi el disseny de joies i la pintura hiperestereoscòpica.

El 1960 va començar a gestar el seu projecte més ambiciós, el Teatre-Museu Dalí a Figueres, que es va inaugurar el 1974 i es va convertir en un dels principals centres de la seva obra. A la dècada dels 80, després de la mort de Gala, la seva musa i

esposa, Dalí es va retirar progressivament. Aïllat al Castell de Púbol i més tard a la Torre Galatea de Figueres, Dalí va viure els seus darrers anys envoltat de personal mèdic fins a la seva mort el 23 de gener de 1989 a causa d'una insuficiència cardíaca.

La importància de Gala:

Gala, nascuda com Elena Ivanovna Diakonova, va ser una figura fonamental en la vida i obra de Salvador Dalí. Des que es van conèixer el 1929, Gala es va convertir en la seva musa, companya inseparable i influència decisiva en la seva carrera artística. Va aparèixer en nombroses obres de Dalí, com "Galatea de les Esferes" i "Leda Atòmica". Més enllà de la seva inspiració artística, Gala va proporcionar suport emocional i estabilitat a Dalí, ajudant-lo a superar les seves inseguretats i a centrar-se en la seva obra.

Gala també va tenir un paper clau com a gestora de la carrera de Dalí, negociant amb galeristes i col·leccionistes per establir-lo com una figura prominent en l'escena artística internacional. La seva influència va anar més enllà de l'art, estimulando Dalí a explorar noves formes d'expressió, com el cinema i la joieria, i contribuint al desenvolupament del seu mètode paranoicocrític.

Després de la mort de Gala el 1982, Dalí va caure en una profunda depressió i va perdre l'interès per la vida i l'art. La pèrdua de la seva musa i suport emocional més gran va impactar negativament en la seva salut, accelerant el seu declivi físic i emocional fins a la seva mort.

Trastorns mentals de Dalí i relació amb la seva obra:

Mai va rebre un diagnòstic oficial documentat d'un trastorn mental específic, al llarg de la seva vida i després de la seva mort, s'ha especulat sobre possibles trastorns que podrien haver influït en el seu comportament i la seva obra.

Salvador Dalí demostrava trets propis del trastorn narcisista de la personalitat, com el sentit exagerat d'autoimportància, la necessitat constant d'admiració i la manca d'empatia envers els altres. Aquestes característiques es reflectien no només en les seves declaracions grandiloqüents sobre ell mateix i la seva obra, sinó també en el seu comportament excèntric i provocador. Aquests trets podrien haver estat

alimentats per un entorn familiar marcat per la figura d'un pare autoritari i la constant comparació amb el seu germà mort, fet que va contribuir a un Dalí obsessivament centrat en la immortalitat i el reconeixement.

Aquestes dinàmiques es van traduir en una necessitat incessant de reconeixement que va influir en la seva prolífica producció artística i en les seves extravagants actuacions públiques, destacant com el seu comportament teatral sovint buscava ser el centre de totes les mirades. Això suggereix una forta tendència histriònica, caracteritzada per l'exageració emocional i la recerca d'atenció, elements que Dalí no només abraçava sinó que també potenciava a través de la seva imatge pública.

A més, també va experimentar episodis d'ansietat intensa i fòbies, com la seva coneguda por a les llagostes, que es van convertir en símbols recurrents a la seva obra, representant el caos i el desordre. Aquesta por irracional no només va afectar la seva vida quotidiana, sinó que també va trobar un espai a les seves creacions, evidenciant com les seves ansietats personals influïen directament en la seva producció artística.

Alguns estudiosos han suggerit que Dalí podria haver tingut símptomes de trastorn bipolar, amb alternances entre períodes d'eufòria creativa i episodis de depressió i letargia. Aquesta variabilitat podria explicar la fluctuació en els temes i estils de les seves obres, mostrant com la seva salut mental no només influïa en el contingut de la seva obra, sinó també en el ritme de la seva producció.

CONCLUSIÓ 1: Tot i que les experiències personals de Salvador Dalí, incloent-hi els traumes familiars, les pèrdues i les seves inseguretats, van contribuir significativament al seu èxit i a la seva extraordinària creativitat, no es pot afirmar de manera concloent que el seu talent derivés directament de trastorns mentals clínics. Tot i que hi ha indicis i especulacions sobre la presència de possibles trastorns, com ara el narcisisme, la paranoia o els símptomes bipolars, no existeixen proves concretes que demostrin que patís algun d'aquests trastorns de manera diagnosticada.

Dalí representa, doncs, un cas paradigmàtic de la fina línia entre la genialitat i la bogeria en el sentit popular: un artista excèntric i innovador, sovint percebut com a "boig" per la seva conducta i estètica inusuals, però la seva creativitat no està necessàriament vinculada a una patologia mental reconeguda clínicament. Aquest enfocament il·lustra la idea que la societat sovint associa comportaments no convencionals amb trastorns mentals, difuminant les fronteres entre genialitat i

desordre psicològic. Dalí és un exemple clar d'aquesta percepció popular, on la seva excentricitat i genialitat van ser sovint etiquetades com a signes de bogeria, però que, en realitat, són més aviat una expressió de la seva singular personalitat i la seva capacitat creativa única.

Així, Dalí demostra que l'èxit i la creativitat poden coexistir amb comportaments inusuals sense necessitat de ser patològics, reforçant la idea que la relació entre trastorn i creativitat pot existir més en l'imaginari col·lectiu que en la realitat clínica. Aquesta distinció és fonamental per entendre com la genialitat pot ser percebuda a través del prisma de la "bogeria", sense necessàriament ser el resultat de trastorns mentals diagnòstics.

En resum, Dalí és l'exemple perfecte de la percepció popular que associa bogeria i genialitat, però no es pot afirmar que aquesta connexió tingui a veure amb una relació clínica entre trastorn i creativitat.

Aplicació de la Teoria de l'Aprenentatge Social de Bandura al Cas de Salvador Dalí:

1. Fase d'Atenció

- **Comportaments Excèntrics de Dalí:** Salvador Dalí era conegut pel seu comportament teatral, les seves declaracions provocadores i el seu estil de vida ostentós. Aquests aspectes van cridar l'atenció no només del públic general, sinó també dels mitjans de comunicació, que van amplificar aquests comportaments informant-ne de manera sensacionalista.
- **Influència Mediàtica:** Els mitjans de comunicació es van centrar en els aspectes més extravagants de la seva personalitat, com la seva forma de vestir (incloent-hi el seu icònic bigoti), les seves performances públiques i els seus comentaris impactants sobre art i societat. Aquesta atenció mediàtica va contribuir al fet que el públic veiés Dalí no només com un artista, sinó com un personatge fora del comú, reforçant la seva imatge de geni excèntric.

2. Fase de Retenció

- **Construcció de la Imatge Pública:** A través de la repetició i l'exposició constant als mitjans, la societat va retenir una imatge de Dalí com algú que trencava les normes convencionals no només en el seu art, sinó també en la seva vida diària. Aquesta imatge va quedar gravada en la memòria col·lectiva com un exemple de com l'excentricitat pot estar intrínsecament lligada a la genialitat artística.

- **Impacte en la Memòria Col·lectiva:** La percepció de Dalí com a geni excèntric va ser reforçada per les narratives dominants de l'època, que freqüentment presentaven l'excentricitat com un tret comú entre els grans artistes. Això va ajudar a consolidar la idea que el seu comportament no convencional era una manifestació de la seva genialitat.

3. Fase de Reproducció Motora

- **Imitació i Adaptació per Altres Artistes:** Altres artistes i figures públiques van començar a adoptar alguns dels trets excèntrics de Dalí, veient en ells no només una forma de destacar, sinó també de ser associats amb la creativitat i l'originalitat. La reproducció d'aquests comportaments extravagants va contribuir a perpetuar la idea que l'excentricitat és un component acceptable, i fins i tot desitjable, en el món de l'art.
- **Perpetuació de la Imatge Excèntrica:** La reproducció motora també es va manifestar en com els crítics i el públic general continuaven descrivint i entenent Dalí i la seva obra, replicant la narrativa que s'havia establert sobre la seva persona. Això va perpetuar la idea que la seva genialitat estava inevitablement lligada al seu comportament excèntric.

4. Fase de Motivació

- **Motivació per Mantenir l'Excentricitat:** Dalí estava motivat a mantenir i, fins i tot, a exagerar el seu comportament excèntric a causa de la recompensa que rebia en forma d'atenció mediàtica, reconeixement i vendes de la seva obra. L'aprovació (i de vegades la controvèrsia) alimentaven el seu desig de continuar comportant-se de manera extravagant, ja que veia un benefici clar en fer-ho.
- **Reforçament Social:** La societat de l'època, especialment en els cercles artístics i culturals, sovint reforçava positivament els seus comportaments no convencionals, interpretant-los com a signes del seu geni creatiu. Aquest reforçament positiu va motivar Dalí a continuar i intensificar els seus actes excèntrics.

Conclusió 2:

Aplicant la teoria de l'aprenentatge social de Bandura al cas de Salvador Dalí, podem veure com la percepció pública de la seva genialitat va estar estretament vinculada a la seva excentricitat. Dalí no només va atreure l'atenció i la va retenir a través del seu comportament, sinó que també va influir en la manera en què altres percebien i reproduïen la connexió entre l'excentricitat i la creativitat. La motivació

darrere de les seves accions excèntriques va ser reforçada per la validació social i mediàtica constant, la qual cosa va consolidar la seva imatge com un geni revolucionari del surrealisme.

Aquesta anàlisi demostra com els comportaments observats poden ser internalitzats i replicats en la societat, i com les percepcions poden ser modelades a través de la interacció constant entre l'individu i el seu entorn social. En el cas de Dalí, la seva excentricitat no només va definir la seva obra, sinó que també va influir profundament en com va ser i continua sent percebut en la història de l'art.

Salvador Dalí era conscient de la seva excentricitat i de la percepció que els altres tenien d'ell com a figura controvertida i inusual. Les seves cites reflecteixen aquesta autoconsciència i subratllen que la seva manera de ser i la seva creativitat no provenien d'una desconexió amb la realitat, sinó d'una decisió intencionada de desafiar les normes i expressar-se d'una manera única. Quan Dalí diu "La diferència entre un boig i jo és que jo no estic boig", evidencia la seva percepció clara sobre la seva identitat: reconeix que els seus comportaments podrien semblar irracionals, però reivindica que tot és sota el seu control conscient, una expressió calculada de la seva creativitat.

Aquestes reflexions ens porten a concloure que, malgrat la seva aparença de "bogeria", Dalí no era realment un individu afectat per un trastorn mental clínic, sinó algú que utilitzava la seva excentricitat com a part de la seva expressió artística. Cites com "El veritable pintor és aquell que és capaç de pintar escenes extraordinàries al mig d'un desert buit" i "El veritable pintor és aquell que és capaç de pintar pacientment una pera envoltat dels tumults de la història" subratllen la seva capacitat per mantenir una concentració i dedicació excepcionals, fins i tot en les circumstàncies més desoladores o caòtiques. Aquestes qualitats reflecteixen una resiliència i un compromís profund amb l'art que van més enllà d'una simple manifestació d'instabilitat mental.

Dalí era conscient del poder de la seva imatge pública i va utilitzar la seva reputació d'excèntric per promocionar la seva obra. Aquesta autoconsciència, combinada amb la seva capacitat de crear art en qualsevol situació, il·lustra que la seva genialitat era una elecció deliberada, no un resultat involuntari d'una condició mental. Així, Dalí exemplifica perfectament la relació entre bogeria i genialitat en el sentit popular, on la seva excentricitat serveix com una eina per explorar els límits de la creativitat, sense estar necessàriament lligada a un trastorn mental diagnosticable.

- 5.3.2 Vincent Van Gogh

"Si sents una veu dins teu que diu «no pots pintar», aleshores, per descomptat, pinta i aquesta veu es farà callar." — Vincent van Gogh

Com a continuació de l'estudi de Dalí, aquest cas se centrarà en Vincent van Gogh, un altre exemple emblemàtic que il·lustra la complexa relació entre creativitat i trastorns mentals. A diferència de Dalí, per a qui l'excentricitat era una eina conscient de la seva identitat artística, Van Gogh va lluitar profundament amb la seva salut mental, una lluita que es va reflectir directament en la seva obra.

Aquest estudi de cas explorarà com els trastorns mentals de Van Gogh no només van influir en la seva vida personal, sinó que van ser una part integral del seu procés creatiu, alimentant la seva capacitat per expressar emocions profundes i complexes a través de l'art.

Biografia:

Vincent van Gogh va néixer el 30 de març de 1853 a Zundert, Països Baixos, i és conegut com un dels artistes més influents de la història de l'art. Va mantenir una relació estreta amb el seu germà Theo, qui el va donar suport emocionalment i financerament al llarg de la seva vida. Després de diverses feines fallides i una profunda crisi espiritual mentre treballava com a missioner, Van Gogh va decidir dedicar-se a la pintura a partir de 1880.

Malgrat la seva passió per l'art, la seva vida personal va estar marcada per una lluita contínua amb trastorns mentals, incloent-hi episodis de depressió severa, ansietat i crisis psicòtiques. Aquests problemes de salut mental van influir profundament en la seva obra, donant lloc a un estil vibrant i expressiu, caracteritzat per colors intensos i pinzellades enèrgiques.

Van Gogh va viure a París, on va ser influenciat pels impressionistes, i més tard es va traslladar a Arlès, on va crear moltes de les seves obres més famoses, com "La nit estelada". La seva convivència amb Paul Gauguin va acabar en tragèdia després d'una disputa que va portar Van Gogh a tallar-se part de l'orella.

Després de ser hospitalitzat en diverses ocasions, va passar els últims mesos de la seva vida a Auvers-sur-Oise sota la supervisió del doctor Gachet. Tot i els intents de recuperació, la seva salut mental va continuar deteriorant-se, i el 27 de juliol de 1890, Van Gogh es va disparar al pit, morint dos dies després.

Trastorns Mentals de Van Gogh i la seva Relació amb la Creativitat:

L'obra de Vincent van Gogh és un testimoni clar de com els trastorns mentals poden estar profundament lligats a l'expressió creativa. Van Gogh va patir una vida marcada per diversos problemes de salut mental, com l'epilèpsia, el trastorn límit de la personalitat, la bipolaritat i possiblement l'esquizofrènia. Aquests diagnòstics, encara que posteriors, ens ajuden a entendre com els seus símptomes van influir en la seva producció artística i van donar forma al seu estil únic.

1. Episodis de Trastorns Mentals i la seva Influència Directa en l'Art

Van Gogh va viure episodis recurrents d'ansietat, depressió i crisis psicòtiques que es reflectien directament en les seves obres. Per exemple, els colors intensos i les pinzellades dinàmiques que caracteritzen la seva pintura, com es veu a "La nit estelada", sovint s'han interpretat com un reflex dels seus estats emocionals extrems. La seva capacitat per canalitzar la seva percepció distorsionada del món en art és una mostra de com la seva ment afectada contribuïa a la seva creativitat. Els seus trastorns no només influïen en el tema de les seves obres, sinó també en la manera com les representava, creant una simbiosi única entre el seu estat mental i la seva producció artística.

2. Relació entre les Crisis Emocionals i els Brots Creatius

Van Gogh sovint experimentava períodes de creativitat intensa coincidint amb les seves crisis emocionals. Per exemple, durant la seva estada a l'hospital psiquiàtric de Saint-Rémy-de-Provence, malgrat estar internat per una sèrie de crisis greus, va produir més de 150 pintures en poc més d'un any. Aquest període, en el qual va pintar obres com "Els gira-sols" i "El sembrador," demostra que la seva creativitat no es va veure inhibida per la seva malaltia, sinó que, al contrari, es va intensificar en resposta als seus estats emocionals alterats.

3. Els Trastorns com a Font d'Innovació i Experimentació

L'ús peculiar del color, com el groc intens que predomina en moltes de les seves obres, ha estat associat amb els efectes secundaris dels medicaments que prenia per tractar l'epilèpsia. Així, les condicions de salut i els tractaments que va seguir van contribuir a la seva percepció alterada dels colors, fent que els utilitzés d'una manera poc convencional per a l'època. A més, la seva obsessió amb certs temes, com els paisatges i els autoretrats, pot ser vista com una manifestació de les seves lluites internes i la seva necessitat de trobar ordre en el caos de la seva ment.

4. Testimoni del Dolor Emocional i la Recerca d'Expressió

Van Gogh és conegut per haver afirmat en una carta al seu germà Theo: *"Sabia que un podia trencar-se els braços o les cames i, després, millorar, però no sabia que un podria trencar-se el cervell i, després, millorar també"*. Aquesta cita revela la seva consciència del seu propi patiment mental i el seu desig de millora, encara que fos a través de la creació artística. Les seves pintures es converteixen així en una forma de tractar el seu dolor emocional i en una via per canalitzar les seves experiències més profundes i doloroses.

ASPECTE SOCIAL:

Les especulacions i l'etiqueta de boig associades a Vincent van Gogh tenen les seves arrels en diversos aspectes de la seva vida i personalitat. En primer lloc, el seu comportament excèntric, caracteritzat per una intensa passió per l'art i la dificultat de mantenir relacions estables. A més, els seus problemes de salut mental, incloent-hi episodis psicòtics i deliris, com el famós incident en què es va tallar part de l'orella després d'una disputa amb Paul Gauguin, també hi van contribuir. Finalment, els malentesos sobre la seva obra van fer que durant la seva vida no fos ben compresa ni apreciada pel públic i els crítics, els quals veien els seus mètodes de pintura i l'ús de colors vius i traços expressius com una manifestació de la seva inestabilitat mental. Un aspecte a tindre en compte és que en el segle XIX, els trastorns mentals eren poc compresos i sovint estigmatitzats, la qual cosa va alimentar la percepció de Van Gogh com un "boig" en lloc d'un artista amb problemes de salut mental tractables.

Aplicació de la Teoria de l'Aprenentatge Social d'Albert Bandura:

1. Fase d'Atenció

La societat i els crítics d'art de l'època van prestar atenció als comportaments excèntrics de Van Gogh i als seus problemes de salut mental. Aquest interès, però, va ser majoritàriament negatiu, centrant-se en els aspectes més controvertits de la seva vida, com l'episodi de tallar-se l'orella. Aquest enfocament va influir en la manera com es va formar la percepció pública sobre ell.

2. Fase de Retenció

Les observacions dels contemporanis sobre Van Gogh i la seva obra es van consolidar en una imatge negativa que es va retenir en la memòria col·lectiva.

La seva conducta inusual i els episodis de malaltia mental es van convertir en aspectes prominents de la seva identitat pública. Aquesta imatge va ser reforçada per les opinions dominants i els prejudicis de l'època.

3. Fase de Reproducció Motora

Els judicis negatius i les etiquetes associades amb Van Gogh es van replicar en altres contextos socials. Crítics d'art, historiadors i el públic en general van imitar aquestes percepcions, perpetuant la imatge de Van Gogh com un "boig" i influint en com es valorava la seva obra en aquell moment.

4. Fase de Motivació

La motivació per mantenir l'etiqueta de "boig" va ser alimentada per la manca d'apreciació positiva de la seva obra en el moment. Les expectatives socials i artístiques de l'època van reforçar la percepció negativa de Van Gogh. Les normes i els estereotips socials del segle XIX van influir en la forma en què es valorava el seu comportament i estil artístic.

Revaluació Post mortem:

Després de la mort de Van Gogh, la societat i el món de l'art van començar a reavaluar la seva obra des d'una perspectiva diferent. Amb el temps, es va reconèixer la seva innovació i la profunditat emocional del seu treball. Els crítics van començar a apreciar la seva capacitat per capturar l'experiència humana amb una intensitat que no es trobava en l'art tradicional. Així, Van Gogh va passar de ser vist com un "boig" a ser considerat un geni amb trastorns mentals, revolucionant l'art modern i influenciant profundament moviments artístics posteriors com l'expressionisme i el fauvisme.

Conclusió de l'Estudi de Cas de Vincent van Gogh:

Vincent van Gogh és un exemple paradigmàtic de les dues relacions explorades en aquest treball: la connexió entre trastorns mentals i creativitat, i la percepció social de la "bogeria" i la "genialitat."

1. Relació Biològica i Real entre Trastorns Mentals i Creativitat:

Van Gogh va experimentar diversos trastorns mentals al llarg de la seva vida, incloent-hi episodis de depressió profunda, crisis psicòtiques, ansietat i possiblement trastorns com la bipolaritat i l'esquizofrènia. Aquests trastorns no només afectaven la

seva vida quotidiana, sinó que també es van convertir en una força impulsora darrere de la seva creativitat i originalitat. Les seves obres reflecteixen una percepció del món profundament influenciada per la seva experiència interna, amb un ús innovador del color, les formes dinàmiques i les pinzellades vigoroses que sovint es correlacionen amb els seus estats emocionals i mentals alterats.

L'art va servir com una vàlvula d'escapament per a Van Gogh, permetent-li expressar i gestionar les seves emocions complexes i el seu malestar psicològic. Així, la seva producció artística no és simplement un reflex de les seves habilitats tècniques, sinó també un testimoni de com els seus trastorns mentals van influir directament en la seva creativitat, fent-lo un cas clar de la intersecció entre salut mental i producció artística. Aquest vincle biològic i real entre els seus trastorns i la seva creativitat subratlla com les condicions mentals poden alimentar la innovació artística, convertint el patiment en una font de bellesa i expressió personal.

2. Relació Social de "Bogeria i Genialitat":

A més de la relació real entre els seus trastorns i la seva creativitat, Van Gogh exemplifica perfectament la percepció social de la "bogeria" i la "genialitat." Durant la seva vida, Van Gogh va ser sovint marginat i incomprès, tant pels seus contemporanis com per la crítica artística, que sovint veien el seu comportament excèntric i les seves obres desafiantes com a proves d'instabilitat mental. Aquesta percepció va contribuir a consolidar la imatge de Van Gogh com l'artista turmentat, un estereotip que persisteix fins als nostres dies.

La societat en què vivia Van Gogh no estava preparada per entendre o apreciar la seva visió del món, i això va fer que se'l veiés més com un boig que com un geni. Tanmateix, amb el temps, la seva obra ha estat reavaluada i avui és reconegut com un dels pintors més influents de la història de l'art. Aquesta revaloració demostra com les etiquetes socials de "bogeria" i "genialitat" no només són fluides, sinó també profundament subjectives i condicionades pel context cultural i històric. Avui dia, Van Gogh és venerat no només per la seva tècnica i innovació, sinó també per la seva capacitat de transformar la seva experiència personal de patiment en una obra d'art universalment apreciada.

Conclusió Final:

En resum, Vincent van Gogh no només exemplifica la relació real entre trastorns mentals i creativitat, sinó que també il·lustra com la societat construeix i perpetua la idea de "bogeria" i "genialitat." Aquest doble vessant de la seva vida i obra el converteix en un cas excepcional per comprendre com els factors biològics i socials

poden interactuar per donar forma a la percepció d'un artista.

- **5.3.3 Conclusió general estudi de cas**

L'anàlisi dels casos de Vincent van Gogh i Salvador Dalí ens porta a una conclusió fonamental: l'artista no necessita patir per crear bon art, però aquells que pateixen poden trobar en l'art una via per donar sentit al seu patiment. La manera com cada artista afronta els seus reptes personals pot variar, però és la cerca d'un estabilitzador (aquella sublimació de la qual parlava Monseny) el que sovint els permet canalitzar les seves emocions i experiències en la seva obra. Per a Van Gogh, aquest estabilitzador va ser l'art; per a Dalí, va ser la seva relació amb Gala.

Van Gogh és un exemple clar de com pot existir una relació directa i biològica entre els trastorns mentals i la creativitat, tal com s'entén en l'àmbit clínic. La seva vida va estar marcada per una combinació de problemes mentals greus, com la depressió i la bipolaritat, que no només van influir en la seva visió del món, sinó que també van donar forma a la seva producció artística. Al mateix temps, Van Gogh encarna la percepció popular de la "bogeria" associada a la "genialitat," ja que la societat de la seva època i fins i tot en l'actualitat, sovint el veu com l'arquetip de l'artista turmentat. Aquesta dualitat el converteix en un cas paradigmàtic de com els trastorns mentals poden alimentar la creativitat, però també com la societat estigmatitza i romantitza aquests patiments.

En canvi, Dalí demostra que no tothom etiquetat com a "boig" per la societat té necessàriament un trastorn mental clarament diagnosticat. Tot i que Dalí mostrava excentricitat conscient i intencionada, i jugava amb la percepció pública de la seva personalitat per destacar la seva creativitat, no es pot afirmar amb certesa que aquesta excentricitat es derivés d'un trastorn mental greu. Més aviat, Dalí utilitzava el seu comportament únic com una forma d'expressió artística i personal que desafia la idea convencional de què és ser "normal." Aquesta perspectiva ens recorda que la genialitat pot coexistir amb trets de personalitat fora del comú, sense necessitat de correspondre a una patologia diagnosticada, destacant així la importància de no simplificar la relació entre genialitat i bogeria.

Partint d'aquesta base, podem arribar a una diferenciació clara entre les dues dicotomies que, tot i semblar similars, són diferents: la relació entre "bogeria" i "genialitat," i l'anàlisi clínica de la connexió entre trastorn mental i creativitat.

1. Relació entre "Bogeria" i "Genialitat":

La primera dicotomia es refereix a la percepció popular i als estigmes socials associats amb aquests termes. "Bogeria" i "genialitat" són conceptes altament subjectius i culturals, sovint utilitzats per descriure comportaments i personalitats que s'allunyen de la norma establerta. Aquesta relació es construeix en el saber popular i sovint reflecteix els prejudicis i les idees preconcebudes de la societat. Per exemple, artistes excèntrics o amb conductes inusuals són ràpidament catalogats com a "bojos" però també com a "genis," sense que aquestes etiquetes impliquin necessàriament una condició mental diagnosticable.

Aquesta relació està profundament influenciada per factors culturals i històrics: el que una societat considera com a "boig" o "genial" pot variar enormement segons el context. Així, la "bogeria" i la "genialitat" són termes que reflecteixen més la percepció col·lectiva que no pas una realitat clínica. Aquesta percepció sovint romantitza o estigmatitza certs comportaments, creant mites al voltant de la figura de l'artista turmentat o incomprens.

2. Anàlisi clínica: Relació Biològica entre Trastorn Mental i Creativitat:

D'altra banda, l'anàlisi clínica se centra en la investigació de la veritable relació biològica entre trastorn mental i creativitat, basada en dades objectives i diagnòstics mèdics. A diferència de la dicotomia popular, l'anàlisi clínica no es guia per percepcions culturals, sinó per l'estudi de com certs trastorns mentals poden influir en la capacitat creativa d'un individu. Es tracta d'una aproximació més científica que busca entendre si certes condicions, com la bipolaritat, la depressió o l'esquizofrènia, poden contribuir a una major expressió creativa.

Aquest enfocament clínic es dedica a desmuntar els mites i a buscar una comprensió més precisa de la connexió entre trastorns mentals i creativitat. Aquí es tracta de definir les bases neurològiques i psicològiques que podrien explicar per què algunes persones amb trastorns mentals mostren una creativitat inusualment alta, sense caure en les simplificacions del saber popular.

Part 2

6-PROPOSTA D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA (Influència social)

6.1- Pla d'intervenció

- **6.1.1 Justificació de la intervenció**

Aquesta proposta d'intervenció està dissenyada per aplicar-se en un centre educatiu públic amb l'objectiu de desenvolupar les competències emocionals i socials dels alumnes. Pretén fomentar la capacitat d'autoreflexió, la gestió dels prejudicis i la sensibilitat cap a les diferències individuals. Aquesta iniciativa busca proporcionar un espai de reflexió contínua sobre la influència social i com aquesta afecta la percepció del comportament de les persones.

La intervenció utilitza la dicotomia entre "genialitat" i "bogeria" per ajudar els alumnes a comprendre com sovint es fan judicis socials sense tenir en compte el context. Aquesta divisió ha estat present al llarg de la història, amb moltes figures que, tot i ser considerades genis, van ser percebudes com a excèntriques o "bojos" en el seu moment.

Amb aquesta proposta, es vol promoure l'empatia i el pensament crític, capacitant els alumnes per entendre com es formen els judicis i quin impacte tenen sobre el benestar personal i social. Així mateix, es convida els alumnes a reflexionar sobre els prejudicis i estereotips associats a la creativitat i a les diferències individuals, fomentant una visió més matisada i reflexiva.

- **6.1.2 Objectius**

1. **Explorar la influència social en la percepció de la "genialitat" i la "bogeria":** Fomentar la reflexió dels alumnes sobre com les opinions i els comportaments de les persones que els envolten afecten la seva visió d'aquests conceptes.
2. **Desenvolupar competències emocionals:** Millorar l'autoreflexió i la sensibilitat cap a les diferències individuals, ajudant els alumnes a identificar com les normes socials poden influir en les seves emocions i judicis.

3. **Analitzar estereotips i prejudicis:** Conèixer i qüestionar com els estereotips relacionats amb la genialitat i la bogeria es construeixen a partir de la influència social, i com aquests poden afectar les relacions interpersonals.
4. **Promoure l'empatia:** Fomentar la comprensió i l'empatia envers les experiències de persones amb trastorns mentals, reflectint sobre com la societat les percep i etiqueta.
5. **Millorar les habilitats socials:** Ajudar els alumnes a desenvolupar habilitats de comunicació i col·laboració a través de dinàmiques grupals, on puguin discutir i compartir les seves perspectives sobre la influència social.
6. **Fomentar el pensament crític entre els alumnes:** Capacitar els alumnes per analitzar críticament les influències socials en les seves percepcions, ajudant-los a entendre com les pressions socials poden modelar les idees que tenen sobre els altres.

Aquests objectius pretenen enriquir la comprensió dels alumnes sobre la interrelació entre la influència social, la creativitat, i les nocions de genialitat i bogeria.

● 6.1.3 Metodologia

La metodologia es basa en un enfocament actiu, col·laboratiu i participatiu, amb l'objectiu de fomentar la reflexió crítica i emocional dels alumnes sobre la relació entre bogeria i genialitat.

Es promou l'aprenentatge actiu, on els alumnes comparteixen impressions inicials i prejudicis, i es treballa la contextualització per mostrar com les influències socials afecten les percepcions. El treball cooperatiu és clau, fomentant la col·laboració i l'intercanvi d'idees.

Les dinàmiques desafien estereotips associats a la bogeria i la genialitat, promovent el pensament crític. També es fomenta la creativitat a través de la invenció de personatges excèntrics, i es reflexiona sobre les característiques associades a "geni" i "boig".

Finalment, cal destacar que l'avaluació és contínua, centrada en la participació oral i la reflexió, creant un ambient inclusiu i enriquidor on els alumnes exploren profundament aquests conceptes i la seva influència social.

6.2- Anàlisi intervencions

A l'ANNEX IV es troba el full d'observació

- **6.2.1 Aula 1**

Aspectes importants a destacar:

Ambient participatiu i influència social:

- Durant la primera sessió, amb un grup de 25 alumnes, vam aconseguir crear un ambient molt participatiu i receptiu cap a les activitats proposades.
- Es va identificar un nucli de **quatre estudiants especialment actius**, que compartien constantment les seves opinions de manera oberta i sense por, sovint orientant la direcció de la discussió.
- **Resta del grup:** Tot i mostrar interès, preferien afegir comentaris que complementaven les idees d'aquests quatre alumnes, en lloc de presentar perspectives noves o contràries. Això reflecteix una tendència a **alinejar-se amb les opinions dominants**, evitant confrontacions. Aquesta dinàmica grupal va ser especialment evident en algunes activitats, mentre que en altres, la influència social va ser menys perceptible. A continuació, detallarem com aquesta influència social es va manifestar en cada activitat i com va afectar la participació dels alumnes.

Anàlisi de les activitats i respostes dels alumnes:

1. Activitat de primeres impressions (Lady Gaga i Dalí):

- **Objectiu de l'activitat:** Observar les reaccions dels alumnes davant d'imatges de persones excèntriques.
- La majoria dels alumnes no va reconèixer les persones que apareixien en les imatges inicials, cosa que s'alineava amb l'objectiu de l'exercici: observar les seves reaccions basades en les primeres impressions. Només un alumne va identificar correctament Dalí, però va passar ràpidament a una altra cosa sense donar gaire rellevància a aquest fet. Això va mostrar que els alumnes donaven més importància a l'aspecte superficial de les imatges que no pas al reconeixement de la persona.

- **Reaccions a Lady Gaga:**

- Els alumnes van reaccionar amb rialles i comentaris jocosos davant el seu aspecte excèntric, mostrant sorpresa i incomoditat.
- Aquestes reaccions van evidenciar com l'aspecte exterior pot condicionar les percepcions, especialment en contextos socials on la pressió del grup és significativa.
- Un dels quatre alumnes que acostumava a expressar les seves opinions sense reserves va destacar amb una posició extremadament crítica, arribant a dir que Lady Gaga estava "boja", que la seva forma de vestir "no era normal", i que si la veiés pel carrer "es riuria d'ella".
- Aquesta postura radical va influir notablement en les respostes dels altres, que, en lloc de qüestionar-lo, van reforçar els seus comentaris o van oferir variacions sobre la mateixa línia argumental.
- Tanmateix, una altra veu més aïllada es va atrevir a contradir aquesta visió, aportant una perspectiva diferent. Aquest alumne va suggerir que Lady Gaga era simplement "extravertida" i que la seva manera de vestir podria estar relacionada amb el fet de ser famosa, insinuant que el seu estil peculiar podia tenir un motiu artístic o estratègic. Aquesta opinió va obrir un petit espai de debat, però no va arribar a transformar la percepció general de la classe, que continuava centrada en la idea que la seva manera de vestir era fora de la norma.

- **Reaccions a Dalí:**

- Quan es van mostrar les imatges de Dalí, les respostes van ser similars, però amb una subtil variació.
- El mateix alumne que havia justificat Lady Gaga com a famosa va proposar que Dalí podria estar interpretant un personatge, exagerant trets de la seva personalitat per captar l'atenció del públic.
- Això va evidenciar una comprensió més complexa del concepte de fama, reconeixent que certes persones poden adoptar una imatge pública diferent de la seva veritable naturalesa com a part d'una estratègia de visibilitat.
- Tot i això, la idea general continuava centrada en la percepció que aquests comportaments eren "estranyos" i "anormals", sense explorar massa la complexitat del context personal o social d'aquestes figures.
- Aquesta opinió va ser reafirmada per un altre alumne que va referir-se a Lady Gaga com una "persona anormal", utilitzant un llenguatge

despectiu que mostrava la dificultat de la classe per anar més enllà de les aparences.

2. Activitat de contextualització (Lady Gaga i Dalí):

- **Objectiu:** Mostrar com el context pot canviar les percepcions.
- Després de proporcionar informació sobre les trajectòries de Lady Gaga i Dalí, esperàvem un canvi significatiu en les percepcions dels alumnes. Tot i conèixer que Lady Gaga utilitza la seva aparença per defensar causes com els drets LGBTQ+ o la salut mental, i que Dalí era un artista amb un profund impacte en l'art modern, molts van mantenir les seves opinions inicials, continuant a veure'ls com a "estranyos" i creient que només volien "cridar l'atenció".
- **Conclusió:** Això va evidenciar una resistència a modificar les primeres impressions i a considerar les motivacions profundes que poden guiar les accions de persones que es desvien de la norma. Els alumnes, fins i tot després de rebre informació nova, van tendir a ajustar la seva visió a la percepció dominant inicial del grup, sense plantejar-se altres interpretacions. Això posa de manifest com la pressió del grup pot limitar la reflexió crítica i com, a una edat jove, allò que surt de la norma es percep amb desconfiança.

3. Activitat de "cert o fals":

- **Objectiu:** Ampliar els coneixements dels alumnes sobre diverses figures històriques i mostrar-los, de manera pràctica, com la percepció social pot variar segons el context cultural i l'època.
- **Resultats:** Encara que no tots van encertar les respostes, van comprendre el concepte general que es volia transmetre.
- Durant aquesta activitat, vam poder observar la influència social en les seves decisions, especialment en la manera de votar. Estratègicament, vam demanar als alumnes que aixequessin el braç per indicar si creien que una afirmació era certa o falsa.
 - **Observació:** Els alumnes es miraven entre ells abans de prendre una decisió, mostrant clarament que les respostes dels seus companys influïen en les seves pròpies.
 - En un moment particular, quan la majoria va votar "cert" en una de les preguntes, alguns alumnes que inicialment no havien aixecat el braç

es van mostrar dubtosos a l'hora de compartir una opinió contrària. Quan van veure que eren els únics o part d'un grup molt reduït que optaven per una resposta diferent, molts d'ells van decidir finalment no aixecar el braç. Alguns van justificar-ho dient que havien escoltat malament la pregunta, que s'havien equivocat, o que havien canviat d'opinió.

- **Conclusió:** Això mostra com la pressió del grup pot afectar la presa de decisions, fins i tot en situacions aparentment senzilles com votar "cert" o "fals" en una activitat didàctica. Els alumnes van demostrar ser més propensos a ajustar-se a la majoria per evitar destacar-se o contradir el grup, una reacció que reflecteix la seva preferència per adaptar-se a les opinions dominants, fins i tot quan tenen dubtes sobre la veracitat d'aquestes.

4. Anàlisi de la comprensió dels trastorns mentals:

- Després d'explicar què és un trastorn mental, vam voler assegurar-nos que els alumnes havien comprès els conceptes. Per fer-ho, vam presentar un cas concret i els vam demanar que identifiquessin si l'autor patia un trastorn mental. La majoria dels alumnes va encertar que el primer autor, Edvard Munch, patia trastorns mentals, basant la seva resposta en el fet que l'obra *El crit* reflectia amb precisió els seus sentiments profunds d'ansietat.
- **Reflexió sobre l'aparença i la realitat interna:** Alguns alumnes van admetre que, a simple vista, considerarien algú amb aspecte excèntric com a "boig". Aquesta resposta inicial mostrava com els prejudicis i la manca de context poden influir en la percepció d'una persona. Vam aprofitar aquest moment per guiar-los cap a una reflexió més profunda, ajudant-los a distingir entre el que ells jutjaven—el comportament visible i que es considera fora de la norma—i el trastorn mental en si mateix, que no sempre es manifesta de manera tan evident.
- **Impacte de la reflexió:** A través d'aquesta reflexió, van començar a entendre que sovint el que es considera "estrany" o "fora del normal" és només la part externa, sense que això impliqui conèixer realment l'experiència interna de la persona ni la seva lluita amb el trastorn mental. Aquesta conversa va ser clau per desmuntar alguns dels estereotips inicials i obrir una perspectiva més comprensiva i informada sobre la salut mental.

Anàlisi de l'últim exercici: Creació de personatges

Objectiu: Permetre als alumnes crear els seus propis personatges per veure com defineixen "un boig" i "un geni".

Descripcions destacades	Observacions
"Per ser una persona boja no fa falta aparentar diferent."	Aquest comentari, acompanyat d'un dibuix d'una persona amb aspecte comú, va mostrar una comprensió més profunda. Tot i tenir aquesta perspectiva, l'alumne no es va atrevir a compartir-la fins a l'activitat final, cosa que demostra la influència de la pressió del grup.
"Una persona boja fa coses que altres persones normals no farien."	Reflecteix la noció de "diferència" com a criteri de bogeria. Aquí es defineix la bogeria no com un estat mèdic o psicològic, sinó com un trencament amb la norma establerta. Qualsevol acte que surti del comportament esperat o convencional és etiquetat com a "boig", demostrant com la societat sovint vincula la bogeria amb la manca de conformitat.
"Els bojos tenen més creativitat."	Aquí es veu la relació directa que fan entre la genialitat i la bogeria.
"Una persona boja no sap si el que fa està bé o malament."	Aquesta concepció sembla reflectir el pensament dels alumnes sobre la relació entre bogeria i el desconeixement de les normes. Per a ells, una persona considerada "boja" és algú que no segueix les regles establertes o que no entén el que és acceptat socialment. Això demostra com els estudiants perceben la bogeria com una absència de consciència sobre què és correcte o incorrecte segons les convencions socials.

Percepcions sobre els genis:

Les descripcions més freqüents associaven el concepte de **"geni" amb la "creativitat"**. Aquesta relació posa de manifest la percepció popular del geni com una persona amb una capacitat única de generar idees noves i originals, una qualitat que la societat sovint vincula a l'èxit personal i professional. Tanmateix, aquesta definició no només abasta les arts, sinó també altres camps com la ciència o la tecnologia, on la creativitat és igualment fonamental per superar reptes complexos.

D'altra banda, la idea que **"un geni socialitza amb la gent"** implica que, més enllà de les capacitats intel·lectuals, la capacitat d'interactuar i encaixar amb la societat és una característica valorada. Aquesta visió reflecteix que, per ser considerat un geni complet, no n'hi ha prou amb la intel·ligència; és essencial també establir connexions significatives, comunicar idees i rebre reconeixement. Així, el geni no només és admirat per les seves idees, sinó també per la seva capacitat de fer que aquestes arribin als altres i tinguin un impacte positiu.

A més, també van escriure frases com: **"un geni es comporta de manera tranquil·la"**, suggerint que l'equilibri emocional és un tret positiu. Aquest punt de vista contrasta amb el tòpic del geni "boig", una figura sovint associada amb comportaments erràtics i inestabilitat. En aquest cas, es valora la capacitat de mantenir la calma i de mostrar-se serè, cosa que denota autocontrol i maduresa. És a dir, el comportament extern del geni és rellevant, ja que modela la manera en què la societat percep la persona més enllà del seu talent.

Anàlisi de la pluja d'idees (cartolina):

Els alumnes van completar una cartolina dividida en dues categories: **"boig" i "geni"**. A la categoria de **"boig"**, van escriure termes com **"percebre el món de manera diferent"**, **"descuidat"** i **"estrany"** (a més d'altres frases com, "no tindre cap", "pegar i cridar", entre d'altres no tan rellevants). A la categoria de **"geni"**, simplement destacàrem la frase de: **"es comporta més normal", la resta parlen del geni com algú intel·ligent, creatiu, etc.**

Aquesta distinció reflecteix com, malgrat els esforços per oferir una visió més matisada, la percepció dels alumnes segueix estant influenciada per **construccions socials i estereotips**. Quan associaven la "bogeria" amb conceptes com la percepció diferent del món, el descuit i l'estranyesa, mostraven una visió clara de diferència i disconformitat amb la norma establerta. El fet que els genis fossin

descrits com **"més normals"** suggereix que, en el seu imaginari, el geni és algú capaç d'adaptar-se i encaixar millor dins la societat, mantenint un comportament menys disruptiu que el d'una persona considerada "boja".

Aquesta associació també subratlla la tendència a **categoritzar els individus** segons la seva conformitat amb les **normes socials**. Tot i que els alumnes reconeixen la **creativitat** i la diferència en la figura del **"boig"**, sembla que consideren aquestes qualitats menys positives, possiblement perquè van acompanyades d'una falta de connexió amb les expectatives socials. En contrast, el **"geni"** és **valorat positivament**, però només en la mesura que manté la seva conducta dins dels límits del que es considera **"normal"**. Això evidencia com els **estereotips i les construccions socials** poden limitar la manera en què es perceben conceptes com la **creativitat, la genialitat o la bogeria**, associant aquests termes a la capacitat (o no) de complir amb els estàndards establerts per la societat.

Conclusió: Construccions socials en nens i adolescents

- Aquest exercici va posar de manifest que les percepcions sobre la bogeria i la genialitat estan fortament influenciades per estereotips.
- Els alumnes, fins i tot quan tenen una comprensió més àmplia del concepte de trastorn mental, tendeixen a reproduir els estereotips que associem amb la bogeria com a "estranya" i fora de la norma, mentre que la genialitat es percep com una forma de creativitat més acceptada i valorada.
- Aquesta dicotomia entre "geni" i "boig" mostra com, a aquestes edats, ja existeix una clara diferència en la manera de valorar el comportament excèntric segons si aquest es percep com a "controlat" o "incontrolable".
- **Acceptació social:** La genialitat és acceptada si es percep com a productiva o beneficiosa, mentre que la bogeria, associada a comportaments inusuals i fora de la norma, és rebutjada o estigmatitzada.
- Aquesta activitat ens permet veure com la influència social i els estereotips continuen jugant un paper clau en la formació de la percepció dels alumnes, posant de manifest la necessitat de fomentar espais de reflexió crítica a l'aula per desconstruir aquestes idees preconcebudes i promoure una comprensió més empàtica i complexa de la diversitat humana.

- **6.2.2 Aula 2**

Aspectes importants a destacar:

Ambient participatiu i influència social:

- Durant la sessió amb un grup de 22 alumnes, tot i que inicialment no es va observar una alta participació a nivell oral, vam aconseguir extreure conclusions interessants gràcies a les dues últimes activitats escrites. Els alumnes es van sentir més còmodes expressant-se a través de l'escriptura que no pas verbalment.
- Es va identificar un nucli **de dos o tres estudiants actius** que compartien constantment les seves opinions de manera oberta i sense por, sovint orientant la direcció de la discussió.
- **Resta del grup:** En contraposició, es va observar una certa reticència per part de la resta dels alumnes a compartir les seves idees, possiblement a causa de la por a ser jutjats o influenciats, la qual cosa els portava a canviar d'opinió en resposta a les aportacions dels seus companys.

Anàlisi de les activitats i respostes dels alumnes:

1. Activitat de primeres impressions (Lady Gaga i Dalí):

- **Reaccions a Lady Gaga:**
 - La majoria va categoritzar a Lady Gaga com a "diferent", "rara", "llampant", "estranya" i "algú d'un videojoc".
 - Encara que no la van reconèixer, les reaccions evidencien que les seves opinions estaven fortament influenciades per la imatge presentada.
 - L'opinió sobre la seva fama era variable, mostrant que podrien canviar de perspectiva depenent del context en què se'ls presentés la informació. Això implica que els alumnes tenien una certa flexibilitat en les seves percepcions, tot i que predominantment se centraven en la idea que la seva forma de ser podia ser considerada com un intent de "cridar l'atenció".
 - La van identificar com a una persona amb problemes de salut mental, indicant una manca de comprensió sobre les implicacions del seu estil.

- **Reaccions a Dalí:**

- En aquest cas, les reaccions van ser majoritàriament positives, reflectint una apreciació per la seva creativitat i excentricitat.
- Quan es van mostrar les imatges de Dalí, la majoria dels alumnes van reconèixer la figura i el van catalogar com a "boig", "imaginatiu", "graciós" i "divertit".
- Malgrat l'apreció per la seva obra, es va notar que molts alumnes associaven la seva genialitat amb una certa bogeria. Aquesta idea va portar a alguns a considerar que, encara que els seus quadres tenien sentit, la seva personalitat era estranya i fora del comú.

2. Activitat de contextualització (Lady Gaga i Dalí):

- Després de proporcionar informació sobre les trajectòries de Lady Gaga i Dalí, esperàvem un canvi significatiu en les percepcions dels alumnes. No obstant això, encara que eren conscients que Lady Gaga utilitza la seva aparença per defensar causes com els drets LGBTQ+ i la salut mental, així com que Dalí era un artista amb un profund impacte en l'art modern, molts d'ells van modificar les seves opinions inicials, fet que ens va sorprendre.
- Una de les veus dominants va argumentar que, com que Lady Gaga vestia d'aquesta manera per una causa positiva, no es podia considerar que estigués boja ni que patís un trastorn mental. D'altra banda, la segona veu més activa a l'aula va suggerir que Dalí no estava boig, ja que les seves obres tenien sentit i reflectien una creativitat valuosa.
- **Conclusió:** es va posar de manifest com la introducció d'informació contextual pot influir en les percepcions dels alumnes, fomentant una reflexió més profunda sobre figures que, inicialment, eren considerades excèntriques o "estranyes". Malgrat la tendència a mantenir estigmes i prejudicis, el debat va permetre que alguns alumnes reconsideressin les seves opinions a la llum de les motivacions artístiques i socials d'aquests artistes. Això destaca la importància de crear un espai de discussió on es pugui explorar més enllà de les impressions immediates, fomentant una comprensió més matisada i empàtica de les figures públiques.

3. Activitat de "cert o fals":

- **Resultats:** En aquesta activitat, vam observar diverses dinàmiques en les respostes dels alumnes.
- En la primera pregunta, la gran majoria va afirmar que l'afirmació era "falsa". En aixecar el braç, els alumnes es van mirar entre ells per ajustar les seves votacions, deixant entreveure com les opinions dels companys influïen en les seves decisions.
- En la segona pregunta, referida a Galileu, molts alumnes no tenien clar si la afirmació era "cert" o "fals". Després de pensar de manera lògica, la majoria va decidir que era "cert". Alguns alumnes que van aixecar el braç per votar van comentar que pocs dels seus companys votaven "cert" o "fals", cosa que va portar alguns a canviar les seves opinions, mostrant una forta influència grupal. De fet, hi va haver alumnes que fins i tot van optar per no votar per por a equivocar-se.
- Finalment, en la tercera pregunta, la majoria va considerar que l'afirmació sobre Dalí era "falsa", ja que reconeixien les seves contribucions creatives i innovadores. Tanmateix, també es va notar que alguns pensaven que Walt Disney podia tenir alguna mena de malaltia mental, i això va portar a una percepció negativa de la seva figura.
- **Conclusió:** Aquesta activitat destaca com la pressió del grup pot afectar la presa de decisions dels alumnes, fins i tot en qüestions aparentment senzilles com votar "cert" o "fals". La influència social va ser evident, amb alumnes ajustant les seves opinions segons el que veien en els seus companys, i fins i tot evitant participar per por a fer un error. Aquesta dinàmica il·lustra la necessitat de fomentar un ambient de seguretat i confiança en l'aula, on els alumnes se sentin còmodes expressant les seves opinions sense temor al judici, i on se'ls estimuli a pensar de manera crítica i independent.

4. Anàlisi de la comprensió dels trastorns mentals:

- Després d'explicar què és un trastorn mental, vam voler assegurar-nos que els alumnes havien comprès els conceptes. Per fer-ho, vam presentar un cas concret i els vam demanar que identifiquessin si l'autor patia un trastorn mental. La majoria dels alumnes va encertar que el primer autor, Edvard Munch, patia trastorns mentals, basant la seva resposta en el fet que l'obra *El crit* reflectia amb precisió els seus sentiments profunds d'ansietat i depressió.

- **Reflexió sobre l'aparença i la realitat interna:** Durant l'activitat, alguns alumnes van afirmar que considerarien algú amb un aspecte excèntric com a "boig", posant de manifest com els prejudicis i la manca de context influeixen en la seva percepció. Associaven els trastorns mentals amb característiques com "tenir poca memòria", "mentalitat de nen petit" o "poc habilitat comunicativa", i fins i tot amb "al·lucinacions".
- Aprofitant aquesta reacció, els vam guiar cap a una reflexió més profunda, ajudant-los a diferenciar entre el comportament visible i el trastorn mental, que no sempre es manifesta de manera evident. Aquesta distinció és clau per entendre que les percepcions externes poden ser només una part superficial de l'experiència interna d'una persona.
- **Impacte de la reflexió:** A través d'aquesta reflexió, van començar a entendre que sovint el que es considera "estrany" o "fora del normal" és només la part externa, sense que això impliqui conèixer realment l'experiència interna de la persona ni la seva lluita amb el trastorn mental. Aquesta conversa va ser clau per desmuntar alguns dels estereotips inicials i obrir una perspectiva més comprensiva i informada sobre la salut mental.

Anàlisi de l'últim exercici: Creació de personatges

Descripcions destacades	Observacions
"A un boig li agraden coses estranyes i no està bé de la ment"	L'observació vincula la bogeria amb la percepció d'alteracions o gustos que s'allunyen de la norma. Això suggereix que el concepte de "bogeria" entre els alumnes sovint està relacionat amb el fet de no ajustar-se a expectatives socials, i no necessàriament amb una condició mèdica o psicològica reconeguda. Es percep un trencament amb el que és considerat com a "normal".

"Un geni és una persona molt creativa, molt intel·ligent i amb moltes idees"

Aquesta definició reflecteix una visió tradicional i positiva del concepte de geni. Es destaca la combinació d'elements cognitius (intel·ligència) amb elements creatius (noves idees), un enfocament que sovint es veu en figures històriques com Leonardo da Vinci o altres personalitats destacades. Aquest concepte de geni inclou tant l'habilitat per pensar de manera original com l'habilitat per aplicar aquest pensament de manera pràctica o efectiva.

Anàlisi de la pluja d'idees (cartolina):

Els alumnes van completar una cartolina dividida en dues categories: "boig" i "geni". A la categoria de "boig", van escriure termes com **"llest, intel·ligent, creatiu, responsable, generós, guapo, atent, bona persona, amb empatia"**. Aquesta llista reflecteix una visió **altament positiva** del geni, gairebé idealitzada. No només es valora la seva capacitat intel·lectual i creativa, sinó també les seves qualitats personals i morals, com la **responsabilitat, la generositat i l'empatia**. Fins i tot el fet de ser **guapo** s'inclou com a tret associat al geni, cosa que demostra una visió molt influenciada per una percepció positiva i globalment atractiva.

Aquesta visió del geni com una figura exemplar i completament virtuosa suggereix que els alumnes no només veuen la genialitat com una qüestió de talent o intel·ligència, sinó també com un conjunt de qualitats **ètiques i socials** que fan que aquesta persona sigui admirada en tots els sentits. Això contrasta amb la percepció que sovint es té dels genis com a individus excèntrics o desconnectats socialment.

En canvi, els termes associats a la bogeria són clarament negatius: **"sense cap, poc intel·ligent, drogadicte, estrany, diferent, desagradable, problemes mentals, dificultats, substàncies tòxiques, tonto, indecís, descuidat"**. Aquí veiem que la bogeria es vincula no només amb la **manca d'intel·ligència**, sinó també amb comportaments que són percebuts com a perillosos o desviats, com ara **l'ús de drogues i substàncies tòxiques**. Això reflecteix una visió molt estigmatitzada de la bogeria, en què aquesta es veu com una pèrdua de control i, sovint, com un comportament marginal o perillós.

És interessant veure com es barregen conceptes com "**diferent**" o "**estrany**" amb d'altres molt més despectius, com "**tonto**" o "**desagradable**". Això indica que qualsevol desviació de la norma o qualsevol comportament percebut com a "diferent" és ràpidament associat amb una percepció negativa, en comptes de ser simplement vist com una variació o una altra manera de veure el món. A més, els termes "drogadicte" i "substàncies tòxiques" reforcen la idea que la bogeria està lligada a una falta de control sobre la pròpia vida, tan mentalment com físicament.

Conclusió: Construccions socials en nens i adolescents

Aquestes descripcions reflecteixen una distinció molt clara i estereotipada entre geni i boig. Mentre que el geni és percebut com a una persona ideal, amb un equilibri perfecte entre intel·ligència, virtut i acceptabilitat social, el boig és vist com algú que no només no encaixa, sinó que és **perillós, dèbil i desviat**. Aquesta visió dicotòmica no deixa espai per a matisos: qualsevol que es desviï del comportament "normal" és immediatament classificat de manera negativa.

És evident que els alumnes perceben la **diferència** com a quelcom negatiu quan es tracta de bogeria, mentre que la genialitat és associada amb **tot el que és bo**. Aquesta distinció també revela la influència dels estereotips culturals i socials, on ser considerat "normal" i ajustat a les normes és valorat molt positivament, mentre que ser diferent o no encaixar es veu com un signe de debilitat o perill.

Aquestes associacions mostren com es perpetuen les idees errònies sobre la bogeria, especialment relacionant-la amb problemes de drogues o amb una manca d'intel·ligència, quan en realitat la salut mental és un camp molt més complex i divers.

● 6.2.3 Conclusió final de les intervencions

L'estudi de les percepcions sobre la bogeria i la genialitat entre els adolescents (1 ESO) revela un panorama complex i carregat de prejudicis socials. A través de diverses activitats didàctiques, hem pogut observar que, malgrat els esforços per ampliar la seva comprensió sobre els trastorns mentals i la diversitat humana, els alumnes mantenen estereotips profundament arrelats. La distinció entre "geni" i "boig" reflecteix no només una percepció dicotòmica de la realitat, sinó també la influència del context cultural i social en les seves opinions.

Aquesta dicotomia és preocupant, ja que la genialitat és sovint vista com una qualitat positiva, associada amb la creativitat i l'èxit, mentre que la bogeria es relaciona amb la desviació, la perillositat i la debilitat. Els alumnes tendeixen a considerar les característiques excèntriques com a simptomàtiques de trastorns mentals, sense aprofundir en la comprensió de les experiències internes de les persones afectades. Aquesta manca de comprensió pot perpetuar l'estigmatització de les persones amb problemes de salut mental i reforçar idees errònies que associaven la bogeria amb la falta d'intel·ligència o problemes de drogues.

7- CONCLUSIÓ DEL NOSTRE TDR

La genialitat està directament relacionada amb desviar-se de la generalitat, entesa aquesta com el seguiment de les expectatives de la societat. Aquesta "coherència social", o fer i dir el que s'espera, limita la creativitat i la capacitat d'innovar. Ser "diferent" implica apartar-se de la norma, cosa que està inexorablement vinculada amb la manca de coherència o amb la bogeria. En essència, un geni és un boig que ningú arriba a entendre, que manca de judici i racionalitat, conceptes fixats per la generalitat de la resta de la humanitat. La generalitat és conformisme i la genialitat és innovació que la majoria no arriba a comprendre. Consolidant la idea que el boig és qui té problemes de relació social, al Renaixement, els dissidents eren enviats a la deriva juntament amb els veritables malalts mentals per apartar-los del sistema establert. No es tractava només de persones amb trastorns psicològics greus, sinó de qualsevol individu incòmode per al sistema per acció o paraula.

Si no es tenen problemes de relació, la bogeria pot ser acceptada i celebrada com a creativitat o excentricitat. Així, es converteix en un excèntric artista, un geni maníac, o un escriptor sorprenent.

Amb això el que volem expressar és que el nostre treball ens ha portat a una comprensió més precisa del que inicialment volíem explorar. Al principi, vam unificar dos conceptes sota un mateix paraigua: bogeria i genialitat. Això es deu, en gran part, al fet que, com a participants de la societat, compartim la mateixa influència social i la visió col·lectiva que sovint uneix aquests termes. La nostra hipòtesi, inicialment, se centrava a explorar la relació entre bogeria i genialitat, termes que, com hem vist, són altament subjectius i han estat creats i perpetuats per la societat.

Hem descobert que la relació entre "bogeria" i "genialitat" està clarament determinada per la influència social. Són conceptes populars i culturals que reflecteixen més la percepció col·lectiva que una realitat objectiva. La societat sovint etiqueta les persones creatives amb comportaments fora de la norma com a "bojos" o "genis", però això no implica una realitat clínica. Aquesta relació és fruit de prejudicis i mites culturals que romantitzen la figura de l'artista turmentat.

No obstant això, aquest no era l'enfocament que volíem abordar. El que realment preteníem explorar era la connexió clínica entre trastorn mental i creativitat, però vam utilitzar les paraules errònies. Quan enfoquem la qüestió des d'una perspectiva mèdica i biològica, la nostra hipòtesi inicial es refuta pel fet que "bogeria" i "genialitat" no existeixen com a conceptes clínics. No hi ha una relació mèdica

directa entre aquests dos termes tal com la societat els presenta, ja que són construccions culturals.

Tanmateix, des d'un punt de vista clínic, sí que es pot afirmar que hi ha una connexió entre trastorn mental i creativitat, que podrien ser els equivalents científics a la "bogeria" i la "genialitat", encara que no per complet. Els estudis clínics han mostrat que certs trastorns mentals, com el trastorn bipolar, la depressió o l'esquizofrènia, poden influir en l'expressió creativa d'algunes persones. Aquesta relació es basa en dades objectives i mèdiques, diferent de la percepció popular. En aquest sentit, mentre que la hipòtesi inicial es refuta en termes de la relació entre bogeria i genialitat, es confirma parcialment en relació amb l'impacte clínic dels trastorns mentals sobre la creativitat.

En grans trets, els objectius plantejats al principi del treball s'han assolit de manera satisfactòria. En primer lloc, s'ha realitzat una exploració integral de la relació entre la creativitat i els trastorns mentals, centrant-se en les connexions neurològiques i psiquiàtriques que sustenten aquesta relació. Mitjançant l'anàlisi teòrica i l'estudi de casos històrics com Van Gogh i Dalí, s'ha posat èmfasi en com aquests trastorns han influït en la seva capacitat creativa, abordant el tema exclusivament des del punt de vista clínic (a part de les entrevistes i la part teòrica).

Paral·lelament, també s'ha aprofundit en la construcció social de conceptes com "geni" i "boig" en diferents etapes de la socialització (infància, adolescència, edat adulta). Aquesta part del treball ha explorat com la societat modela la percepció de comportaments creatius o divergents, sense barrejar aquests aspectes amb el diagnòstic clínic. A través de la teoria de l'aprenentatge social de Bandura, s'ha analitzat com els individus adquireixen aquestes percepcions observant els models socials i culturals del seu entorn. Sobretot, aquest àmbit s'ha abordat amb l'enquesta, les intervencions a classe, les entrevistes, els estudis de casos i la part teòrica corresponent.

Per últim, la investigació ha inclòs una revisió de les troballes neurocientífiques que donen suport a la idea d'una connexió entre la creativitat i els trastorns mentals, destacant que aquests factors no són merament fruit de la percepció social, sinó que tenen una base neurològica i psicològica sòlida. Aquesta revisió s'ha complementat amb entrevistes a especialistes, la part teòrica i els estudis de casos.

8- BIBLIOGRAFÍA

Lombroso, C. (2009). arte, genio y locura. (I. Bértolo, Ed.) Minerva

Báez, J. (2012). Normalidad, anormalidad y crisis. Tesis psicológica Vol 7 N 2, 134-145.

9- WEBGRAFIA

Gomez, D. L. (2018, agosto 6). *Genialidad y salud mental*. menteAmente-Psiquiatría y Psicología clínica, de <https://www.menteamente.com/blog-salud-mental/genialidad-salud-mental>

Fouz, R. (2021, enero 30). *¿Existe relación entre el genio y la locura? - Mucho más que un diván*. Mucho más que un diván. <https://muchomasqueundivan.com/genio-loco/>

GENIALIDAD - Definición y sinónimos de genialidad en el diccionario español. (s. f.).https://educalingo.com/es/dic-es/genialidad#google_vignette

Alonso, E. (2024, April 23). *Vincent Van Gogh. ¿Loco o víctima?* Delta 13 News - Seguridad e Inteligencia. <https://delta13news.com/vincent-van-gogh-loco-o-victima/>

Clemente, S. (2023, 6 agosto). *¿Está la genialidad al lado de la locura? La Mente Es Maravillosa*.<https://lamenteesmaravillosa.com/esta-la-genialidad-al-lado-de-la-locura/>

Mimenza, O. C. (2017, February 23). *Teoría de la Influencia Social: sus aportes psicológicos*. pymOrganization. <https://psicologiamente.com/psicologia/teoria-influencia-social>

Benn, G. (2018, November 26). *Genio y locura*. Lasantacritica.com. <https://lasantacritica.com/general/genio-y-locura/>

Yahoo Vida y Estilo. (2023). *El estigma de estar “loco” y la importancia de cambiar la narrativa sobre la salud mental*. Yahoo. <https://es-us.vida-estilo.yahoo.com/estigma-loco-salud-mental-155235566.html>

Romar, R. (2015, 10 junio). La genética prueba el vínculo entre genialidad y locura. *La Voz de Galicia*.
https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/sociedad/2015/06/10/genetica-prueba-vinculo-genialidad-locura/0003_201506G10P27991.htm

Wikipedia. (2024). *Kay Redfield Jamison*. Wikipedia. Retrieved October 17, 2024, from https://en.wikipedia.org/wiki/Kay_Redfield_Jamison

Bravo Valdivieso, J., & Núñez Morales, M. (2001). *Aspectos históricos y actuales de la "locura": Una mirada psiquiátrica*. *Revista Chilena de Neuro-Psiquiatría*, 39(3), 229-233.

https://www.scielo.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0717-92272001000300012

Velasco, Y. (2016). *Salud Mental: Anormalidad y Normalidad*. Universidad Veracruzana.

<https://www.uv.mx/personal/yvelasco/files/2016/02/Salud-Mental-Anormalidad-Normalidad.pdf>

Business Insider España. (2023). *¿Qué es una persona normal? La perspectiva de un psicólogo*. Business Insider España.

<https://www.businessinsider.es/persona-normal-perspectiva-psicologo-1097091>

MenteMente. (2023). *Genialidad y Salud Mental*. MenteMente.
<https://www.menteamente.com/blog-salud-mental/genialidad-salud-mental>

Lado, C. (2015). *La genética prueba el vínculo entre genialidad y locura*. La Voz de Galicia.

https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/sociedad/2015/06/10/genetica-prueba-vinculo-genialidad-locura/0003_201506G10P27991.htm

La Mente es Maravillosa. (2023). *¿Está la genialidad al lado de la locura?*. La Mente es Maravillosa.

<https://lamenteesmaravillosa.com/esta-la-genialidad-al-lado-de-la-locura/>

Neighbors Community. (2023). *La locura: un fenómeno de estigmatización a la salud mental*. Neighbors Community.

<https://neighborsc.org/la-locura-un-fenomeno-de-estigmatizacion-a-la-salud-mental/?lang=es>

Persona Psi. (2023). *El estigma de la locura*. Persona Psi.
<https://www.persona-psi.com/wp/el-estigma-de-la-locura/>

Martin Miller's Gin. (2023). *De locura a genialidad: El proceso artístico*. Martin Miller's Gin. <https://www.martinmillersgin.com/es-es/de-locura-a-genialidad-el-proceso-artistico/>

Reforma. (2023). *Van Gogh y el mito del artista loco*. Reforma. <https://www.reforma.com/van-gogh-y-el-mito-del-artista-loco/ar2587707>

La Mente es Maravillosa. (2023). *Genio y locura en la misma mente*. La Mente es Maravillosa. <https://lamenteesmaravillosa.com/genio-y-locura-en-la-misma-mente/>

La Prensa. (2023). *La delgada línea entre genialidad y locura*. La Prensa. <https://www.laprensa.com.ar/La-delgada-linea-entre-genialidad-y-locura--536447.note.aspx>

Infotiti. (2018). *Bocetos mentales de Salvador Dalí*. Infotiti. <https://infotiti.com/bocetos-mentales-de-salvador-dali/>

Fundació Gala-Salvador Dalí. (n.d.). *Biografia de Salvador Dalí*. Fundació Gala-Salvador Dalí. <https://www.salvador-dali.org/ca/dali/bio-dali/>

10- FILMOGRAFIA

Para todos La 2: ¿Genio o loco? | RTVE Play. (2014, January 21).

El lector de Ortega y Gasset. (2022, 20 noviembre). *En qué se parecen un LOCO y un GENIO* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sABr3IAVJ10>

Genialidad, Locura y Salud Mental [Video]. (2021). YouTube. <https://youtu.be/sABr3IAVJ10>

Prime Video. (2018). *Van Gogh: A las puertas de la eternidad* [Película]. Amazon. <https://www.primevideo.com/-/es/detail/Van-Gogh-A-las-puertas-de-la-eternidad/0S3QHKGVP9BJSGLMNCDSP61N>

11- ANNEXOS

Annex I: Seguiment del Treball de Recerca

19/06/2024- Ens posem en contacte per correu electrònic amb el psicoanalista Josep Montseny, amb l'objectiu de realitzar una entrevista.

02/07/ 2024- Tenim el primer contacte amb una persona externa, concretament amb Josep Montseny. Ens trobem de manera presencial al seu despatx, situat a Barcelona.

18/07/2024- Visitem diversos centres educatius de Viladecans, com el Doctor Trueta, Miquel Martí i Pol, i la Mediterrània, per preguntar i informar-nos sobre la possibilitat de realitzar una dinàmica al setembre. Aquesta activitat s'inclouria en la nostra part pràctica, orientada a la influència social.

22/07/2024- Truquem a la Universitat de Barcelona després de descobrir que la seva biblioteca disposa de molta informació que ens pot ajudar a completar la nostra part teòrica. Ens conviden a visitar el CRAI (Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació).

23/07/2024- Contactem amb Lluís Franco, el nostre professor de filosofia, per veure si pot col·laborar amb nosaltres, especialment per integrar la concepció filosòfica tractada. En la seva resposta, ens fa diversos suggeriments valuosos, com l'estudi de més personatges en el cas pràctic i la consulta d'obres com "Crítica del judici" de Kant, on es tracta el concepte de geni.

25-07-2024- Després d'una setmana treballant en l'elaboració i organització d'un formulari de Google per obtenir respostes populars per a la nostra part pràctica, orientada a la influència social, aconseguim finalment començar a difondre'l. Utilitzem WhatsApp com a canal principal, però també altres xarxes socials com Instagram.

29/07/2024- Ens posem en contacte, via Instagram, amb una plataforma col·laborativa de l'Hospital Sant Joan de Déu (Sant Boi). Gràcies a aquesta connexió, aconseguim accés a un monogràfic que reflexiona sobre com l'art i la cultura són utilitzats com a eines per millorar la salut. A més, ens suggereixen contactar amb Torrents d'Art del Parc Sanitari Sant Joan de Déu i amb Suso Espai, una entitat que treballa en la inclusió i socialització de persones amb problemes de salut mental a través de la creació i vivència de l'art.

30/07/2024 - Realitzem una entrevista via correu electrònic amb Mª Rosario Cejas Méndez, metgessa especialista en psiquiatria i cap del Servei de Psiquiatria de l'Hospital Universitari de Canàries.

31/07/ 2024- Ens posem en contacte amb Daniel Sotelo, un psiquiatra que es dedica principalment a la pràctica clínica a Córdoba, Argentina, i li fem una entrevista a través de WhatsApp.

9/09/2024- Portem a terme la primera intervenció educativa en una de les aules de 1r d'ESO a l'Institut de Sales.

16/09/2024- Realitzem la segona intervenció educativa en una de les aules de 1r d'ESO a l'Institut de Sales.

Annex II: Entrevista amb Mª Rosario Cejas i Daniel Sotelo

- Preguntes i respostes de l'entrevista amb Mª Rosario Cejas Méndez, de les Illes Canàries

En aquest apartat, es recullen les preguntes i respostes de l'entrevista realitzada a Mª Rosario Cejas Méndez, de les Illes Canàries. Aquesta entrevista aporta una perspectiva única sobre els temes tractats en el bloc teòric, complementant la informació obtinguda en altres entrevistes. A través de les seves respostes, Mª Rosario Cejas va compartir el seu coneixement i experiència en diversos àmbits, proporcionant un context valuós per al nostre anàlisi.

A continuació, es presenten les preguntes formulades i les respostes detallades de l'entrevista.

1) Com es manifesta l'excentricitat en els artistes i per què és important per a la seva creativitat?

El primer seria definir què entenem per excentricitat. Si l'excentricitat són els comportaments distints, diferents, cridaners, fora dels cànons habituals del comportament social de l'entorn, podem afirmar que no tots els artistes són excèntrics ni molt menys. Podem pensar en Dalí com a prototip de l'excentricitat i, no obstant això, Virginia Woolf es comportava com una mestressa de casa sense cap comportament cridaner.

No és necessària per a crear, però a vegades aquests trets de personalitat egocèntrics, impulsius i creatius converteixen al subjecte en un ésser distint socialment. Altres vegades, cridar l'atenció, i això ho veiem molt més ara, forma part de la campanya de màrqueting que d'uns trets caracterials.

2) Com influeixen les normes socials i culturals en la definició de bogeria i genialitat? Quines evidències científiques recolzen aquesta idea?

És evident que al llarg de la Història la Malaltia Mental ha sofert tractaments socials discriminatoris i estigmatitzants, però l'associació entre genialitat i bogeria és clàssica en el pensament occidental des dels Grecs, passant pel Renaixement amb el concepte de "Diví Artista" fins als segles XVII i XVIII on es remarca la dicotomia entre racionalitat i irracionalitat. Es considera la bogeria "com a pèrdua de la raó" i al boig com un ésser solitari que habita en les perifèries de la societat.

En el segle XIX amb el desenvolupament dels asils i el Confinament dels "bojos", els artistes i creatius adapten el rol anterior del boig, com ser solitari i transgressor de les normes de la societat que habita

És en el segle XIX on s'estableix una relació significativa entre creativitat i psicosis que es desenvolupa a partir de l'auge de la psiquiatria en el segle XX

En les últimes dècades s'han publicat múltiples estudis sobre aquest tema sense que fins al moment existeixin dades clarament concloents però sí suggeridores d'aquesta associació.

- 3) Existeix alguna relació entre la malaltia i la genialitat? (El teu punt de vista) En cas afirmatiu: Quins trastorns mentals estan més comunament associats amb alts nivells de creativitat? Per què?**
- 4) Quin paper juguen els factors genètics en l'aparició de trastorns mentals en persones altament creatives? Quins mecanismes neurobiològics poden explicar la relació entre uns certs trastorns mentals i la creativitat?**

“Els estudis suggereixen una associació entre creativitat, genialitat i trastorns mentals, particularment els trastorns afectius (com la depressió i el trastorn bipolar), les psicosis i el trastorn per consum de substàncies.

Hi ha dos tipus d'estudis sobre la relació entre trastorn mental i creativitat. El primer tipus són estudis descriptius basats en patopsicobiografies de figures famoses de l'art i la ciència. Aquests mostren una major freqüència de trastorns afectius en aquestes persones respecte a la població general, però la seva validesa científica és limitada per ser només descriptius.

El segon tipus d'estudis tracta d'analitzar la correlació neurobiològica i genètica que explica aquesta associació empírica. Una dada neurobiològica rellevant és l'existència de característiques cognitives similars entre persones creatives sanes i individus amb malalties mentals greus, com l'estil cognitiu esquizotípic, caracteritzat per baixa inhibició cognitiva, superfluïtat i cerca de noves experiències. Aquest estil, si es desenvolupa en un context de neurodesenvolupament estable, podria afavorir la creativitat saludable, mentre que alteracions del neurodesenvolupament poden derivar en malaltia mental greu.

Un altre punt interessant és l'Asimetria Cerebral Atípica (ACA), és a dir, una manca de dominància de l'hemisferi esquerre per al llenguatge. Aquesta asimetria té correlació genètica amb gens associats amb l'esquizofrènia. Els subjectes amb

ACA, especialment aquells amb trets esquizotípics, solen ser més creatius en proves de resolució de problemes i mostren una major activació del lòbul prefrontal dret.”

5) *Quin rol juguen l'estigma i la discriminació en la vida de persones creatives amb trastorns mentals?*

L'estigmatització és la gran assignatura pendent de la nostra societat respecte al diferent. Aquesta classificació de normal o anormal i per tant estrany i perillós ha marcat al pacient amb Trastorn Mental d'una forma clarament significativa, molt més que a qualsevol altra malaltia i condició. No té res a veure la divergència del creatiu, moltes vegades intencional o explotada com a recurs de distinció, del rebuig a vegades extrem de la societat al Trastorn Mental. Cal recordar que va ser a penes en 1996 quan la llei general de Sanitat treu l'atenció psiquiàtrica dels Manicomis per a iniciar el programa de reforma que tenim en l'actualitat. Encara avui existeix el concepte de boig com a perillós. El rebuig laboral o del mitjà a la integració del diferent i la seriosa dificultat per a afavorir el seu desenvolupament com a persona amb característiques distintes en el seu entorn pròxim

- Preguntes i respostes de l'entrevista amb Daniel Sotelo de Còrdova, Argentina.

En aquest apartat, es presentaran les preguntes i respostes de l'entrevista a Daniel Sotelo, psiquiatra de Còrdova, Argentina, que es dedica principalment a la clínica, centrant-se en l'atenció directa als pacients. Les seves respostes reflecteixen tant la seva experiència pràctica com el seu coneixement teòric en l'àmbit de la psiquiatria, oferint una perspectiva que combina teoria i pràctica. La seva visió clínica aporta una dimensió enriquidora a la nostra investigació, especialment pel que fa a l'aplicació de conceptes teòrics en situacions reals. A continuació, es detallen les preguntes formulades i les seves respostes, que proporcionen una visió profunda des del seu camp d'especialització.

1) Per què creus que existeix una relació tan estreta entre la bogeria i la genialitat?

Des del meu punt de vista això és relatiu. Depèn de com es defineixi genialitat i, sobretot, què s'entén per bogeria. Hi ha moltíssims treballs des de la psiquiatria sobre aquest tema i tots són coincidents en alguna cosa. La patologia *psiquiàtrica severa o els estats severs de les patologies psiquiàtriques (el que podríem vincular d'algun mode amb el concepte de bogeria, encara que no sempre sigui així) no afavoreix els processos creatius. El vincle estret està donat pel mite del "geni boig" o el "poeta maleït" per exemple, però quan s'estudia des de la psiquiatria aquest vincle no és tan clar. Si és cert que molts genis han tingut patologies psiquiàtriques, però aquesta no és condició per als seus rendiments elevats i, sense dubtes, són molts més els que no les pateixen. Hi ha un vinculo bastant ben establert entre trastorn bipolar i atributs positius com la creativitat i molts artistes com Van Gogh o Virginia Wolff ho han patit i és probable que hi hagi una base genètica comuna a tots dos processos. Establir la relació entre bogeria i genialitat pot fer que equivocadament s'entenguin al tractament com una amenaça. Si la font de la genialitat és la bogeria, és lògic que no vulgui ser sotmesa a cap intervenció i això pot ser un problema en quadres que provoquen molt sofriment i que eleven la mortalitat.

2) Com influeix l'èxit social i el reconeixement en la percepció d'una persona com a "geni" en lloc de "boig", i quin paper juguen les opinions majoritàries en aquest procés? Creus que els conceptes de "boig" i "geni" són determinats per la influència i els constructes socials?

Influeix. La noció de geni requereix el reconeixement social. La idea de bogeria és un constructe principalment social que no sempre al·ludeix a la psicopatologia sinó a persones que van contres les normes o que són diferents. Sens dubte que el reconeixement social pot fer que algú a qui es considerava boig, sigui vist després com a geni. La psiquiatria intenta no utilitzar el terme bogeria perquè és estigmatitzant.

3) Què opines sobre el canvi en la percepció de personatges excèntrics, com Salvador Dalí, que abans eren considerats bojos i ara se'ls veu com a artistes o genis?

Fins on sé, no hi ha estudis que indiquin que Dalí patís una patologia psiquiàtrica. Crec que excèntric pot ser una bona paraula per a definir-ho. Ell deia: l'única

diferència entre un boig i jo és que jo no estic boig. I aquesta frase és tan cèlebre com els seus quadres. Crec, com en la pregunta anterior, que el pas del temps, els canvis culturals, la progressiva acceptació i finalment el reconeixement social d'una obra i del seu artista és el que canvia la percepció i fa que algú que era marginat o estigmatitzat es pugui convertir en una icona o en referent. No ocorre només amb aquest tema, val la pena recordar el que va passar amb Galileu o Giordano Bruno.

4) *Com afecten els estereotips i les expectatives culturals a la forma en què es perceben la creativitat i la salut mental?*

No es poden aplicar les mateixes reflexions que en els casos de bogeria i genialitat. La creativitat es pot mesurar i no requereix reconeixement social; es pot ser creatiu sense ser un geni ni ser reconegut. La percepció de la salut mental o la seva pèrdua és molt més complexa, amb una gran influència cultural. Les patologies psiquiàtriques impliquen sovint sofriment personal i subjectiu, i la manca de marcadors objectius de malaltia fa que es considerin menys greus. No obstant això, això sembla estar canviant. Actualment, les expectatives i estereotips vinculats a les xarxes socials, on es presenta una vida idealitzada, suposen un risc global per a la salut mental, i hi ha molta evidència que les xarxes socials estan associades a una pèrdua de benestar.

Annex III: Preguntes i Anàlisi del Qüestionari

Quin és el teu grup d'edat?

- ☐ Menys de 18
- ☐ 18 anys
- ☐ 19-26 anys
- ☐ 27-34 anys
- ☐ 35-42 anys
- ☐ 43-50 anys
- ☐ 51-58 anys
- ☐ 59-66 anys
- ☐ 67-74 anys
- ☐ Més de 74 anys

Motiu: Assegurar una representació àmplia de la societat, abastant diferents grups d'edat.

Anàlisi: Això ens permetrà identificar tendències generacionals en la percepció de genialitat i bogeria, per entendre si certs estigmes o apreciacions són més prevalents en determinades cohorts d'edat.

Quina opinió tens sobre la següent afirmació: "Hi ha una línia molt fina (relació) entre la bogeria i la genialitat"?

- ☐ Completament d'acord (1-5)
- ☐ Completament en desacord

Motiu: Avaluar la percepció general sobre la relació entre bogeria i genialitat.

Anàlisi: Permet identificar la proporció d'enquestats que veuen una connexió entre ambdós conceptes. Un alt nivell d'acord podria indicar una acceptació social de l'associació entre creativitat extrema i comportament no convencional. A més d'intentar veure si l'opinió canvia al llarg del qüestionari.

Creus que la percepció de la bogeria i la genialitat ha canviat al llarg del temps?

- ☐ Sí, molt
- ☐ Sí, una mica
- ☐ No gaire
- ☐ Gens

Motiu: Explorar la consciència dels enquestats sobre l'evolució històrica d'aquestes percepcions.

Anàlisi: Aquesta dada revelarà si els participants són conscients de com els contextos històrics i culturals han modificat la percepció de la genialitat i la bogeria. Això també pot indicar un enteniment de la relativitat cultural d'aquests conceptes, essent paraules generalitzades amb significat únicament popular.

En la teva opinió, quins factors influeixen més en la percepció d'una persona com a geni o boig, quan mostren un cert talent creatiu, com ara Einstein o Van Gogh? (pots marcar un màxim de 5 opcions)

- Èxit professional (com de famoses són les seves obres)
- Comportament social
- La satisfacció personal de l'artista
- La creativitat de l'individu
- Aparença física
- La seva autoestima
- Comentaris d'altres persones
- La seva visió única del món
- Mitjans de comunicació
- La persistència que posa en la seva passió

Motiu: Identificar els factors més influents en la percepció d'una persona com a geni o boig.

Anàlisi: L'objectiu d'aquesta pregunta és identificar quins factors són percebuts com els més influents en determinar si una persona és vista com un geni o com un boig. Això és crucial perquè permet distingir entre la influència de factors socials i individuals en la formació de la percepció pública.

Els factors socials inclouen èxit professional, comportament social, aparença física, comentaris d'altres persones i mitjans de comunicació. L'èxit professional es refereix a la fama i reconeixement de les obres d'una persona. Un èxit professional alt sovint condueix a una percepció positiva, considerant la persona com a geni. Exemples com Van Gogh mostren com el reconeixement pòstum pot canviar radicalment aquesta percepció. El comportament social es refereix a com una persona es comporta en societat i si segueix les normes socials establertes. Comportaments que divergeixen de les normes poden ser vistos com a indicatius de bogeria o

excentricitat. Salvador Dalí, amb el seu comportament extravagant, sovint era percebut com a boig.

L'aparença física inclou com una persona es presenta físicament. Una aparença no convencional pot conduir a percepcions de bogeria. La imatge pública de Dalí, amb el seu bigoti peculiar i estil distintiu, sovint reforçava aquesta percepció. Els comentaris d'altres persones es refereixen a les opinions i valoracions d'altres persones sobre l'individu. Els comentaris d'autoritats, crítics i el públic general poden formar i canviar la percepció pública. La influència dels comentaris pot ser determinant, ja que construeixen una narrativa col·lectiva. Els mitjans de comunicació juguen un paper important en difondre informació sobre l'individu. Els mitjans poden amplificar certes característiques i comportaments, consolidant una percepció específica. L'exposició mediàtica pot definir algú com a geni o boig en funció del relat predominant.

D'altra banda, els factors personals inclouen la satisfacció personal de l'artista, la creativitat de l'individu, l'autoestima, la visió única del món i la persistència en la seva passió. La satisfacció personal de l'artista és el grau de satisfacció i realització personal que l'artista experimenta en la seva obra. La satisfacció personal pot no ser visible per al públic, però és crucial per a la salut mental de l'artista. Un alt grau de satisfacció pot indicar equilibri, mentre que la insatisfacció pot ser vista com a indicativa de turment interior. La creativitat de l'individu és la capacitat per generar idees noves i innovadores. La creativitat elevada és sovint valorada positivament i associada amb la genialitat. Tanmateix, formes extremadament inusuals de creativitat poden ser malinterpretades com a bogeria.

L'autoestima es refereix a la percepció que l'individu té de si mateix. Una autoestima alta pot ajudar l'individu a resistir les crítiques externes i mantenir-se ferm en la seva visió, mentre que una autoestima baixa pot fer-lo més vulnerable als judicis socials. La visió única del món és com l'individu percep i interpreta el món al seu voltant. Una visió única i innovadora pot ser vista com a genialitat, però si és massa diferent de la norma, pot ser percebuda com a bogeria. La persistència que posa en la seva passió és el grau de dedicació i perseverança en la seva obra. La persistència és sovint vista com a signe de passió i compromís, trets associats amb la genialitat. La manca de reconeixement inicial, però la perseverança contínua pot eventualment redefinir algú com a geni.

Aquesta anàlisi permetrà determinar si la percepció d'algú com a geni o boig està més influenciada pels factors socials o per les seves qualitats personals. A través de les respostes, podrem avaluar la proporció de persones que valoren més els factors

externs en comparació amb les característiques intrínseques (la importància relativa de la influència social versus les qualitats intrínseques). Aquest coneixement és crucial per entendre com es construeix la percepció pública i quins elements poden ser clau per a futures intervencions o estudis sobre la percepció social de la creativitat i la bogeria.

Fins a quin punt creus que l'èxit professional (algú que es fa "famós" socialment) pot canviar la percepció que la gent té d'aquesta com a geni o boig?

- Molt
- Bastant
- Poc
- Gens

Motiu: Avaluar la importància del reconeixement social en la percepció de genialitat o bogeria.

Anàlisi: Aquesta pregunta ens mostra si els enquestats creuen que l'èxit i la fama poden redefinir algú com a geni o boig. Això és crucial per entendre com el reconeixement i la validació externa poden alterar la percepció social.

Com influeix el comportament social d'una persona en la teva percepció de si és un geni o boig?

- Molt
- Bastant
- Poc
- Gens

Motiu: Analitzar l'impacte del comportament social en la percepció de genialitat o bogeria.

Anàlisi: Ens permetrà veure si comportaments no convencionals o excèntrics influeixen significativament en la percepció d'una persona. Això es relaciona amb com les normes socials i el conformisme afecten la percepció d'individualitat i creativitat.

Com creus que ha influït la cultura digital (xarxes socials, internet) en la percepció de la bogeria i la genialitat, tenint en compte la facilitat d'establir etiquetes i prejudicis socials en aquesta generació?

Motiu: Avaluar l'impacte de la cultura digital en la formació de percepcions sobre genialitat i bogeria.

Anàlisi: Ens permetrà comprendre com les xarxes socials i l'internet han modificat les percepcions, i si han facilitat la difusió d'estigmes o han permès una major apreciació de la diversitat creativa.

Fins a quin punt t'afecten els comentaris d'altres persones a l'hora de formar la teva opinió sobre algú?

- Molt (1-5)
- Gens

Motiu: Mesurar la influència de les opinions alienes en la formació de judicis personals.

Anàlisi: Aquesta pregunta revela el grau en què les persones estan influenciades per l'entorn social en les seves percepcions, indicant el poder de la pressió social i els comentaris de tercers en la formació d'opinions.

Recordes alguna figura històrica que consideraves boja però que ara veus com un geni? Si és així, qui és i per què has canviat d'opinió?

Motiu i anàlisi: Demanant als enquestats que reflexionin sobre figures històriques que en algun moment van considerar boges però que ara veuen com a genis, podem obtenir informació valuosa sobre el procés de canvi de percepció. Això pot incloure artistes, científics, escriptors o qualsevol individu subjecte a judicis de valor canviants amb el temps.

L'objectiu és doble: primer, obtenir exemples concrets que il·lustrin com la percepció de la genialitat i la bogeria pot canviar amb el temps; segon, comprendre el "perquè" darrere d'aquest canvi de percepció. Això ens permetrà veure si aquests canvis es deuen a una reflexió personal més profunda o si són el resultat de la influència social. Quan els enquestats no poden explicar clarament el motiu del canvi d'opinió o les seves respostes són vagues, això pot suggerir que el canvi ha estat influenciat per l'opinió col·lectiva o els mitjans de comunicació. Per exemple, una resposta com "Abans pensava que X era boig, però ara tothom diu que era un geni" indicaria una influència social inconscient. D'altra banda, si els enquestats proporcionen raons específiques i ben argumentades per al canvi de percepció, com ara un millor coneixement de les contribucions de la figura, un canvi en els valors personals o una nova comprensió de l'impacte del seu treball, això suggereix una reflexió personal conscient. Un exemple d'aquesta reflexió seria: "Abans pensava que Y era boig per les seves idees radicals,

però després de llegir més sobre el seu treball, vaig adonar-me que va ser un pioner en el seu camp."

Creus que una persona pot ser considerada un geni encara que no tingui reconeixement social?

- Sí
- No

Motiu: Avaluar si el reconeixement social és essencial per ser considerat un geni.

Anàlisi: Ajudarà a determinar si els enquestats creuen que la genialitat pot existir sense la validació social, subratllant la independència del talent personal del reconeixement extern.

Quina és la teva opinió sobre la següent afirmació: "La societat actual tendeix a romantitzar la bogeria en artistes i genis"?

- D'acord
- En desacord

Motiu: Examinar si els enquestats creuen que la societat actual idealitza la bogeria en relació amb la genialitat.

Anàlisi: Proporciona una perspectiva sobre com els enquestats veuen la representació mediàtica i cultural de la bogeria en artistes, i si això afecta la percepció pública de la creativitat.

Quina opinió tens sobre artistes com Vincent van Gogh i Salvador Dalí en termes de la seva percepció com a genis o bojos?

Motiu: Obtenir opinions sobre casos específics d'artistes famosos.

Anàlisi: Aquest anàlisi pot revelar com les opinions individuals sobre figures històriques específiques reflecteixen percepcions més àmplies sobre la genialitat i la bogeria.

Quin paper creus que juga l'educació i els valors familiars en la percepció d'algú com a geni o boig?

- Molt gran (1-5)
- Gens

Motiu: Avaluar la influència de l'educació i els valors familiars en la formació de percepcions.

Anàlisi: Aquesta pregunta explora com la formació inicial i l'entorn familiar poden modelar la percepció d'una persona sobre la genialitat i la bogeria.

Si haguessis de triar, què consideraries més important en la percepció d'algú com a geni: els seus èxits o la seva originalitat?

- Èxits professionals
- Originalitat

Motiu: Determinar quin factor és més valorat en la percepció de genialitat.

Anàlisi: Ens permetrà veure si els enquestats valoren més l'èxit tangible i reconegut o l'originalitat i creativitat, independentment del reconeixement.

Penses que les generacions més joves perceben la bogeria i la genialitat de manera diferent que les generacions més grans? Raona la resposta.

Motiu: Explorar les diferències generacionals en la percepció d'aquests conceptes.

Anàlisi: Aquesta pregunta permet identificar si hi ha una bretxa generacional en com es perceben la bogeria i la genialitat, i els motius darrere d'aquestes diferències.

Imagina't en una situació on estàs en una sala plena de persones que consideren algú com a boig, però tu personalment creus que aquesta persona és un geni. Canviaries la teva opinió per encaixar amb la resta del grup?

- Sí, definitivament canviaria la meva opinió
- Potser canviaria la meva opinió
- No canviaria la meva opinió, però no ho diria en veu alta
- No canviaria la meva opinió i ho defensaria

Motiu: Avaluar la disposició a conformar-se amb l'opinió del grup.

Anàlisi: Permet comprendre el grau de conformisme social i la disposició dels individus a defensar les seves opinions davant la pressió del grup.

Annex IV: Full d'observació intervenció educativa

FULL OBSERVACIÓ D' INTERVENCIÓ A GRUPS DE 1er ESO					
ACTIVITAT 1 i 2					
ASPECTE	DETALLS A AVALUAR	SI	NO	OBSERVACIONS	
Identificació de Personatges	Reconeixen les imatges de Lady Gaga i Dalí?				
Prejudicis i Estereotips	Els alumnes mostren prejudicis sobre les imatges?				
	Es considera Lady Gaga o Dalí com a "boig" per la seva imatge?				
Influència de la Primera Impressió	Les primeres impressions són negatives?				
Influència del Context	Canvia la percepció dels alumnes després de conèixer el context?				
	Qüestionen les seves impressions inicials?				
Influència entre els Alumnes	Els alumnes ajusten les seves opinions segons les dels altres?				
Altres observacions					

FULL OBSERVACIÓ D' INTERVENCIÓ A GRUPS DE 1er ESO				
ACTIVITAT 3				
ASPECTE	DETALLS A AVALUAR	SI	NO	OBSERVACIONS
Identificació de Personatges	Reconeixen les obres de Munch i Velázquez?			
Primera Impressió	Les primeres impressions dels alumnes sobre les imatges són negatives?			
	Associaen aspectes de l'obra amb la seva valoració com de l'autor com a geni o boig (malalt)?			
Canvis d'opinió	La percepció dels alumnes canvia després de conèixer l'estat mental de l'autor i el seu context?			
	Qüestionen les seves impressions inicials?			
Influència entre els Alumnes	Els alumnes ajusten les seves opinions segons les dels altres?			
Altres observacions				